

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

Hindistan’da Maoist Terör: Naksalizm

Yüksek Lisans Tezi

Abdulkadir Aksöz

Temmuz 2023

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

Hindistan’da Maoist Terör: Naksalizm

Yüksek Lisans Tezi

Abdulkadir Aksöz

Danışman

Doç. Dr. Fatih Bayram

Temmuz 2023

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Abdulkadir Aksöz tarafından hazırlanan "Hindistan'da Maoist Terör: Naksalizm" başlıklı bu Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Fatih Bayram

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. M. Lutfullah Karaman

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Doç. Dr. Oğuzhan Göksel

Marmara Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 12/07/2023

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin APA yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun metin içi kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza
Doç. Dr. Fatih Bayram

Etik İlkelere Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza
Abdulkadir Aksöz

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	7
ABSTRACT.....	8
1. GİRİŞ.....	9
1.1. Tezin Konusu ve Çerçevesi.....	9
1.2. Tarım Toplumu, Doğası ve Gelişimi.....	12
1.3. Köyler, Köylüler ve Köylü İsyanları.....	14
2. HİNDİSTAN'DA TARIM VE KIRSAL HAYAT.....	18
2. 1. Hint Köylüsü'ne Genel Bakış.....	19
2. 2. Hindistan Kast Sistemi'nin Köy Hayatı Üzerindeki İzdüşümü.....	21
2. 3. Hindistan Toprak Sistemi ve Zemindarlık.....	27
3. HİNDİSTAN'DA KÖYLÜ İSYANLARI.....	32
3. 1. Hindistan'da Köylü İsyanları ve Nedenleri.....	32
3. 2. Hindistan Tarihi'nde Köylü Ayaklanmaları.....	35
4. 1967 NAKSALBARİ İSYANI VE NAKSALİZM'İN DOĞUŞU.....	43
4. 1. Naksalizm'in Doğuşu: Genel Çerçeve.....	43
4. 2. Tarihsel Arka Plan.....	49
4. 3. Naksalbari'de Köylü Ayaklanması.....	51
4. 4. Naksalbari İsyanı: Detaylı Bir Analiz.....	55
5. NAKSALİZM'İN KURUCU ÖNDERİ CHARU MAZUMDAR: HAYATI VE İDEOLOJİSİ.....	58
5. 1. Bir Kızıl Hint: Charu Mazumdar'ın Hayatı.....	59
5. 2. Hindistan'ın Mao'su.....	60
5. 3. Mazumdarizm.....	64
5. 4. Mazumdarizm'de Silahlı Mücadelenin Önceliği.....	67
6. ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ'NİN NAKSALİZM'E YAKLAŞIMI.....	77
6. 1. Naksalizm'e Destek Dönemi.....	78
6. 2. Çin Politikası'nda Değişim.....	81
7. KIZIL KORİDOR ve NAKSALİT İSYAN.....	89
7. 1. Kızıl Koridor'un Ortaya Çıkışı.....	92

7. 2. Güvenlik ve Kalkınma Üzerindeki Etkisi.....	95
7. 3. Paralel Bir Devlet Sistemi: Naksalit Kızıl Koridor.....	97
8. HİNDİSTAN'IN NAKSALİT TERÖRLE MÜCADELESİ.....	100
8. 1. Güvenlik Operasyonları.....	101
8. 2. Kalkınmaya Yönelik Girişimler.....	104
8. 3. Şikâyet Giderme ve Yönetişim Reformları.....	104
8. 4. Koordinasyon ve İstihbarat Paylaşımı.....	105
8. 5. Etkilenen Eyaletler ve Topluluklarla Ortaklıklar.....	105
8. 6. Uluslararası İşbirliği ve Destek.....	106
9. SONUÇ.....	111
KAYNAKÇA.....	116

ÖZET

Hindistan’da Maoist Terör: Naksalizm

Aksöz, Abdulkadir

Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Fatih Bayram

Temmuz 2023

Bu çalışma, tarım toplumlarında köylü isyanlarının doğası ve Naksalizm hareketi üzerine odaklanmaktadır. Hindistan, tarıma dayalı ekonomisi ve geniş kırsal nüfusuyla köylü isyanlarının önemli bir sahnesidir. Naksalizm, Hindistan için ciddi bir terör sorunu olarak ortaya çıkmış ve devlet otoritesine meydan okuyarak alternatif yönetim yapıları oluşturmuştur. Bu tez, Hindistan’da tarım ve kırsal hayatın dinamikleri üzerinden köylü isyanlarını ve Naksalizm’i inceleyerek bu alana yeni bir akademik katkı sağlamayı hedeflemektedir. Tez, Hindistan’da Naksalizm’in ideolojik temellerini, hareketin doğuşunu, etkilerini, Kızıl Önder Charu Mazumdar’ın hayatını ve ideolojisini, Çin Komünist Partisi’nin Naksalizm’e yaklaşımını, Naksalitler’in kontrolündeki toprakların yönetimini ve devletin terörle mücadele stratejilerini detaylı bir şekilde analiz etmektedir. Bu çalışma, Hindistan’daki köylü isyanlarının ve Naksalizm hareketinin anlaşılmasına katkı sağlamak amacıyla kapsamlı bir araştırma sunmaktadır. Tezin ana odak noktaları, köylü isyanlarının sosyo-ekonomik ve politik kökenleri, Naksalizm’in ideolojik yapısı, örgütlenme ve stratejileridir. Ayrıca, Naksalitler’in kontrolündeki bölgelerin yönetimi, devlet otoritesiyle çatışma dinamikleri ve terörle mücadele stratejileri de detaylı bir şekilde incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Naksalizm, köylü isyanları, tarım toplumları, terör sorunu.

ABSTRACT

Maoist Terrorism in India: Naxalism

Aksöz, Abdulkadir

Master's Thesis, Department of International Relations

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Fatih Bayram

July 2023

This study centers on the essence of peasant uprisings and the Naxalism movement within agricultural societies. India, with its agrarian-based economy and substantial rural population, constitutes a prominent arena for peasant uprisings. Naxalism has emerged as a profound terrorist quandary in India, defying state authority and establishing alternative governance structures. The primary objective of this thesis is to provide a novel academic contribution by scrutinizing peasant uprisings and Naxalism through the prism of agriculture and rural livelihoods in India. The thesis undertakes a comprehensive analysis encompassing the ideological underpinnings of Naxalism, the genesis of the movement, its repercussions, the life and ideology of its leader, Charu Mazumdar, the approach of the Communist Party of China toward Naxalism, the administration of territories under Naxalite control and counter-terrorism strategies. This study presents an exhaustive investigation to enhance comprehension of peasant uprisings and the Naxalism movement in India. The principal focal points of the thesis encompass the socio-economic and political origins of peasant uprisings, the ideological frameworks of Naxalism, organizational dynamics, and strategic approaches. Furthermore, meticulous examination is conducted regarding the governance of territories under Naxalite control, conflict dynamics with state authorities, and counter-terrorism strategies.

Keywords: India, Naxalism, peasant uprisings, agricultural societies, terrorism.

1. GİRİŞ

1.1. Tezin Konusu ve Çerçevesi

" Naksalizm sorununun ülkemizin bugüne kadar karşılaştığı en büyük iç güvenlik tehdidi olduğunu söylemek abartılı sayılmayacaktır."

Manmohan Singh - Hindistan Cumhuriyeti'nin 13. Başbakanı (2004-2014)

Tarım toplumları, tarih boyunca sosyal ve ekonomik yapıları itibariyle önemli bir role sahip olmuştur. Tarıma dayalı toplumlarda, kırsal alanlar ve köylüler, toplumun temel taşları olarak kabul edilirken, tarımsal üretim ve kırsal yaşamın dönüşümü, siyasi ve toplumsal değişimlerin belirleyici faktörleri arasında yer almıştır. Bu dönüşümler bazen toplumsal rahatsızlıkları ve isyanları da beraberinde getirmiştir.

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden ve 1990'ların başındaki ekonomik reformlardan bu yana Hindistan'ın uluslararası ilişkilerdeki ayak izi şaşırtıcı derecede hızla artmaya devam etmektedir. Ülkenin önümüzdeki on yıllarda küresel toplumda üstlenmesi beklenen kilit rol, Çin'e karşı bir dengeleyici güç ve demokratik özgür dünyanın Asya'daki en büyük sigortası olması yönündedir. Hindistan, 1.4 milyarı aşan nüfusu, genç, büyüyen ve giderek eğitilmiş hale gelen işgücü kapasitesi ve son on yılda %8'e yaklaşan büyüme oranlarıyla dünya ekonomisinin lokomotif bir gücü olarak ortaya çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi daimi üyeliğine katılımına ilişkin tartışmaların da gösterdiği gibi, Hindistan'ın küresel meselelerde giderek daha fazla öne çıkmaya meyilli olduğu ve uluslararası liderlik pozisyonuna soyunmak istediği bir gerçektir. Eğer yirmi birinci yüzyıl gerçekten "Asya Yüzyılı" olacaksa, Çin ile birlikte Hindistan'ın da buna öncülük etmesi muhtemeldir. Dolayısıyla Türkiye'de Hindistan'ın siyasi, diplomatik ve sosyo-ekonomik dinamiklerinin ve tarihî, kültürel ve toplumsal yapısının geçmişe nazaran daha yoğun ve kapsamlı bir şekilde araştırma konusu edilmesi gerekmektedir.

Bu tez, tarım toplumlarında ortaya çıkan isyanların doğasını anlamak amacıyla Hindistan örneğini ele almaktadır. Hindistan, dünyanın en büyük tarım ekonomilerinden birine sahip olması açısından ve geniş kırsal nüfusu yönüyle önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Bu çalışmada, Hindistan'daki tarım ve kırsal hayatın dinamikleri ve köylü isyanları çerçevesinde 1967 Naksalbari İsyanı üzerinde odaklanılacaktır.

İlk olarak, Hindistan'daki tarımsal ve kırsal hayatın incelenmesiyle başlanmış, tarım sektörünün Hindistan ekonomisindeki rolü, kırsal bölgelerdeki yaşam koşulları, gelir eşitsizliği ve tarımsal dönüşüm süreçleri ele alınmıştır. Bu analiz, tarım toplumlarında ortaya çıkan sosyal ve ekonomik eşitsizliklerin köylü isyanlarının ortaya çıkışını nasıl etkilediğini anlamamıza yardımcı olacaktır. Ardından Hindistan'daki köylü isyanlarının tarihçesi ve örnek olaylar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Özellikle, 1967 Naksalbari İsyanı ve Naksalizm'in doğuşu üzerinde durulmuştur. Bu isyan, Hindistan'da köylü sınıfının mücadelesinin dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. İsyanın arkasındaki ideolojik motivasyonlar, örgütlenme biçimleri ve etkileri analiz edilmiştir.

Takip eden bir sonraki bölümde, Naksalbari İsyanı'nın lideri Kızıl Önder Charu Mazumdar'ın hayatı ve ideolojisi incelenmiştir. Mazumdar, Naksalizm'in teorik temellerini oluşturan ve hareketin örgütlenme stratejilerini belirleyen önemli bir figürdür. Onun ideolojik mirası, Hindistan'daki köylü isyanlarının anlaşılmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Bu tezde ayrıca Hint Maoizmi'nin ideolojisi de incelenecektir. Hint Maoizmi, Naksalizm'in Hindistan'a özgü bir versiyonudur ve Mao Zedong'un düşünceleriyle bağlantılıdır. Bu çalışmada, Hint Maoizmi'nin temel prensipleri, toplumsal dönüşüm hedefleri ve stratejik yaklaşımları ele alınmaktadır.

Tez kapsamında Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e yaklaşımı da analiz edilecektir. Çin, kendi tarihinde büyük bir köylü isyanı olan Çin Kültür Devrimi'ni deneyimlemiştir. Bu deneyimler, Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm üzerindeki tutumunu etkilemiştir. Bu bölümde, Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e olan tutumu ve etkileşimleri incelenmektedir.

Diğer yandan, Naksalit kontrolünde olan bölgelerin yönetimi ve Naksalit hareketinin güçlü olduğu bölgelerdeki toplumun sosyal ve ekonomik yapısı ele alınmaktadır. Kızıl Koridor olarak adlandırılan bu bölgelerde Naksalitler, paralel bir yönetim yapısı kurmuşlardır. Bu bölümde, Naksalitler'in Kızıl Koridor bölgelerindeki yönetim stratejileri, uygulamaları ve toplumun bu alternatif yönetimle nasıl etkileştiği gözler önüne serilmiştir.

Hindistan'ın Naksalizm ile mücadele stratejileri ve terörle mücadele politikaları bu tezde ele alınan bir başka konudur. Hindistan hükümeti, Naksalit hareketiyle mücadele etmek için çeşitli stratejiler ve politikalar uygulamıştır. Bu bölümde, Hindistan'ın terörle mücadele stratejileri, güvenlik önlemleri ve Naksalizm ile mücadelede yaşadığı zorluklar analiz edilmiştir.

Naksalizm, Hindistan için ciddi bir terör sorunu olarak ortaya çıkmıştır. Naksalit hareketi, kırsal bölgelerde köylüler arasında popülerlik kazanmış ve silahlı saldırılar, sabotaj eylemleri ve devlet otoritesine karşı mücadele gibi faaliyetlerle kendini göstermiştir. Naksalizm, Hindistan'ın iç güvenlik meselelerini derinden etkileyen bir harekettir. Devlet otoritesine meydan okuyarak alternatif yönetim yapıları oluşturmak, güvenlik güçlerine karşı saldırılar gerçekleştirmek ve toplumsal düzeni sarsmak Naksalitler'in temel hedefleri arasındadır.

Naksalit hareketinin Hindistan için bir terör sorunu olarak değerlendirilmesi, ülkenin güvenlik ve istikrarını etkileyen bir faktördür. Silahlı eylemler, kamu altyapısına yönelik saldırılar ve güvenlik güçleri ile çatışmalar, toplumun güvenlik duygusunu sarstığı gibi ekonomik kalkınmayı da baltalamaktadır. Naksalitler'in kontrolündeki bölgelerde devlet otoritesinin zayıflaması, yatırımların azalması ve temel hizmetlerin aksaması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Bu tezin sonuçları, terörle mücadele stratejileri, güvenlik politikaları ve toplumsal devrim hareketlerinin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, köylü isyanlarının nedenleri, motivasyonları ve sonuçları üzerine yapılan analizler, toplumsal dönüşüm süreçlerinin anlaşılmasına ve gelecekte benzer sorunların önlenmesine yönelik politika önerilerine katkıda bulunabilir.

Hindistan'da 1967 yılından günümüze değin bir terör sorunu olarak devam eden Maoist Naksalitler üzerine hazırlanan bu çalışma, Türkiye'de ilk kez bir teze konu edilmesi bakımından değerlidir. Sonuç olarak bu tez, tarım toplumlarındaki köylü isyanlarının doğasını ve Hindistan'da Naksalizm hareketini inceleyerek, Maoist terör ve güvenlik araştırmaları için önemli bir kaynak olabileceğini iddia etmektedir. Nihayetinde Hindistan'da Naksalit hareketinin ciddi bir terör sorunu olduğuna vurgu yapan bu çalışma, uluslararası güvenlik sorunlarını anlamak ve incelemek isteyen araştırmacılar için alternatif bir başvuru kaynağı olabilir.

1.2. Tarım Toplumu, Doğası ve Gelişimi

İnsanlık tarihinde ilk büyük dönüm noktasının yerleşik hayata geçiş ve tarımsal üretime dayalı küçük birimlerin ortaya çıkmasıyla başladığı kabul edilmektedir. Avcı-toplayıcı sistemin yerine, çoğunlukla akarsu kenarlarında kurulmuş çiftlikler ve tarıma dayalı sosyal hayatın şekillenmesi nüfus artışını beraberinde getirmiş, artı ürün elde edilmesini sağlamış ve verimli topraklara dönük ilgi artmıştır. Toprağın işlenmesi, tohumun ekilmesi ve sulamanın düzenli aralıklarla gerçekleştirilmesi gibi temel tarımsal fonksiyonlar, avcı-toplayıcı hayatın dağınık ve özerk yapısını radikal bir biçimde değiştirerek, bir arada yaşama ve kolektif hareket etme zorunluluğunu doğurmuştur. Nitekim yiyecek bulma sıkıntısının zirai üretim yoluyla çözülmesi ve hayvancılığın yaygınlaşması, yerleşik toplum hayatına geçiş sürecini hızlandırmıştır.

Tarım toplumunun doğuşu, hiç şüphesiz, toprakla kurulan ünsiyet bağının bir sonucu olarak gündelik yaşantının bir kurallar seti çerçevesinde nizam bulmasını zaruri kılmıştır. Öyle ki, tohumun ne zaman ekileceği, sulamanın hangi vakitte ve ne şekilde yapılacağı, hangi araç ve gereçlere ihtiyaç duyulacağı gibi etmenlere dair çiftçilerin birtakım uzmanlık alanlarına matuf olması gerekiyordu. Böylesi bir durum, son derece titizlik ve özen bekleyen tarım faaliyetinin disiplin içerisinde ve sıkı bir çalışma temposuyla yürütülmesini icap ettiriyordu. Avcı-toplayıcılara kıyasla ekinlere bakmak için büyük bir işgücüne ihtiyaç duyulan tarım toplulukları daha kalabalık yaşıyorlardı. Dolayısıyla tarım toplumunun

doğuşu, hiyerarşiye dayalı örgütlü bir sosyal düzenin gelişmesine zemin hazırlamıştır ve dünyanın farklı coğrafyalarında ilk uygarlıkların temellerini atmıştır.

Tarımsal üretimin artmasına bağlı olarak gittikçe büyüyen bir nüfusu beslemek ve elde edilen ürünü güvence altına almak için ilk yönetici sınıf ortaya çıkmıştır. Mahsul yetiştirme ve gıda üretimi yıl boyunca aralıksız çalışmayı zorunlu tutuyordu. Tarımsal üretimin sürdürülebilir kılınması maksadıyla emek yoğun çalışma temposunu diri tutmada yönetici sınıflar kilit rol oynamıştır. Dolayısıyla işçileri birçok görevde mobilize etme ve çalışmaya zorlama uğraşı, sistemli bir yönetim anlayışını pekiştirmiştir. Diğer yandan zirai üretimi geliştiren sabanın icadı ile sulama kanallarının inşası tarımın önemini daha da arttırmıştır. Saban, her şeyden önce, tahıl yetiştiricilerinin belli bir yere kalıcı olarak yerleşmelerine olanak vermiştir (McNeill, 2015: 49). Yerleşik hayatın kanıksanmasıyla siyasi, ekonomik, dini ve kültürel normlar kök salmaya başlamıştır. Böylelikle toprağın sürülmesini kolaylaştıran sabanla yiyecek fazlası üretmenin yolu açılırken ilk toplumsal ve siyasal yapılar gün yüzüne çıkmıştır.

Buna mukabil tarih boyunca tarım toplumları toplumsal huzursuzluk ve isyan dalgalarına maruz kalmıştır. Genellikle bu toplumların temel taşı olan köy, köylü hareketleri ve devrimler için merkezi bir odak olmuştur. Bu bölümde, köy yaşamı, köylü mücadeleleri ve devrimin dönüştürücü gücü arasındaki etkileşimi inceleyerek tarım toplumlarında isyanın doğası irdelenmeye çalışılmıştır.

1.3. Köyler, Köylüler ve Köylü İsyanları

Tarih boyunca tarım toplumları derin sosyal ayaklanma ve isyan dalgalarına tanıklık etmiştir. Kökleri toprağın işlenmesine ve köylerin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu bu toplumlar, köylü hareketlerinin ve devrimci coşkunun ortaya çıkması için verimli bir zemin sağlamıştır. Tarım toplumlarında isyanın doğası, köy yaşamının dinamikleri, köylülüğün mücadeleleri ve devrimin dönüştürücü gücü ile yakından ilişkilidir.

Köy, tarım toplumlarının temeli olarak toplumsal ve ekonomik ilişkilerin mikro ölçekteki bir yansımasını temsil etmektedir. Köyde bireyler, geçimlerini sağlamak ve hayatta kalmak için toprağa olan bağımlılıklarıyla birbirlerine bağlanırlar. Eric Hobsbawm bu durumu şöyle ifade eder; *“Köylüler ağaçlar ya da belli bir dönemden sonra dibe yapışarak varlığını sürdüren bazı deniz hayvanları gibi toprağa bağlıdırlar. Bir köylü evlendiği zaman artık bağlanmış demektir. Tarlalar ekilip biçilmek ister. Hatta isyancı köylüler bile hasat zamanı tarlalarının başına dönmek zorundadırlar. Bostan çitleri her yıl onarılmak ister. Karısı ve çocuklarının nafakasını çıkartmak zorunluluğu köylüyü toprağa bağlı kalmaya zorlar. ...Tarlada çapa yaparken kamburlaşan köylünün sırtına onun sosyal hayatı kambur üstüne kambur yükler (Hobsbawm, 1995: 23).”*

Tarih boyunca adil olmayan toprak dağılımı, sömürücü vergi sistemleri ve baskıcı sosyal hiyerarşiler gibi konular köylüler arasında sık sık hoşnutsuzluk yaratmıştır. Bu bağlamda Theda Skocpol, *“What Makes Peasants Revolutionary”* başlıklı çalışmasında köylülerin devrimci hareketlere katılımına katkıda bulunan faktörleri araştırmıştır. Skocpol, köylülerin muhafazakar ve pasif bir sınıf olarak algılanmasına karşı çıkarak tarihte yaşanmış devrimlere aktif katılımlarının altını çizmiştir (Skocpol, 1982: 373). Skocpol, ekonomik sömürü, baskıcı toprak mülkiyeti sistemleri ve siyasi marjinalleşme de dahil olmak üzere köylülerin harekete geçmesini teşvik edebilecek birkaç temel faktör tanımlarken hoşnutsuzluk ve değişim için algılanan fırsatlarla birleştiğinde, bu faktörlerin köylü ayaklanmalarına yol açabileceğini savunmuştur. Köylüleri mobilize etme noktasında şikayetleri dile getirebilen ve bir ayaklanma için kitleleri arkasına alabilen etkili liderler ile örgütlü yapıların varlığı, Skocpol’e göre devrimci eylemi yönlendirmede çok önemli bir rol oynamaktadır.

James C. Scott tarafından 1987 yılında kaleme alınan *“Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance”* başlıklı çalışma, kırsal tarım toplumlarındaki güç ve direniş dinamiklerine ilişkin getirdiği yeni açılımlar nedeniyle köylü çalışmaları alanında büyük bir öneme sahiptir. Kitabın özünde, *“zayıfların silahları-weapons of the weak”* kavramı içinde özetlenen gündelik direniş olgusu yatmaktadır. Scott gündelik direnişi şu şekilde tanımlamaktadır: *“Gündelik*

direnin diğr direniş biçimlerinden en çarpıcı şekilde ayrıldığı nokta, kamusal ve sembolik hedefleri zımnen reddetmesidir. Kurumsallaşmış siyasetin açık, aleni, sistematik, de jure değişimle ilgili olduğu yerde, gündelik direniş informaldır, genellikle gizlidir ve büyük ölçüde anlık, de facto kazanımlarla ilgilidir. Tarihsel olarak statülerini iyileştirme ihtimali sınırlı olan çoğu alt sınıf için bu direniş biçimi tek seçenek olmuştur (Scott, 1987: 33-34)." Scott, tek başına dikkat çekici görünmeyen bu gündelik meydan okuma eylemlerinin, kolektif olarak tutarlı ve güçlü bir madun direniş biçimi oluşturduğunu ileri sürmektedir.

Diğr yandan Fransız tarihçi Yves-Marie Berce, tarım tarihi ve köylü çalışmaları alanında yaptığı önemli araştırmalarla tanınmaktadır. Çalışmaları, sosyo-ekonomik örgütlenmeleri, toprak kullanım sistemleri ve köylü isyanlarının dinamikleri de dahil olmak üzere köylü toplumlarının çeşitli yönlerine odaklanmıştır. Berce'nin dikkate değer araştırmalarından biri *Modern Avrupa'da Ayaklanmalar ve Devrimler* (Berce, 2003) adlı kitabıdır. Bu çalışmada Berce, modern Avrupa'daki köylü isyanlarının nedenlerini, örüntülerini ve sonuçlarını incelemektedir. Berce, kitabında köylü isyanlarının çok yönlü doğasını vurgularken köylü savaşlarını şu şekilde yorumlamaktadır:

"Modern çağdaki isyanların tipolojisinin içinde, köylü karışıklıkları mutlaka yer alır; çünkü ezici bir çoğunlukla kırsal olan bir dünyada, bu karışıklıklar en geniş yayılma yeteneğine sahip toplumsal düzensizliklerdi. Köylüler için kalabalığın söz konusu olduğu durumlar enderdir. Haberleşme yavaştır ve kesin değildir. Bunun yanında, bir hoşnutsuzluk konusu genel kabul gördüğünde, bir dava tüm bir eyaleti peşinden sürüklediğinde, birikmiş bu güç bir iç savaş boyutu kazanır ve kırsal kesimdeki savaşın şiddeti, savaşa katılanların gayretkeşlikleri, kentlerde meydana gelen olayların gelip geçiciliğiyle bir çelişki oluşturur. Bu olaylar, yer yer ciddi boyutlara ulaşmakla birlikte pek bilinmez. Daha doğrusu, büyük tarih denilen şeyin, yani siyasal tarihin gözünden kaçır. Kentlerden uzaklarda meydana geldiğinden, kentlerde geçerli tutkulara yabancı kaldığından, bu olaylar yaşandığı anda yalnızca acıklı ve aşağılık bir üne sahip olabilmiştir (Berce, 2003: 205)."

Tarım toplumlarının bel kemiği olan köylüler, emeğin yükünü ve baskıcı sistemlerin ağırlığını taşırlar. Toprağı işlemek için durmaksızın çalışır, zorluklara

ve sıkıntılara katlanırlar. Geleneksel açıdan köylüler, köylü olmayan herkesi güvensiz bulma ve hoşnutsuzluk duyma eğilimindeydiler, çünkü diğer insanların çoğu kendilerini soymak ve ezmek için kurulan bir komplonun parçasıymış gibi görünüyorlardı ve toplumsal hiyerarşide kendilerinden üstte yer alıyorlardı (Hobsbawm, 1973: 6). Nitekim tarih boyunca köylüler, sıklıkla adil olmayan muamele, fahiş vergiler ve yıpratıcı borçlarla karşı karşıya kalmışlardır.

Köylünün ütopyası, vergi tahsildarlarından, işçi toplayan elçilerden, büyük toprak ağalarından, devlet memurlarından azat özgür bir köydür (Wolf, 2019: 301). Dolayısıyla adaletsizlik ve kötü şartlar karşısında köylüler, kolektif eylemde bulunmuş ve ayaklanmalarla otoriteye direniş göstermiştir. Köylü hiç yönetmeyip hep yönetildiğinden karmaşık devlet aygıtının işleyişine aşına değildir; onu sadece bir “soğuk canavar” olarak görür (Wolf, 2019: 301). Bu konuda Eric R. Wolf’un *20. Yüzyılda Köylü Savaşları* adlı kitabı, farklı bölgeler ve zaman dilimlerindeki köylü isyanlarına ilişkin çeşitli vaka çalışmalarını inceleyerek bunların nedenleri, dinamikleri ve sonuçlarına ilişkin karşılaştırmalı bir analiz sunmaktadır. Wolf’a göre; *“Köylülerde çoğu zaman büyük haksızlığa uğramışlık hissi vardır. Bu duygunun siyaset sahnesine çıkabilmesi için bir örgüt içinde ifade ve şekil bulması gerekir (Wolf, 2019: 12-13).”*

Köylü isyanları, organize protestolar ve grevlerden mevcut sosyal düzenin temellerine meydan okuyan daha radikal hareketlere kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Toprak reformu, adil vergilendirme ve daha fazla özerklik arayışıyla ilgili şikayetlerden beslenen köylü liderler, ötekileştirilenlerin savunucuları olarak ortaya çıkarlar. Topluluklarını harekete geçirir, yönetici elitlere karşı direniş örgütler ve haklarını almak için çabalarlar.

Bazı durumlarda, köylü isyanları yerel ayaklanmaların ötesine geçerek tam teşekküllü devrimlere dönüşür ve tarım toplumlarını yeniden dizayn eder. Bu devrimler genellikle yıllarca derinlerde kaynayan hoşnutsuzluğun, yaygın memnuniyetsizliğin ve dönüştürücü değişim özleminin doruk noktasıdır. Devrimci hareketler, yerleşik iktidar yapılarına, hiyerarşilere ve baskı sistemlerine meydan okuma fırsatı sunar.

Tarım toplumlarındaki devrimci ayaklanmalar, köylülerin baskıcı rejimlere karşı ortak bir mücadelede kentli işçiler veya entelektüeller gibi diğer marjinal gruplarla bir araya gelmesine tanıklık eder. Bu devrimler genellikle toprağın yeniden dağıtımı, kolektif mülkiyet ve köylülüğün güçlendirilmesini vurgulayarak köklü eşitsizlikleri gidermeye çalışır. Marksizm ve sosyalizm gibi kavramların, mevcut kapitalist sistemi yıkmak ve marjinalleştirilmişlerin haklarını ve onurunu güvence altına almak isteyenlerin arasında yankı bulmasıyla ideolojik tartışmalar ortaya çıkmaktadır.

Friedrich Engels'in klasikleşmiş eseri "*Köylüler Savaşı*"nda, 16. yüzyıldaki Alman Köylü Savaşı'nı inceleyerek köylü ayaklanmaları ve sonuçları hakkında tarihsel bilgiler sunmaktadır. Engels, toprak kirasını ödeyemeyen köylünün acizliğini ve yaşadığı sıkıntıları vurgulamaktadır. Toprak kirası o kadar yüksektir ki, ürün şöyle böyle olduğu zaman, köylü ve ailesi ancak geçinebilirler ve kötü olduğu zaman, açlıktan ölecek hale gelirler, kiracı kirayı ödeyebilecek bir durumda değildir, tamamen toprak sahibine bağımlı hale gelir ve onun insafına kalır (Engels, 2003: 13-14). Engels köylü isyanını körükleyen sosyo-ekonomik sıkıntıları, sınıf farklılıklarını ve köylü seferberliğinin dinamiklerini ortaya koyarak tarım toplumlarındaki köylü isyanlarının karmaşıklığını anlamak için tarihsel bir bağlam sunmaktadır.

Sonuçta tarım toplumlarında isyanın doğası, köy, köylülüğün mücadeleleri ve devrimin dönüştürücü gücü ile derinden iç içe geçmiştir. Tarımsal yaşamın çekirdeği olan köy, şikayetlerin ve direnişin bir nevi üreme alanı olarak hizmet eder. Kökleri ekonomik ve sosyal adaletsizliklere dayanan köylü mücadeleleri, hâkim düzene meydan okuyan daha büyük hareketlere dönüşebilir. Dolayısıyla tarım toplumlarında isyanın doğasını anlamak, köyü, köylü mücadelelerini ve devrimin dönüştürücü gücünü kapsayan birbirine bağlı ağın araştırılmasını gerektirir.

2. HİNDİSTAN'DA TARIM VE KIRSAL HAYAT

“-Kral’a vergiyi ödeyip onun da pislik beyazlara (İngilizler) ödemesini kendime yediremiyorum. Sen söyle anne!

Tohumları ekmek için toprağı kim sürüyor? Biz sürüyoruz!

Kim suluyor? Biz suluyoruz!

O zaman neden onların ceplerini dolduralım!”

2001 Bollywood Yapımı Lagaan (Vergi) filminden bir alıntı

(Lagaan: Once Upon a Time in India, 2001)

Hindistan nüfusunun büyük bir bölümü için temel geçim kaynağı olmayı sürdüren geleneksel tarım düzeninin doğasını anlamak ve kırsal toplumun ne ölçüde köklü bir değişimden geçtiğini irdelemek uzun bir tarihsel süreci kapsamaktadır. Hint toprak sistemi ve kırsal hayatı üzerine yapılacak bir araştırmanın coğrafi büyüklük, iklim faktörleri, sosyolojik ve kültürel etmenler dahilinde karmaşık yapısı, köylü çalışmalarını özünde daha teknik ve sofistike bir alana dönüştürmüştür. Bu bakımdan sosyal tarih alanında yapılacak bir çalışma için Hindistan, işlenmemiş verimli bir araziye andırmaktadır. Zira ülkenin siyasi tarihi içerisinde söz edilmeyen ve/veya yer bulamayan periferide kalmış kırsal yaşam, kendine has tarih dinamikleri barındırmaktadır.

Hindistan’da köyün tarihi ve siyasal hayattaki izdüşümü parçalanmış ve birbirinden kopuk bir biçimde tezahür etmektedir. Hint toplumunun sadece din temelinde değil, kabile ve kast sistemi özelinde derin bölünmüşlüğü, ülkenin tüm kesimlerine yayılmış ve bu ayrışma bir bakıma sosyolojik açıdan kanıksanmıştır. Dolayısıyla her biri kendi kast sistematığı etrafında şekillenen ve kabilecilik bağlamında yerleşen köyler, yakın ve uzak çevresinden farklılaşmaktadır. Geçimlik köy ekonomisine bağlı üretim örgütlenmesi çerçevesinde köy halkı, din, kabile ve kast çemberiyle yerleşmiştir. Bu bölüm, Hint kırsalının sosyolojik tablosunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. 1. Hint Köylüsü’ne Genel Bakış

Hindistan, dünyanın en eski köylü toplumlarından biridir (Stein, 1993: 86). Hint köylülerinin tarihi ilkçağlara, M.Ö. 2600 yıllarında gelişen İndus Vadisi

Uygarlığı dönemine kadar uzanmaktadır. Bu dönemin insanları diğer ilk uygarlıklar gibi öncelikle tarımla uğraşıyordu. Bölgenin muson yağmurlarıyla beslenen verimli toprakları ile Ganj, İndus ve Brahmaputra gibi zengin nehir sistemleri sayesinde Hintliler kendine has tarım teknikleri ve sulama sistemleri geliştirmişlerdir. İklimsel ve coğrafi faktörlerin etkisiyle günümüzde de Hint Alt Kıtası'nın en önemli tarımsal ürünleri arasında başı çeken ve temel gıda maddesi olarak görülen pirinç ekimi, köy ekonomisinin gelişiminde başat bir rol üstlenmiştir. Böylece, pirinç tarımının yerleşmesinin bir sonucu olarak, Ganj bölgesinde, sürekli oturulan köylerde, kasaba merkezleriyle ve -durumları sık sık ormanlar içindeki açık alanlara kaçmaya elverişli olmadığı için- kolaylıkla vergilendirilebilecek bir halkla birlikte tümüyle yerleşik bir tarım türü ortaya çıkmıştır (McNeill, 2015: 111).

Yüzyıllar boyunca Hindistan'da çeşitli imparatorluklar ve krallıklar kurulup yıkılırken köylüler her birinin ekonomisinin ve toplumunun ayrılmaz bir parçası olmuştur. Denilebilir ki, tarım politikaları ve uygulamaları, gelişmiş üretkenlik ve sürdürülebilir büyümenin temelini atarak imparatorlukların tarımsal ilerlemelerini kayda değer hale getirmiştir. En küçük birimi oluşturan çiftçi köylüden sağlanan vergi geliri ve yüksek üretim performansı imparatorlukların siyasi ve ekonomik güç tesis etmesine temelden katkı sağlamıştır. M.Ö. 321'den M.Ö. 185'e kadar Hindistan'ın büyük bir bölümünü yöneten Maurya İmparatorluğu, farklı bölgelerin tarımsal verimliliğinin değerlendirilmesine dayanan merkezi bir toprak geliri toplama sistemi getiren ilk imparatorluklardan biri sayılmaktadır. Hindistan tarihinin en güçlü imparatorluklarından biri kabul edilen Babür İmparatorluğu (1526-1857) döneminde tarım, ekonominin bel kemiği olmaya devam etmiş ve köylüler gıda ve mahsul üretimiyle imparatorluğun ayakta kalmasında önemli bir rol oynamıştır.

1858'den 1947'ye kadar süren İngiliz sömürge dönemi, zemindar adıyla bilinen ve kiracı çiftçilerden kira toplama hakkına sahip toprak ağalarına büyük toprak mülkiyeti veren bir toprak kullanım sisteminin uygulanmasına tanık olmuştur. Bu yapı, kiracı çiftçilere yönelik yaygın sömürü ve baskının damgasını

vurduğu bir sistemdi ve nihayetinde Hindistan'ın 1947'de bağımsızlığını kazanmasının ardından lağvedilmiştir.

Bağımsızlık sonrası dönemde Hindistan önemli ekonomik ve sosyal değişimler geçirmiş ve bunun sonucunda köylülüğün durumu da değişmiştir. Hükümet, kırsal kesimdeki yoksulların koşullarını iyileştirmeyi ve tarım sektörünün verimliliğini artırmayı amaçlayan çeşitli toprak reformu programları uygulamıştır. Ancak toprak mülkiyeti, kaynaklara erişim ve iklim değişikliğinin tarımsal üretim üzerindeki etkisi gibi konular da dahil olmak üzere zorluklar devam etmektedir. Bu sıkıntılara rağmen Hint köylüsü ülke ekonomisinin ve toplumunun ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmekte ve ülkenin kalkınmasına yaptıkları katkılar geniş çapta kabul görmektedir. Hindistan'da kırsal yaşantının ve köylünün siyasal eylemlere katılmasının anlaşılması için sosyo-ekonomik altyapının ve kültürel öğelerin incelenmesi gerekmektedir.

2. 2. Hindistan Kast Sistemi'nin Köy Hayatı Üzerindeki İzdüşümü

Hindistan'ın sosyo-ekonomik sisteminin temelinde, Hinduizm ve tarihi süreçlerin etkileşimiyle birkaç bin yıl boyunca üretilen ve uyarlanan kast sistemi bulunmaktadır. Kast kelimesi İspanyolca ve Portekizce "casta" kelimesinden türemiştir ve "ırk, soy veya cins" anlamına gelmektedir (Thorat ve Joshi, 2020: 36). Bu terim, Avrupalılar tarafından Hint Alt Kıtası'na geldiklerinde şahit oldukları toplumsal sistemi açıklamak için kullanılmıştır ve aynı anlamı karşılayan her iki Hintçe "varna" ve "jati" terimlerini kapsamaktadır. Hintliler, dört ana bölümden oluşan (Brahman, Kşatriya, Vaisya ve Sudra) geleneksel toplumsal düzenlemeyi tanımlayan renk manasına gelen "varna" kelimesini kullanır. Bunlar din adamları ve rahiplerin mensup olduğu brahman, savaşçıların ve yöneticilerin kastı kşatriya, çiftçi esnaf ve tüccarların kastı vaisya ve en aşağıda da hizmetçilerin kastı olan sudra'dır (Ersöz, 2007: 63). Varna kelimesi aynı zamanda mesleklerle bağlantılı kalıtsal grupları tanımlayan "jati" kelimesiyle yakından ilişkilidir.

Hint toplum sistemini kuran en önemli yapı taşı katı hiyerarşik kast sistemidir. Kast, Hindistan'da uzun zamandır var olmakla birlikte, modern

dönemde hem Hintli hem de yabancı gözlemciler tarafından ciddi şekilde eleştirilmiştir. Her ne kadar Hintli olmayanlara kastın ortadan kaldırıldığı ya da artık kimsenin kasti önemsemediği belirtilse de bu tür ifadeler gerçeği tam manasıyla yansıtmamaktadır. Hindistan Anayasası'nın 15. maddesi kast temelli ayrımcılığı yasaklarken, 17. maddesi dokunulmazlığı özellikle kaldırarak uygulamasının anayasaya aykırı ve yasadışı olduğunu ilan etmiştir (Vallabhaneni, 2015: 369). Kast sistemi, modern Hindistan Cumhuriyeti'nde teknik olarak yasadışıdır ve anayasaya aykırıdır ancak genellikle daha çok kırsal alanlarda yaygın olarak uygulanmaya devam etmektedir.

Kast sistemini tanımlayan beş ana ilke vardır:

- 1) kast içinde evlilik;
- 2) kast içinde yeme ve içme kısıtlamaları;
- 3) bir kasta kalıtsal üyelik;
- 4) belirli kastların belirli mesleklerle ilişkilendirilmesi ve
- 5) kastların bir hiyerarşi içinde sıralanması.

Bu unsurların farklı kökenleri olsa da, karmaşık etkileşimleri modern Hindistan'da nüfusun büyük bir kesimine karşı ayrımcılık, günah keçisi ilan etme, baskı, aşağılama, dokunulmazlık ve sömürü dahil olmak üzere birçok insanlık dışı uygulamayla sonuçlanmaktadır (Vallabhaneni, 2015: 370). Kastlar, üyeliği doğum yoluyla elde edilen, sınıflandırılmış, değişime kapalı toplumsal tabakalaşmaya bağlı gruplardır. Hindistan'da binlerce kast ve alt kast vardır ve bu büyük akrabalık temelli gruplar Hint Alt Kıtası'ndaki sosyal organizasyonun temelini oluşturur. Her kast, mesleki uzmanlaşmayı içeren, diğer gruplarla karşılıklı bağımlılığa dayalı yerel bir sistemin bileşenidir ve yerelden merkeze uzanan ağlarla karmaşık iç içe geçişlerle bağlantılıdır.

Kast hiyerarşisindeki rütbe ile ekonomik refah arasında korelasyon bulmak mümkündür. Yüksek rütbeli kastların üyeleri, genel olarak, düşük rütbeli kastların üyelerinden daha müreffeh bir yaşantı sürme eğilimindedir. Birçok alt kasta mensup Hintli, kronik yoksulluk ve sosyal dezavantaj koşullarında

yaşamaktadır. Kast, bağımsızlıktan bu yana önemli bir değişim geçirmiştir, ancak hala pek çok insanı doğrudan ilgilendirmektedir. Sosyal düzeni sağlayan bu sistem daha sonra Hinduizm dinine ait bir inanış biçimi olarak şekillenmiştir (Büyükbahçeci, 2016: 246). Hindistan Anayasası, giriş bölümünde kast fikrine dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır. Bununla birlikte, kast hiyerarşisi ve kast temelli etkileşim yüzlerce yıldır devam etmektedir ve kent hayatından daha çok kırsal kesimdeki sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantı üzerinde varlığını sürdürmektedir. Köy topluluğunun yerel düzeyinde, her türlü toplumsal etkinliği, sözcüğün gerçek anlamında beşikten mezara, hatta ölüm ötesine dek düzenleyen bir çerçeve sağlayan kast, merkezi yönetimi büyük ölçüde gereksiz kılmaktaydı (Moore, 2003: 377).

Katı ayırım ve katı hiyerarşi kast sisteminin temel unsurlarıdır. Her kast diğer kastlardan net bir şekilde ayrılmıştır. Kastlar arası evlilikler ve yemek yeme tüm kast sınırları boyunca yasaklanmıştır. Hindistan’da sosyal dışlanma, kast, etnik köken, din, cinsiyet, fiziksel engellilik, bölgesel kimlik ve benzeri grup kimlikleri temelinde bazı grupları farklı büyüklük ve çeşitlilikte dışlayan, ayrımcılık yapan, izole eden ve mahrum bırakan toplumsal kurumlar etrafında dönmektedir. Her kast için önceden belirlenen sabit sosyal ve ekonomik hakların temel özellikleri, değişim için kısıtlamalarla birlikte bir kastın diğer kastların sahip olduğu medeni, ekonomik ve eğitim haklarından “zorla dışlanması” anlamına gelir. Dolayısıyla medeni haklar, eğitim hakkı ve ticari faaliyetten dışlanma kast sistemine özgüdür ve onun yönetim ilkelerinin zorunlu bir sonucudur. Hakların hiyerarşik olarak eşitsiz olması nedeniyle, her kast (yüksek kastlar hariç) bir dereceye kadar inkar ve dışlanmadan muzdariptir.

19. yüzyıl Fransız edebiyatının önemli simalarından Bernardin de Saint-Pierre’in (1737-1814) –Türkiye’de ilk kez Hilmi Kitabevi’nce 1956 yılında basılan ve Ali Kâmil Akyüz tarafından Türkçeye çevrilen– *Hintli Kulübesi (Chaumiere Indienne)* adlı eseri kast sisteminin dışlayıcı ve kısıtlayıcı yapısını çarpıcı bir şekilde gözler önüne seren klasik bir yapıttır. Hikayenin başkahramanı Doktor, kafilesiyle yoğun muson yağmuru altında Hindistan’ın içlerine doğru ilerlerken derme çatma

bir kulübede yaşayan Hintli bir çiftte rastlar. Kafiledeki meşaleci ve diğer üst kasta mensup kişiler Doktor'u bu çift hakkında uyarmaya çalışır:

“ – Aman, diyordu yaklaşmayın. Burada bir parya var!

İngilizlerden başka grupta bulunanlar hep birden haykırıştılar. Doktor bunun vahşi bir hayvan olduğunu sanarak elini tabancasına götürdü. Bir taraftan meşalecisine paryanın ne olduğunu soruyordu.

– Parya dedi beriki; imansız ve kanunsuz bir kimse demektir.

Reisputların şefi ilave etti:

– Sınıfı o kadar aşağı bir Hintli demektir ki bir yerinize dokunsa onu hemen vurup öldürmenize cevaz vardır. Eğer onun kulübesine girecek olursak dokuz ay hiçbir mabede ayak atamayız. Temizlenmemiz için dokuz kere Ganj'a girmemiz ve dokuz kere Brahman eliyle tepeden tırnağa inek sütü ile yıkanmamız icap eder.

Oradaki Hintliler bir ağızdan bağırdılar:

– Biz hiçbir vakit bir parya kulübesine girmeyiz (Saint-Pierre, 1956: 28).”

Yukarıdaki alıntıdan hareketle Hindistan'da kast sistemiyle bağlantılı olarak sosyal dışlanma ve ayrımcılıktan muzdarip dört ana gruptan bahsedilebilir;

- 1) Dokunulmazlar - Dalitler (Tarifeli Kast veya Scheduled Castes olarak adlandırılmaktadır)
- 2) İslam, Hristiyanlık, Sihizm ve Budizm'e geçmiş, Diğer Geri Kalmış Kastlar kapsamına giren sosyal ve eğitimsel olarak geri kalmış topluluklar (The Other Backward Class olarak adlandırılmaktadır)
- 3) Din değiştirmemiş ve hala Hindu olan kabileler - Adivasiler (Tarifeli Kabileler veya Scheduled Tribes olarak adlandırılmaktadır)
- 4) Göçebe Olmayan Kabileler ve Müslümanlar gibi etnik gruplar ile kadınlar.

Bu grupların her birinin sosyal dışlanma, ayrımcılığa maruz kalma biçimleri ve alanları farklılık göstermektedir. Kast hiyerarşisinde aşağıya doğru inildikçe haklar ve ayrıcalıklar da azalmaktadır. Bugün Tarifeli Kastlar genel olarak ezilen ya da baskı altında tutulan anlamında “Dalit” olarak anılmakta, kabileler ise alt kıtanın orijinal sakinleri olarak karakterlerini vurgulayan bir terim olan “Adivasi” olarak bilinmektedir (Banaji, 2010: 130-31). Dokunulmazlar gibi

kast hiyerarşisinin en altında yer alan bazı kastlar dışlanmada en fazla zararı görmüştür. Hindistan tarihinde ekonomik olarak yoksul, sosyal olarak aşağı tabakaya mensup, toplum tarafından dışlanmış ve siyasi olarak örgütsüz olan dokunulmazlar ayrımcılığa uğramış, ezilmiş ve yok sayılmışlardır. Öne çıkan bir diğer grup ise, etnik kökenleri nedeniyle fiziksel, ekonomik ve sosyal izolasyon ile dışlanmaya maruz kalan Adivasiler-Tarifeli Kabileler, yarı göçebe kabileler ve tanımlanmamış kabilelerdir.

Kast sisteminin geleneksel düzeninde, özellikle de kast hiyerarşisinin en altında yer alan dokunulmazlar, hakların eşitsiz bir şekilde tahsis edilmesinden ve hak sahipliğinden en çok zarar görenlerdir. Mülkiyet hakkı, kirletici olarak adlandırılan meslekler ve el emeği dışında meslek edinme, eğitim, medeni ve kültürel haklardan mahrum bırakılmışlardır. Dokunulmazlar, sadece dokunulmaz kastına özgü olan “dokunulmazlık” kavramından da muzdariptir. Bu benzersiz dokunulmazlık damgası nedeniyle bu insanlar saf olmayan ve kirletici olarak kabul edilmekte ve dolayısıyla kendilerinden üst kastlarla sosyal birliktelik ve ilişki kurmaya uygun görülmemektedir.

Dokunulmazların haklarının etkilendiği iki önemli boyut vardır: kast ayrımcılığı, izolasyon ve dışlanma. Bunlardan ilki, özellikle kast sisteminin geleneksel yasalarında açıkça belirtilen medeni, sosyal, kültürel, dini ve ekonomik alanlarda eşit hakların reddedilmesine yol açarken, ikincisi “zorla bir araya getirilmeme” ve toplumun, kültürün ve ekonominin çeşitli alanlarına katılım eksikliğini içeren dokunulmazlık statüleri nedeniyle hakların reddedilmesiyle sonuçlanmaktadır (Thorat ve Sabarwal, 2010). Dokunulmazlık kavramından kaynaklanan toplumun ortak yaşamına katılım eksikliği, çeşitli biçim ve boyutlarda fiziksel, sosyal birliktelik ve hareketliliğe yönelik kısıtlamaları içerdiği ölçüde çok daha kapsamlı ve yaygındır.

Dokunulmazlık, belirli kastlarda doğan insanlara karşı ayrımcılık uygulamalarını meşrulaştıran ve uygulayan, aşağılayıcı, dışlayıcı ve sömürücü bir Hint sosyal kurumudur. Dokunulmazlık kast sisteminin saflık-kirlilik skalasının en altında yer almaktadır. Daha kesin konuşmak gerekirse, dokunulmazlar kast hiyerarşisinin dışındadır ve o kadar “kirli” kabul edilirler ki, sadece dokunuşları

bile diğer tüm kastların üyelerini ciddi şekilde kirletir. Dokunan için cezalar getirir ve kirlenenler için ayrıntılı ve yoğun arınma ritüelleri gerçekleştirmeye zorlar. Kelimenin sınırlı gerçek anlamına rağmen, “dokunulmazlık” kurumu sadece fiziksel temastan kaçınma veya yasaklama değil, çok daha geniş bir dizi sosyal yaptırımı ifade eder (Shah, 2006).

Özellikle kast sisteminin dayattığı sosyo-dini düzen, Hindistan kırsalını şekillendirmede başat rol oynamıştır. Kast, Hint toplumunun hücrelerini oluşturan ve güçlü bir yöneticinin bulunmadığı her yerde ve her zaman toplumun çözülmesiyle, ortaya çıkma eğilimi gösteren temel birimi olan köy topluluğunu örgütlemeye yaramaktaydı, bugün de aynı işe yaramaktadır (Moore, 2003: 379). Böylesi bir durum, köylüyle siyasal otorite arasındaki bağlantının kopmasına zemin hazırlamıştır. Köylerin merkezi yönetimle ilişkisinin kısıtlı ve sınırlı olması, kendi kendine yönetilen izole edilmiş otonom birimlere dönüşmesini hızlandırmıştır. Özellikle sömürge öncesi Hint köylerinin ekonomik örgütlenmede nispeten kendi kendine yeten ve sınırlı amaçlar için yakın köylere veya çevre pazarlara bağımlı olduğu ifade edilebilir. C. T. Metcalfe’in, köy topluluklarını küçük cumhuriyetlere benzettiği, neredeyse istedikleri her şeye kendi içlerinde sahip oldukları ve herhangi bir dış ilişkiden bağımsız hareket ettikleri yönündeki gözlemi klasik bir formülasyon haline gelmiştir (Misra, 1961: 56). Bu durum, söz konusu araştırmamızın boyutunu sınırlandırmayı gerektirirken genellemelerden uzak durmayı zaruri kılmaktadır.

2. 3. Hindistan Toprak Sistemi ve Zemindarlık

Kast sistemine dayalı sosyolojik düzlemde İngiliz sömürgeciliği, rant elde etme ağı, siyasi-hukuki sistemin yaygınlaştırılması, tarımın ticarileştirilmesi ve köy sanayilerinin boğulması gibi önemli değişikliklere yol açmıştır. Bunlardan birincisi kırsal bölgelere, yasanın ve düzenin, düzenli vergilerin ve mülkiyetin girmesiyle, ölü doğacak bir tarımın ticarileştirilmesi girişiminin ilk adımlarının atılması; ikincisi, kırsal zanaatların kısmen yıkılması; ve son olarak, üçüncüsü,

1857 askeri ayaklanmasıyla İngiliz boyunduruğundan kurtulma yolunda başarısız kalan bir girişimdi (Moore; 2003: 406).

Bağımsızlıktan sonra Hindistan, en azından ilke olarak, planlı ekonomi kanalıyla sosyal adaletle birlikte ekonomik büyümeye bağlı kalmıştır. Orman, toprak ve işgücünün düzenlenmesi, büyük ölçekli tarımın başlatılması, gelişmiş teknoloji ve tarımsal kooperatifler vb. tarımsal sosyal yapıyı dönüştürmüştür ancak tam manasıyla toplumun tüm kesimlerine nüfuz edememiştir. İngiliz yönetiminin ardından gelişen toprak ilişkileri modeli, tarımda üretici güçlerin gelişimini engelleyen yarı feodal toprak mülkiyeti ile karakterize edilmiştir (Joshi, 2006: 445).

Toprağın özel mülkiyeti konusuna gelince, geçmişten miras kalan bir fikir, hükümdarın toprağın tek sahibi olduğudur. On altıncı ve on yedinci yüzyıllarda Babürlü Hindistan'ına seyahat eden Avrupalı gezginler, sultanı genellikle Hindistan'daki tüm toprakların asıl sahibi olarak tanımlamışlardır, çünkü sultan toprağın rantına açıkça el koymuştur. Babürler döneminde Hindistan'ı ziyaret eden Fransız seyyah François Bernier'in gözlemleri Avrupalı bakış açısının tespit edilmesi noktasında önemlidir. Seyahatnamesi "Batılı gözüyle 17. yüzyıl Hindistan'ının en teşekküllü, en canlı ve en felsefî anlatımı" olarak kabul edilmektedir (Anjum, 2022: 113).

Bernier, Babürlü hanedanlığı yönetimindeki toprakların hükümdarın mülkiyeti altında bulunmasına karşıydı. Ona göre toprağı işleyenlerin arazi üzerinde hiçbir hakkının bulunmaması ve araziye çocuklarına miras olarak bırakamaması sorun teşkil ediyordu. Hindistan'da, kapitalizm öncesi ekonomi ve toplumun ayrılmaz bir parçası olarak mülksüz bir emekçi sınıfı mevcuttu: toprak sahibi ailelere kalıtsal olarak hizmet ediyorlardı, toprak sahibi olmaları yasaktı ve sadece geçimlerini sağlamaları karşılığında tarımsal üretimde ve özellikle önemsiz olduğu düşünülen bazı özel işlerde çalıştırılıyorlardı (Patnaik, 1983: 4). Tarım alanları üzerinde nihai kullanım serbestisi bulunmayan köylüler, üretimin sürdürülmesi ve genişletilmesine yönelik uzun vadeli yatırımlara ilgi duymuyorlardı. Bernier'e göre bu durum, köylülerin aşırı sömürülmesine ve

yönetici sınıf dışında toplumun tüm kesimlerinin yaşam koşullarının gerilemesine neden olmuştur.

Öte yandan Bernier'in seyahat notlarında Hindistan'ın siyasi ve sosyo-ekonomik yapısına dair izlenimleri pek çok teorisyeni etkilemiştir. François Bernier'in Asya'daki seyahatlerine özellikle de Hindistan'da yaklaşık dokuz yıl süren uzun süreli kalışına ilişkin anlatısı, Avrupalı yazarlar için Doğu despotizmi üzerine standart bir kaynak olmuştur (Tambiah, 1998: 361). Özellikle Karl Marx'ın Doğu toplumlarında özel mülkiyetin bulunmaması üzerine yazdığı çeşitli çalışmalarda François Bernier'in 18. yüzyılda kaleme aldığı seyahatnameden yararlandığı bilinmektedir. Marx, 2 Haziran 1853 tarihinde Engels'e yazdığı mektubunda Bernier hakkında şöyle der:

“Doğu şehirlerinin büyümesi konusunda, yaşlı François Bernier'in (9 yıl Sultan Aurangzeb'in doktorluğunu yapmış) yazdığı Voyages contenant la description des états du Grand Mogol'dan daha parlak, kapsamlı veya çarpıcı bir şey bulmak neredeyse imkansız.

... Bernier Doğu'nun tüm tezahürlerini -Türkiye, İran ve Hindistan'dan söz ediyor- ortak bir temele, yani özel toprak mülkiyetinin yokluğuna sahip olarak görmekte haklıdır. Doğu cennetinin asıl anahtarı budur (Marx, 1853).”

Farsça zemîn (toprak) kelimesiyle dâr (sahip olan) sıfatından oluşan zemîn-dâr “toprak ve arazi sahibi” demektir (Kortel, 2013: 238). Zemindarlık sistemi, genellikle büyük toprak sahipleri olan zemindarlar tarafından yönetilirdi. Zemindarlar, toprakların gelirini toplar, vergileri tahsil eder ve yerel yönetimi sağlardı. Bu sistem altında, zemindarlar, toprak sahipleri olarak büyük bir güce ve otoriteye sahipti ve yerel yönetim, adalet ve gelir toplama gibi görevlerinden sorumluydu. Hindistan'ın taşra toplumunun siyasi, ekonomik ve kültürel hayatında can alıcı bir rol oynuyorlardı ve o düzeyde muazzam bir güce de sahiptiler (Wink, 2020: 111).

Zemindarlar, topraklarını kiralama yoluyla çiftçilere verir ve onlardan kira veya ürün bazında vergi toplarlardı. Çamurdan kalelere yerleşmiş, en yetenekli yerli askerlere sahip, taşra toplumu hakkında detaylı bilgiye sahip bu zemindarların, gelir değerlendirmelerinin hazırlanmasında, toprak gelirlerinin tahakkukunda ve toprak işlemenin sürdürülmesiyle yayılmasında vazgeçilmezdi

(Wink, 2020: 111). Bu sistem altında, çiftçiler, toprakları üzerinde elde ettikleri ürünün bir kısmını zemindarlara öderlerdi. Zemindarlar, toprak sahipleri olarak, çiftçilerin üzerinde geniş bir kontrol ve yetkiye sahipti ve bazı durumlarda kötü muamele ve sömürü yaygındı. Genel hatlarıyla, zemindarların güçlü bir sosyal sınıf olarak evrimleşmesi, toplumdaki asıl emek gücünü oluşturan yoksul köylü kitlelerine bir bütün olarak çok pahalıya mal olmuştur (Mishra, 1979: 913).

Babürlüler döneminde zemindarlık sistemi, 16. yüzyılda İmparator Ekber Şah döneminde ortaya çıkan ve İngiliz sömürge dönemine kadar uygulanmaya devam eden bir toprak geliri sistemiydi. İmparatorluğun doğrudan hükmettiği diğer tüm bölgelerde Babürlü idaresi zemindarların, yani tarihsel olarak sömürgeleşmenin ve yerleşmenin (askeri bir boyutu da olan) zirai işlevinden doğan eski ve yerleşmiş haklara sahip olan, fakat racaların gibi egemenlik haklarına sahip olmayan, “toprak sahipleri”nden oluşan bir taşra eşrafının teşkil ettiği başka bir kategoriyle karşı karşıya geldi (Wink, 2020: 110). Bu sistemde Babür imparatoru asillere, memurlara ve askeri görevlilere sadakatleri, askeri hizmetleri ve köylülerden gelir toplamaları karşılığında zemindar adı verilen büyük toprak mülkleri vermiştir.

Esasen feodal beyler olan zemindarlar, Babür yönetimi ile kırsal nüfus arasında aracı görevi görüyordu. Gelirlerin toplanmasından ve imparatorluk hazinesine aktarılmasından sorumluydular. Bunun karşılığında, kendi yetki alanları dahilindeki topraklar ve sakinleri üzerinde önemli yetkilere sahiptiler. Her ne kadar mahalli olsalar da, çoğu zemindar, dışarıdan gelen gelir tahsildarlarına karşı silahlı mücadele ve diğer metotlarla direniş gösterme geleneğini benimseyen savaşçı-aristokratlar olarak hayatlarını sürdürdüler (Fisher, 2020: 147).

Zemindarlar, toprağın asıl işleyicileri olan köylülerden gelir elde etme gücüne sahipti. Kendi vergi oranlarını belirleyebiliyorlardı ve bazı durumlarda, köylülerin sömürülmesine yol açacak şekilde fahiş vergiler koyarak yetkilerini kötüye kullanıyorlardı. On altıncı ile on sekizinci yüzyıl arasında zemindarların gücü gerçekte büyük orandan arttı ve nihayetinde eşgüdümlü ayaklanmalar başlatarak Babürlü İmparatorluğu’nu yıkan da onlar oldu (Wink, 2020: 113).

Ancak Babürlü imparatoru toprağın nihai mülkiyetini elinde tutuyordu ve zemindarları istediği zaman görevden alabilir ya da devredebilirdi. Hindistan'daki toprak sisteminin belkemiğini teşkil eden zemindar toprak üzerinde otorite sahibi yerel ağalardı. Ancak toprağın asıl hâkimi Babürlü hükümdarı olduğundan bu yetkilerin taşradaki temsilcisi gibi işlev görmüşlerdir. Bunlar devletin verdiği hakları yine ancak onun verdiği yetkiyle, onu temsilen kullanan zilyedlerin elinde bulunan "sahte fiefler"dir (Chesneaux, 1970: 46). Zemindarlardan kendi bölgelerinde kanun ve düzeni korumaları ve çatışma zamanlarında imparatora askeri destek sağlamaları bekleniyordu.

Devlet otoritesinin zayıflamasıyla zemindarlık sistemi giderek daha sömürücü hale gelmiştir ve isyan dalgası baş göstermiştir. Bir hesaba göre, Ekber'in hükümdarlığı sırasında toprak sahiplerince gerçekleştirilen ve merkezi idare tarafından kaydedilecek kadar büyük ve önemli olan toplamda 144 silahlı isyan meydana gelmiştir (Fisher, 2020: 148). Buna mukabil köylüler genellikle yüksek vergiler, keyfi talepler ve zemindarların baskıcı politikalarıyla karşı karşıya kalmıştır.

İngiliz sömürgeciliğinin gelişile birlikte, o zamanki Hint toplumunun hemen hemen her alanında köklü bir değişim yaşanmış, yüzyıllardır süregelen sosyo-ekonomik kurum ve ilişkilerin dokusu bir anda geçmişle bağını tamamen kopararak çözülmüştür (Mishra, 1979: 911). Hindistan'da İngiliz sömürgeciliği altındaki zemindarlık sistemi, İngiliz Doğu Hindistan Şirketi tarafından kurulan ve daha sonra İngiliz sömürge hükümeti tarafından devam ettirilen toprak geliri sistemini ifade eder. Bu yapı tarım arazileri üzerinde bir gelir toplama ve kontrol aracı olarak uygulanmıştır. 1793'te Hindistan'daki Şirket-devlet, zemindarların ellerindeki toprağın mutlak sahibi anlamında mülk sahibi olduklarına karar vermiştir (Chatterjee, 2020: 74). Bu noktada zemindarlık sistemi, Hindistan'ın toprak mülkiyeti ve gelir dağılımı üzerinde derin etkiler yaratmıştır ve pek çok köylü ayaklanmasına sebebiyet vermiştir. Bu sistem altında, zemindarlar zenginleşirken, çiftçiler ve köylüler genellikle yoksulluk içinde yaşamaktaydı. İki yüzyıllık İngiliz işgali, toprak ağalığının Hint toplumunun her yanına yayılıp daha derinlere kök salmasına izin vermekten öte bir şey yapmadı (Moore; 2003:

418). Böylesi bir vaziyet Hindistan'ın ekonomik gelişimini olumsuz etkilemiş ve sosyal adaletsizliklere neden olmuştur.

Barrington Moore, *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri* adlı ünlü çalışmasında Hindistan'daki tarım toplumunu açıklarken köylülerin hareketsiz ve durağan yapısına dikkat çekmektedir. Bir dereceye dek Hindistan Mogul (Babür) vergi toplama sisteminden, bir dereceye dek de kast sistemi yoluyla örgütlenmiş köylü toplumunun kendine özgü yapısından kaynaklı, çok geniş topraklar üzerinde çok uyusuk ve verimsiz bir tarım yürütülmekteydi (Moore, 2003: 376-377).

Barrington Moore Hint köylüsünün siyasal uysallığa sahip olduğunu ifade ederken köylü ayaklanmalarının Hindistan'da hiçbir zaman, Çin'de ulaştıkları benzer bir önemi kazanamadığını vurgular (Moore, 2003: 392). Devrimci bir köylü ayaklanmasının yaşanmamasında etkili bir faktör olarak kast sisteminden söz etmek mümkündür. Zira kast düzeninin temel bileşenlerinden biri dünya hayatındaki mevcut konumunu kabullenmeyi ve buna karşı isyana yeltenmemeyi öğütler. Hinduizm'deki reenkarnasyon (ruh göçü) inancı ölümden sonra tekrar dünyaya dönüşte bu yumuşak başlılığı ve boyun eğmeyi esas alır. Brahmanlar bu sistemin taşıyıcı kolonlarıdır ve bu dünyadaki kurtuluşun pusulasıdır.

Zemindarlık sisteminin dayattığı zorluklar, köylü hareketleri, adalet ve toprak hakları için verilen mücadeleler için bir katalizör işlevi görmüştür. Bu mücadeleler Hindistan'ın tarımsal yapısının ve sömürge yönetimine karşı daha geniş bağımsızlık hareketinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Nihayetinde bu sistem, bir kırsal yoksulluk döngüsü yaratmış, sosyo-ekonomik eşitsizlikleri tetiklemiş ve köylü ayaklanmalarına zemin hazırlamıştır.

3. HİNDİSTAN'DA KÖYLÜ İSYANLARI

Köylü isyanlarının Hindistan'da antik çağlara değin uzanan uzun bir geçmişi vardır. Hindistan tarihi boyunca köylüler ve tarım işçileri, egemen sınıflar tarafından sık sık sömürü ve baskıya maruz kalmış ve haklarını talep etmek için ayaklanmışlardır. Köylüler tarihsel olarak çeşitli sosyal, ekonomik ve siyasi

zorluklarla karşı karşıya kalmış, bu da isyanlara ve değişim taleplerine yol açmıştır. Bu bölüm, Hindistan köylü mücadelelerini şekillendiren temel tarihsel dönemlere, hareketlere ve faktörlere genel bir bakış sunmayı ve bunların ülkenin sosyo-politik manzarasındaki önemine ışık tutmayı amaçlamaktadır.

3. 1. Hindistan’da Köylü İsyanları ve Nedenleri

Engin topraklara sahip Hindistan, ekonomisinin önemli bir bileşeni olarak yüzyıllardır tarım sektörüne bel bağlamıştır. Bu sektörün omurgasını oluşturan köylüler, gıda üretiminin sürdürülmesinde ve ülkenin genel kalkınmasına katkıda bulunmada çok önemli bir rol oynamaktadır. Tarih boyunca verdikleri mücadele sadece tarımsal manzarayı değil ülkenin sosyo-politik dokusunu da şekillendirmiştir. Hindistan köylü mücadelelerinin dinamiklerini, zorluklarını ve etkilerini anlamak, Hindistan’ın sosyo-ekonomik ve siyasi tarihinin çok boyutlu yapısını kavramak için elzemdir.

Hindistan’da tarım sektörü nüfusun önemli bir bölümünü istihdam etmekte ve ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla’sına (GSYİH) ciddi ölçüde katkıda bulunmaktadır. Genellikle küçük ölçekli çiftçilerden oluşan köylüler, bu sektörün bel kemiğini oluşturmakta ve geçimlik tarımdan ticari üretime kadar çeşitli tarımsal faaliyetlerde bulunmaktadır. Emekleri ve yetiştirme çabaları sadece ulusun gıda ihtiyacını karşılamakla kalmamakta, aynı zamanda gelir yaratarak geçim kaynağı sağlamakta ve kırsal kalkınmayı hızlandırmaktadır.

Hint köylü isyanlarını incelemek birçok nedenden ötürü büyük önem taşımaktadır. İlk olarak, bu mücadeleler toplumun önemli bir kesiminin özelemlerini, şikayetlerini ve taleplerini yansıtmaktadır. Hindistan’ın uzun köylü isyanı tarihi, ülkenin yoksul köylülerinin, kabilelerinin ve alt kastların yüzyıllardır karşı karşıya kaldıkları dayanılmaz ekonomik baskıya ve sosyal aşağılanmaya atfedilebilir (Ahuja & Ganguly, 2007: 270). Köylüler tarihsel olarak topraksızlık, borçluluk, sömürücü tarım sistemleri, eşitsiz toprak dağılımı, kaynaklara ve pazarlara sınırlı erişim gibi bir dizi zorlukla boğuşmuştur. Onların mücadelelerini

inceleyerek, Hint toplumunda yaygın olan sosyo-ekonomik problemler, yapısal eşitsizlikler ve güç dinamikleri hakkında fikir sahibi olmak mümkündür.

İkinci olarak, Hint köylü hareketleri ülkenin sosyo-politik manzarasının şekillenmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Sömürge döneminden bağımsızlık sonrası döneme kadar köylüler, reform, adalet ve kaynakların adil bir şekilde dağıtılması talepleriyle kolektif olarak harekete geçmiştir. Nitekim, bu hareketler önemli politika değişikliklerine, tarım reformlarına, toprağın yeniden dağıtım girişimlerine ve köylülerin endişelerini gidermeyi amaçlayan yasal önlemlere yol açmıştır. Dolayısıyla bu hareketlerin tarihini incelemek, Hindistan'daki köylü isyanlarının evrimini, dinamiklerini, toplum ve siyaset üzerindeki etkilerini ortaya koyması bakımından faydalı olacaktır.

Hint köylüleri tarihsel olarak çeşitli nedenlerle isyanlara karışmıştır. Hindistan'da köylü isyanlarına yol açan bazı temel faktörlerden bahsetmek mümkündür. Bu bağlamda toprak sömürü düzeninden, ekonomik zorluklara, sosyal adaletsizliklerden siyasal ideolojilerin etkisine değin farklı sebepler sıralanabilir.

İngiliz sömürge yönetimi sırasında “zemindarlık sistemi” gibi sömürücü toprak sahipliği sistemleri, köylüleri genellikle yüksek kiralara, aşırı vergilendirmeye ve zorla çalıştırmaya maruz bırakmıştır. Köylü için katlanmak zorunda olduğu en ağır yük, ürününün büyük bir kısmına keyfî olarak el konulması anlamına gelen toprak vergisiydi (Habib, 1983:59). Bu baskıcı koşullar ve adaletsiz toprak dağılımı köylü isyanlarının başlıca tetikleyicileri olmuştur.

Öte yandan köylüler, kıtlık, yüksek borç yükü ve sömürücü tefeciler gibi faktörlerin neden olduğu ekonomik zorluklara tepki olarak isyan etmişlerdir. Bu zorluklar köylüleri başkaldırıya, daha adil vergilendirme, borçların affedilmesi ve gıdaya erişimi talep etmeye itmiştir.

Köylü isyanları aynı zamanda sosyal adaletsizlikler ve ayrımcılık tarafından da motive edilmiştir. Dokunulmazlık ve alt kastlara toprak hakkının verilmemesi gibi kast temelli eşitsizlikler köylü ayaklanmalarını sık sık ateşlemiştir. Ötekileştirilmiş topluluklara mensup köylüler sosyal hiyerarşilere meydan okumaya ve eşit haklar talep etmeye çalışmışlardır.

İngiliz sömürge döneminde köylüler baskıcı politikalara, sömürücü gelir sistemlerine ve aşırı toprak vergilendirmesine karşı ayaklanmışlardır. İndigo İsyanı (1859-1860) ve Kheda Satyagraha gibi hareketler sömürgeci ekonomik ve siyasi egemenliğe karşı direnişin ifadeleriydi.

Modern dönemde ise yetersiz sulama olanakları, yenilikçi tarım tekniklerinin eksikliği ve sınırlı hükümet desteği köylü isyanlarına yol açmıştır. Tarımsal uygulamalardaki değişiklikler, altyapı projeleri için arazi edinimi ve sanayileşme birçok köylüyü yerinden etmiş, protestolara ve isyanlara yol açmıştır. Köylüler adil toprak dağılımı, ucuz vergilendirme ve geleneksel mesleklerinin korunması için mücadele etmişlerdir.

Köylü hareketleri sosyalizm, komünizm ve milliyetçilik gibi siyasi ideolojilerden etkilenmiştir. Mahatma Gandhi başta olmak üzere Hintli liderler köylülerin haklarını ve refahını savunmuş; onları bağımsızlık ve sosyo-ekonomik reformlar için mücadelede harekete geçirmiştir.

Bu faktörlerin genellikle birbirleriyle kesiştiğini ve birbirlerini güçlendirdiğini, Hint köylülerinin şikayetlerine ve harekete geçmelerine olanak sağladığını belirtmek gerekir. Köylü isyanları baskıcı sistemlere meydan okumada, toprak reformlarını savunmada, sosyal adalet talep etmede ve Hindistan'ın toplumsal tarihini şekillendirmede çok önemli bir rol oynamıştır.

3. 2. Hindistan Tarihi'nde Köylü Ayaklanmaları

Sömürgecilik öncesi Hindistan, çeşitli toprak mülkiyeti sistemleri ve ekim uygulamalarıyla zengin ve çeşitli bir tarımsal hayata sahipti. Bu dönemdeki köylü hareketleri genellikle toprak hakları, sulama sistemleri veya işgücü yükümlülükleri üzerindeki anlaşmazlıklar gibi yerel faktörler tarafından şekillendirilmiştir.

Hindistan'ın farklı bölgeleri zemindarlık sistemi ve komünal toprak mülkiyeti uygulamaları gibi farklı tarım sistemlerine sahipti. Köylü hareketleri, sömürücü toprak ağaları, aşırı vergilendirme veya toprak dağıtım konusundaki anlaşmazlıklar gibi bu sistemlerdeki zorluklara yanıt olarak ortaya çıkmıştır.

İngiliz sömürge yönetiminin 18. yüzyılda ortaya çıkmasıyla birlikte, Hindistan'ın tarım toplumuna önemli değişiklikler dayatılmıştır. Sömürge yönetimi toprakta burjuvaya dayalı özel mülkiyeti uygulayarak Hint tarımını dünya pazarına tabi kılmış, ticari emtia üretimini tesis etmiş ve bunun genel sonucu olarak da köylülüğün büyük bir bölümünü yoksullaştırmış ve proleterleştirmiştir (Omvedt, 1980: 185). İngiliz Doğu Hindistan Şirketi, gelir elde etmeyi en üst düzeye çıkarmayı ve toprak üzerindeki kontrolü sağlamlaştırmayı amaçlayan çeşitli toprak geliri sistemleri getirmiştir. Bu değişikliklerin köylüler ve bir bütün olarak tarım ekonomisi üzerinde derin bir etkisi olduğu iddia edilebilir.

İngilizler tarafından getirilen zemindarlık sistemi kapsamında, zemindar olarak bilinen aracılara toprak üzerinde haklar ve köylülerden gelir toplama yetkisi verilmiştir. Bu sistem genellikle yüksek kiralar, keyfi vergilendirme ve baskıcı çalışma yükümlülükleri yoluyla köylülerin sömürülmesine yol açmıştır. Nihayetinde köylüler sürekli olarak tahliye, mülksüzleştirme ve borçlandırma tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır.

İngiliz kolonyal yönetiminin gelir politikaları, tarımın ticarileşmesi ve nakit ürünlerin piyasaya sürülmesiyle birleşince, geleneksel geçimlik tarım uygulamaları sekteye uğramıştır. Köylüler giderek daha fazla ihracat için mahsul yetiştirmeye itilmiş, bu da toprak kullanım modellerinde bir değişime ve toprağın birkaç zengin toprak ağasının elinde toplanmasına yol açmıştır. Bu dönüşümler, ekonomik zorluklar, geleneksel geçim kaynaklarının kaybı, sosyal ve kültürel dokularının erozyona uğramasıyla karşı karşıya kalan köylüler arasında yaygın bir hoşnutsuzluğa zemin hazırlamıştır. Sonuç olarak, bu değişikliklere direnmek için haklarını ve çıkarlarını korumak namına köylü hareketlerinin ilk biçimleri ortaya çıkmıştır.

Sömürge dönemindeki köylü hareketleri genellikle yerel protestolar, ayaklanmalar ve adaletsiz toprak geliri politikalarına, sömürücü aracılara ve geleneksel hakların kaybına karşı direniş şeklinde kendisini göstermiştir. Öne çıkan bazı hareketler arasında Malabar'daki Moplah İsyanı (Arnold, 1982), Bengal'deki Pabna Köylü Ayaklanması (Das, 1982) ve Deccan Ayaklanmaları (Das,

1982) sayılabilir. Bu hareketler, İngiliz sömürge güçleri tarafından şiddetli bir şekilde bastırılmıştır.

Kolonyal dönemde baş gösteren köylü hareketleri, Hindistan'ın gelecekteki modern tarım mücadelelerinin zeminini hazırlamıştır. Bu hareketler sadece baskıcı politikalardan derhal kurtulmayı amaçlamakla kalmamış, aynı zamanda bağımsızlık sonrası dönemde ön plana çıkacak olan toprak reformu, sosyal adalet ve tarımsal dönüşüm gibi daha geniş taleplerin de temelini atmıştır.

Hindistan'da kolonyal dönem, sömürücü tarım politikalarına ve sosyal adaletsizliklere tepki olarak ortaya çıkan birçok önemli köylü hareketine tanıklık etmiştir. Bu hareketler İngiliz sömürge yönetimine karşı direniş anlatısının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Kayda değer erken dönem köylü hareketlerinden biri, 19. yüzyılın ortalarında Bengal'de meydana gelen İndigo (Çivit) İsyanı'dır. İndigo plantasyonları 1790'larda Bengal Eyaleti'nin yoğun köy nüfuslu bazı bölgelerinde başlatılmış, 1859-60 İndigo İsyanı'na kadar gelişmiş ve daha sonra 1920 ortalarında sona erene kadar inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir (Gupta, 1992: 174). İngiliz hükümeti Avrupalıların Hindistan'da kolonileşmesini teşvik etmediğinden, ekiciler köylülerin isteksizliğinin üstesinden gelebilmek ve köylüleri kontrol edebilmek için zemindarlar aracılığıyla baskı yaptılar (Gupta, 1992: 174). Bunun sonucunda ağırlıklı olarak indigo ekicisi olan köylüler, İngiliz ekicilerin ve zemindarların dayattığı baskıcı indigo plantasyon sistemine karşı ayaklandılar. Bu sistem köylüleri fahiş kiralara, zorlayıcı iş gücü uygulamalarına ve haksız sözleşmelere maruz bırakıyordu. Kundaklama eylemleri ve örgütlü direnişin damgasını vurduğu isyan, köylülerin sömürücü tarım politikalarına karşı direnişini göstermiştir.

Bu dönemdeki bir diğer önemli hareket de Madras Başkanlığındaki Deccan Ayaklanmaları'dır. Çoğunlukla ryotwari toprak mülkiyeti sisteminden gelen köylüler, İngiliz sömürge yönetiminin sert gelir toplama politikalarına ve sömürücü uygulamalarına karşı ayaklanmıştır. Bu protestolar, mülksüzleştirme, yüksek vergilendirme ve zorla çalıştırma ile karşı karşıya kalan köylüler arasındaki yaygın hoşnutsuzluktan beslenmiştir. Deccan Ayaklanmaları, sömürge

rejiminin adaletsiz politikalarına karşı köylülerin kolektif direnişini ortaya koymuştur.

Kolonyal dönemde Mahatma Gandhi'nin etkisi ve şiddetsiz direniş felsefesi, köylü hareketlerinin şekillenmesinde etkili olmuştur. İki önemli örnek Champaran Satyagraha (Champaran Pasif Direnişi) ve Kheda Satyagraha (Kheda Pasif Direnişi)'dir. 1917'de Bihar'da gerçekleşen Champaran Satyagraha, indigo ekicilerinin şikayetlerine odaklanmıştır. Gandhi'nin Hindistan'daki ilk kamusal eylemi, Champaran'daki kiracılık koşulları nedeniyle Avrupalı ekici-toprak sahipleri tarafından uygun olmayan koşullarda çivit yetiştirmeye zorlanan kiracı köylüler içindi (Brown, 1974: 469). Mahatma Gandhi bu harekete önderlik ederek köylüleri baskıcı indigo plantasyon sistemini protesto etmek üzere harekete geçirmiştir. Sivil itaatsizlik ve işbirliği yapmama gibi barışçıl direnişler yoluyla hareket, köylülerin karşı karşıya kaldığı sömürü koşullarına dikkat çekmeyi başarmış ve nihayetinde indigo endüstrisinde reformlar yapılmasını sağlamıştır.

Gandhi'nin ikinci toplumsal pasif direnişi kendi memleketi olan Gujarat eyaletine bağlı Kheda'da gelir vergisine karşı düzenlediği eylem oldu (Brown, 1974: 470). 1918'de Gujarat eyaletinde ortaya çıkan Kheda Satyagraha, baskıcı toprak geliri politikalarıyla birleşen bir kıtlığın yıkıcı etkisine başkaldırı olarak bilinmektedir. Gandhi liderliğindeki köylüler şiddetsiz direniş uygulamış ve ciddi baskılarla karşılaşmalarına rağmen vergi ödemeyi reddetmişlerdir. Hareket, köylülerin kötü durumunu ve aşırı vergilendirmeden kurtulma taleplerini vurgulayarak sömürge yönetiminin önemli tavizler vermesini sağlamıştır.

Gandhi'nin önderliğindeki hareketlere ek olarak, Telangana Silahlı Mücadelesi feodal sömürüye karşı komünist önderliğindeki bir köylü ayaklanması olarak öne çıkmaktadır. Bidyut Chakrabarty'ye göre Naksal hareketi üzerine yapılacak herhangi bir çalışma Telangana hareketinin (1946-51) yükselişi ve düşüşünün önemini göz ardı edemez. Ona göre, Hintli komünistler için Telangana'daki köylü hareketi her zaman köylü mücadeleleri tarihinin en görkemli kesiti olarak kalacaktır (Chakrabarty, 2015: 167). 1940'ların sonu ve 1950'lerin başında, bugünkü Telangana eyaletindeki köylüler baskıcı Nizam feodal sistemine ve sömürücü uygulamaları sürdüren toprak ağalarına karşı

ayaklanmıştır. Hindistan Komünist Partisi bu hareketi destekleyip köylüleri örgütleyerek feodal güçlere karşı direnmeleri için silahlandırmıştır. Telangana Silahlı Mücadelesi, güçlü bir ideolojik bileşene sahip köylü mobilizasyonunun önemli bir örneğini temsil etmektedir.

Yarı feodal bir tarım sisteminin hâkim olduğu Telangana bölgesi, “Doralar” olarak bilinen küçük bir toprak ağası grubu ile topraksız ve marjinalleştirilmiş köylülerin büyük çoğunluğu arasındaki keskin bir bölünmeyle karakterize ediliyordu. Toprak ağaları köylüler üzerinde önemli bir güce ve kontrole sahipti. Köylüler yüksek toprak kiralari ve keyfi tahliyeler gibi sömürücü uygulamalara maruz bırakılıyordu.

Hindistan Komünist Partisi (CPI) Telangana’daki köylülerin örgütlenmesinde ve harekete geçirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Düşman, büyük toprak ağaları ve Nizam’ın hükümet memurlarından oluşan dar bir sosyal tabaka olduğundan, komünistler kırsal nüfusun çoğunu isyanlarının arkasında toplamakta zorlanmadılar (Roosa, 2001: 76). Telangana Ayaklanması hem şiddet içermeyen eylemlerle hem de silahlı direnişle karakterize edilmiştir. Komünist Parti grevler, gösteriler ve toprak işgalleri de dahil olmak üzere çeşitli protesto biçimlerine öncülük etmiştir. Telangana Köylü İsyanı’nın Hindistan’daki komünist harekete yaptığı en büyük katkı, bu mücadelenin Hindistan komünist hareketinin gündemine, Hint halkının demokratik devriminin strateji ve taktiklerine ilişkin neredeyse tüm temel teorik ve ideolojik sorular ile bunların pratik çözümlerini sunmuş olmasıdır (Sundarayya, 1973: 6). Ancak hareket, Nizam güçlerinin ve feodal toprak ağalarının şiddetli baskısıyla karşılaşınca giderek silahlı direnişe dönüşmüştür.

Silahlı mücadele, prenslik yönetimi ve Hindistan Ulusal Ordusu tarafından desteklenen Nizam güçlerinin üstün askeri gücü nedeniyle önemli zorluklarla karşılaşmıştır. Ancak köylülerin kararlılığı ve yerel araziye yakından tanınmaları etkili bir direniş sergilemelerini sağlamıştır. Hareket, devletin kontrolünü bozmak ve bölge üzerindeki feodal hakimiyeti zayıflatmak için pusular ve vur-kaç saldırıları da dahil olmak üzere gerilla taktiklerini kullanmıştır.

Telangana Silahlı Mücadelesi sadece acil tarımsal şikayetleri ele almayı değil, aynı zamanda daha geniş sosyal ve siyasi dönüşümler getirmeyi de amaçlamıştır. Hareket toprağın yeniden dağıtılmasını, feodal uygulamaların kaldırılmasını ve sosyal eşitliği savunmuştur. Mevcut sosyo-ekonomik hiyerarşilere meydan okumuş, köylülerin ve toplumun marjinalleştirilmiş kesimlerinin güçlendirilmesi çağrısını dillendirmiştir.

Nihayetinde Telangana Silahlı Mücadelesi bölgenin sosyo-politik manzarasının şekillenmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Komünist Parti'nin 1946-47 yıllarında Telangana'daki yükselişi, Haydarabad Eyalet Kongresi içindeki solu, pasif devrim stratejisine meydan okumaya ve vergi toplama gibi ekonomik konularda doğrudan eylem için paralel bir kitle hareketi inşa etmeye teşvik etmiştir (Roosa, 2001: 88). Bununla birlikte toprak reformlarının ve toprağın köylülere yeniden dağıtılmasının önünü açarak feodal toprak ağalarının gücünü azaltmıştır. İsyan aynı zamanda kırsal nüfusun özlemlerini, mücadelelerini ve sosyal adalet taleplerini vurgulayarak Hindistan'daki daha geniş siyasi hareketlerin önünü açmıştır.

Öte yandan bir diğer dikkat çekici isyan Tebhaga Hareketi'dir. 1940'ların sonlarında Hindistan'ın Bengal bölgesinde meydana gelen bu köylü hareketi, tarımsal ürünlerin toprağı işleyen ortakçılar veya köylüler lehine yeniden dağıtılmasını amaçlayan "tebhaga" (üçte bir) sisteminin uygulanması talebiyle karakterize edilmiştir.

Bengal'de çok sayıda köylü, ortakçı olarak çalışıyor, toprak sahiplerinin arazilerini işliyor ve hasadın önemli bir kısmını kira olarak ödüyordu. Mevcut ortakçılık sistemi büyük ölçüde sömürüye dayalıydı ve toprak ağaları üründen büyük bir pay alarak köylüleri şiddetli yoksulluk ve borçluluk döngüsü içinde bırakıyordu. Tebhaga Hareketi, adından da anlaşılacağı üzere, toprak ağasının payının ürünün yarısından üçte birine düşürülmesini talep etmekteydi (Chakrabarty, 2015: 174). Bu doğrultuda Tebhaga Hareketi, ortakçıların karşı karşıya kaldığı baskıcı koşullara ve tarımsal ürünlerin daha adil bir şekilde dağıtılması taleplerine bir yanıt olarak ortaya çıkmıştır. Hareket esas olarak

Hindistan Komünist Partisi'nin köylü kanadı olan "Kisan Sabha" tarafından yönetilmiş ve kırsal topluluklardan önemli bir destek görmüştür.

Tebhaga Hareketi'nin temel talebi, ortakçıların tarımsal ürünün üçte ikisini alması, geri kalan üçte birinin ise toprak ağalarına gitmesiydi. Önerilen bu yeniden dağıtım, köylülerin üzerindeki yükü hafifletmeyi ve yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlamıştır. Köylüler toprak ağalarına daha yüksek ürün payı ödemeyi reddederek tahliye girişimlerine karşı toplu direniş örgütlemiştir.

Tebhaga Hareketi, mevcut tarım düzeninde kendi çıkarlarını gözetin herhangi bir değişikliğe şiddetle direnen toprak ağalarının muhalefetiyle karşılaşmıştır. Toprak ağaları hareketi bastırmak için şiddet, gözdağı verme ve devlet yetkililerinden destek isteme gibi zorlayıcı taktiklere başvurmuştur. Hareket, köylüler ve toprak ağaları arasında yoğun çatışmalara ve yetkililer tarafından uygulanan şiddet ve baskıya sahne olmuştur. Ancak köylülerin direnci ve kararlılığı, hareketi canlı tutmuş ve ortakçıların kötü durumuna dikkat çekmiştir.

Tebhaga İsyanı, Bengal'de tarımsal haklar ve sosyal adalet mücadelesinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Toprak reformları ve ortakçıların hakları üzerine tartışmalara yol açarak kırsal sömürü ve yoksulluk konularını kamusal söylemin ön saflarına taşımıştır. Tebhaga Hareketi, tebhaga sisteminin uygulanması hedefine tam olarak ulaşamamış olsa da ortakçıların taleplerine dikkat çekmeyi ve tarım reformu tartışmalarını başlatmayı başarmıştır. Yine de hareket, iktidarı, ortakçıların hasat edilen ürünün üçte ikisini talep etmesini yasallaştıran Bargadar Yasası'nı çıkarmaya mecbur bırakmıştır (Chakrabarty, 2015: 174). İsyan, Bengal'de gelecekteki toprak reformu taleplerinin öncüsü olmuş ve ortakçıların haklarını korumaya yönelik gelecekteki politikaları etkilemiştir.

Tebhaga Hareketi, Hindistan'daki köylü mücadeleleri tarihinde, marjinalleştirilmiş köylülerin daha eşitlikçi bir tarım sistemi özlemlerini temsil eden tarihsel bir dönüm noktası olmaya devam etmektedir. Kolektif eylemin gücünü, kırsal toplulukların baskıcı yapılara meydan okuma, hakları ve haysiyetleri için mücadele etme kararlılığını ortaya koymuştur. Bidyut Chakrabarty bu durumu şu şekilde özetlemektedir;

“Telangana ve Tebhaga’nın örgütlendiği sosyo-politik süreçlerin dikkatli bir şekilde okunması temelinde iki sonuca varılabilir. Birincisi, bu hareketler Marksizm-Leninizm ve Maoizm’e dayanan siyasi partiler tarafından örgütlendi. Bu hareketlerin çeşitli nedenlerle radikal tarım reformları hedefine ulaşamadığı doğrudur. Ancak, feodal sömürüye karşı güçlü bir ses yükselterek, gelecekteki hareketler için kritik hale gelen bir toplumsal çalkantı sürecini başlattıkları görülmektedir.

İkinci olarak, bu hareketler aynı zamanda köklü feodalizmden kurtulmak için pek de yeterli olmayan devlet öncülüğündeki kalkınma paradigmasına bir alternatif sunmuştur. Bu hareketler bağımsız Hindistan’ın siyasi tarihinde birer dönüm noktasıydı. Aynı zamanda 1947’de iktidarın el değiştirmesinin ardından sömürgeci gücün yerini alan hükümetin ideolojik önceliğiyle bağlantılı nedenlerden ötürü devletin köylülerin mağduriyetlerini gidermedeki başarısızlığına dair güçlü ifadeler içeriyordu. Başarısızlıklarına rağmen, bu hareketler şüphesiz Hint toplumunu kırsal kesimdeki yoksulların dayanılmaz ekonomik baskı ve sosyal aşağılanma koşullarından kaçmak için gösterdikleri umutsuz çabalara karşı duyarlı hale getirmiştir (Chakrabarty, 2015: 168).”

Sömürge dönemindeki bu köylü hareketleri, gelecekteki mücadeleler için zemin hazırlamış, köylülerin baskı karşısındaki direncini ve kararlılığını vurgulamıştır. Her ikisi de İkinci Dünya Savaşı sonrasında, İngilizlerin çekilmesinin, alt kıtanın bölünmesinin ve iktidarın el değiştirmesinin arifesinde, gelecek konusunda büyük belirsizliklerin yaşandığı bir dönemde ortaya çıkmıştır (Tharamangalam, 1986: 127). Nihayetinde Hindistan’daki köylü isyanları, kırsal yoksulların egemen sınıflar tarafından sömürülmesine ve ezilmesine bir tepki olmuştur. Bu isyanlar, Hindistan tarihinde önemli bir iz bırakmış ve ülkenin siyasi yapısının şekillenmesinde ciddi bir rol oynamıştır.

4. 1967 NAKSALBARİ İSYANI VE NAKSALİZM’İN DOĞUŞU

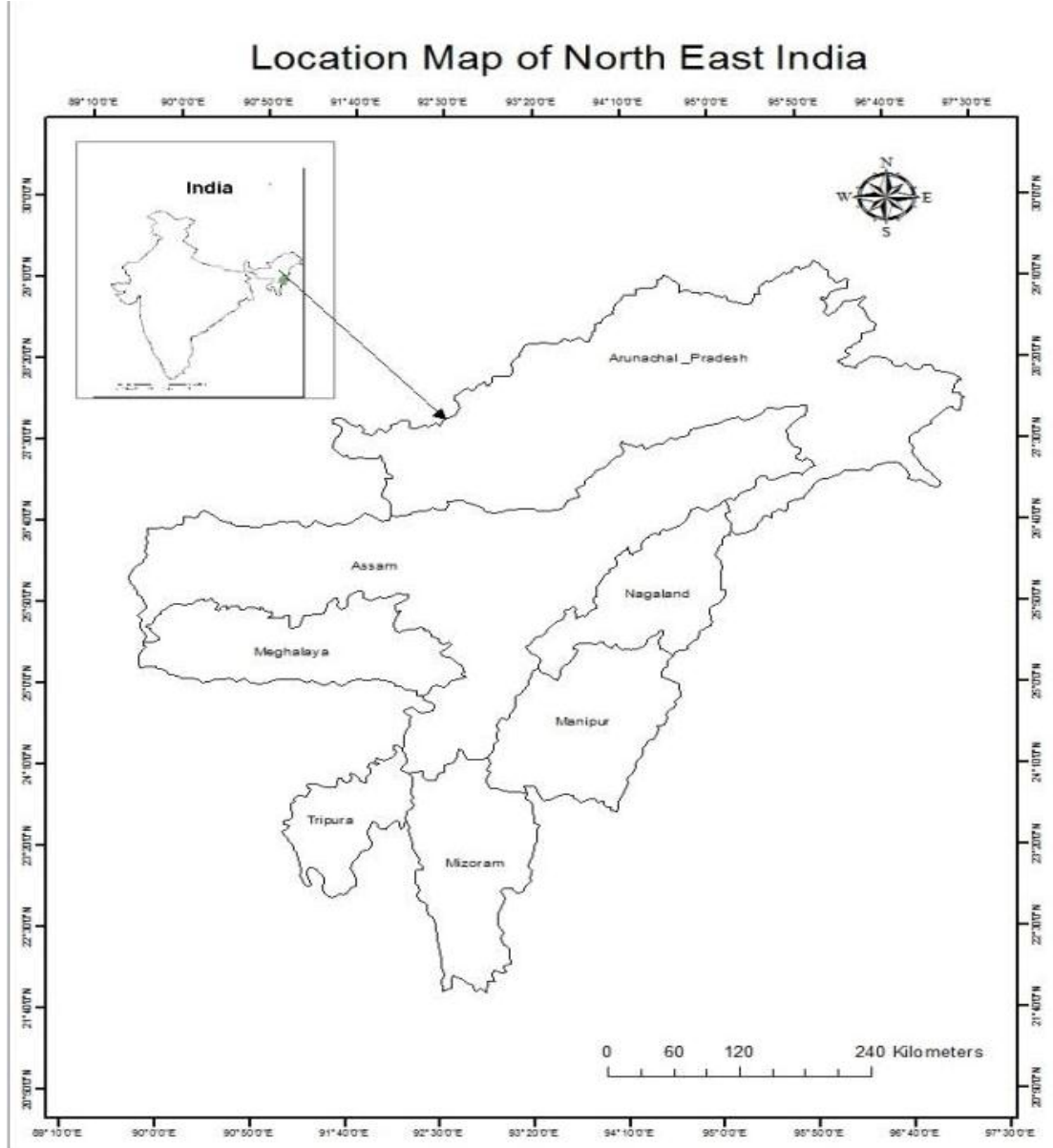
4. 1. Naksalizm’in Doğuşu: Genel Çerçeve

Hindistan'ın kuzeydoğu eyaleti Batı Bengal (West Bengal), kültürel ve coğrafi açıdan bölünmüş, birbirinden farklı etnik kökene sahip ve ayrı dini yönelimleri bulunan halkların yaşadığı canlı bir mozaiki temsil etmektedir. Güneyde Bengal Deltası'ndan beslenen verimli ovalarla çevrili eyalet merkezi Kalküta ile kuzeyde Himalayalar'ın eteklerindeki çay plantasyonlarıyla ünlü Darjeeling şehrine değin kuzey-güney uzantılı çizilen sınıрыyla Batı Bengal, ülkenin siyasi ve ekonomik açıdan en önemli merkezlerinden biridir. 1947 yılında Britanyalı Cyril Radcliffe tarafından adeta neşter atılarak çizilen sınırla Müslüman yoğunluklu Doğu Bengal bölgesi, Doğu Pakistan adıyla bölünürken Hindu yoğunluklu Batı Bengal Hindistan Cumhuriyeti'nin bir parçası kabul edilmiştir. Bu suni bölünüm, 1971 yılında Doğu Bengal'in Pakistan'dan ayrılarak Bangladeş adı altında bağımsız bir devlet haline gelmesiyle sorunlu yapısını teyit etmiştir. Bu nedenle Hint Alt Kıtası'nın Radcliffe'in eliyle bölünmesi harita üzerinde yapılan cerrahi bir ampütasyon olarak değerlendirilebilir.

Hindistan'ın kuzeydoğu eyaletleri, az gelişmişliğinin yanı sıra çevresel, coğrafi, ekonomik ve kültürel açıdan ülkenin diğer bölgelerinden büyük bir farklılık göstermektedir. Nitekim Hindistan'ın kuzeydoğu eyaletlerinin geri kalan kısmını oluşturan ve Yedi Kız Kardeş (Seven Sisters) adıyla bilinen Nagaland, Mizoram, Assam, Manipur, Meghalaya, Tripura ve Arunachal Pradesh'in Hint anakarasıyla bağlantı noktası Batı Bengal eyaletine bağlı Siliguri alt-bölgesidir ve daracık bir geçittir. Bölge, Siliguri koridoru üzerindeki zayıf bağlantı dışında ülkenin geri kalanından izole edilmiştir (Haokip, 2015: 98). Dolayısıyla kuzeydoğu eyaletleri ufacık bir kara bağlantısı dışında siyasi ve coğrafi olarak Hint ana karasından kopuk, kırılgan ve uzak bir görünüm altındadır.

Çakıl yığını anlamına gelen Siliguri, sadece Yedi Kız Kardeş'i değil aynı zamanda Nepal, Bhutan ve Bangladeş'e açılan stratejik eşik noktasıdır. Yedi eyaletin topraklarının yüzde doksan sekizi bahsedilen komşu ülkelerle sınırdadır. Bölgenin sadece yüzde ikisi Hindistan'a bağlıdır, bu da kuzeydoğunun Hint anakarasına olan zayıf coğrafi ve siyasi bağlantısına işaret etmektedir (Upadhyay, 2006: 4993). Yedi Kız Kardeş eyaletlerini anakaraya bağlayan Siliguri Koridoru, sadece 60 km uzunluğa, 20 km genişliğe sahip bir darboğazdır. Bu durum, alt

bölgenin hem ulusal güvenlik hem de uluslararası bölgesel istikrar adına ciddi bir öneme haiz olduğunu gözler önüne sermektedir.

Harita 1: Kuzeydoğu Hindistan Eyaletleri (Seitinthang, 2014).

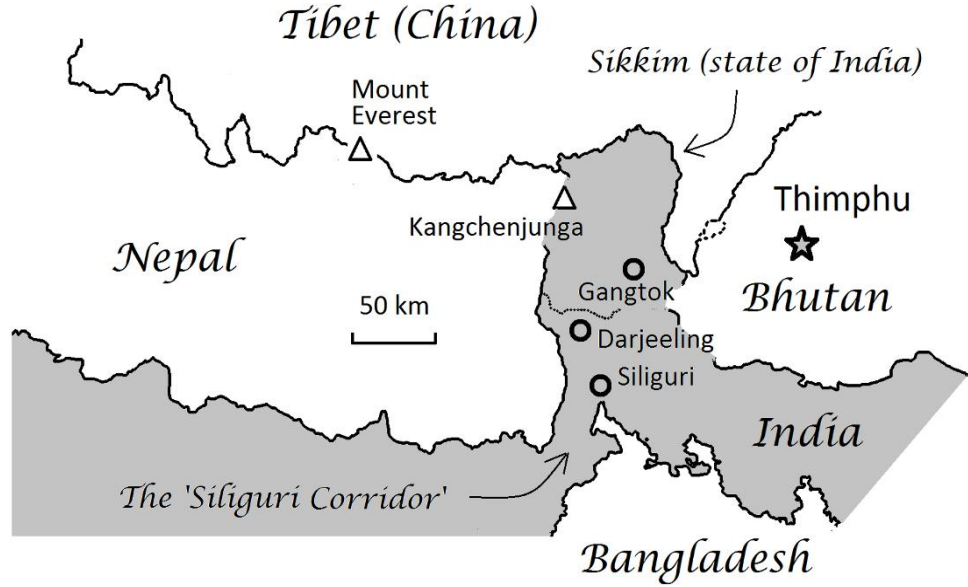
Koridor, komşu devletler ile yapılan kara ticaretinin ana arteri konumundadır ve ciddi güvenlik sorunları barındırmaktadır. Yasal ve yasadışı yoğun bir akışın yaşandığı bölgede, boru hatları, demiryolları, kaçakçılar, göçmenler ve militanların tamamı dar geçidi kullanarak Hint ana karasına ulaşmaktadır. Tavuk Boynu (Chicken Neck) ismiyle ünlenen bu koridor, lojistik

standardizasyonu, altyapı planlamaları ve askeri güvenlik kaygıları bağlamında Hindistan'ın uzun yıllardır üstesinden gelmeye çalıştığı bir paradokstur. Ülkenin refahı ve kalkınması adına hayati öneme sahip ancak özel bir bakıma muhtaç durumdaki koridorun hassas bir alan olduğunu vurgulamak gerekir. Zira kuzeydoğu eyaletlerinde yaşayan nüfusun büyük bir çoğunluğu Çin ve Güneydoğu Asya insanlarına benzer fiziksel özellikleriyle anakaradan etnik olarak ayrışırken zayıf bir coğrafi bağlantının bulunması nedeniyle şiddetli ayrılıkçı hareketlerin yörüngesinde kalmaktadır. Çeşitli ideolojilere ve güdülere sahip etnik isyancı gruplara ev sahipliği yapan bu topraklardaki yerli halk, psikolojik bir yabancılaşmanın etkisi altındadır. Sonuç itibarıyla batıda Nepal ve doğuda Bangladeş arasında sıkışmış bu darboğaz, Hindistan toprak bütünlüğünün en savunmasız yeridir.

Bölgenin kendine özgü jeostratejik, politik ve ekonomik açıdan periferi şeklinde dizaynı, ancak siyasi haritacılığın bir kurgusu olarak açıklanabilir. Mevcut çevresel durumu, aslında, sömürge ve sömürge sonrası jeopolitiğin ürünüdür (Brahma, 2010: 18). Güney Asya'daki çoğu sınır gibi "Tavuk Boynu" adıyla bilinen Siliguri Koridoru'nu, İngiliz dekolonizasyon sürecinin kartografik bir kalıntısı şeklinde değerlendirmek mümkündür. Hindistan'ın coğrafi açıdan izole edilmiş kuzeydoğu eyaletlerine tek ulaşım ve ikmal hattı olması nedeniyle bu sıkışık arazi "yaşam koridoru"na benzetilebilir. Böylesine kritik bir geçiş güzergâhı olmasına rağmen kötü topoğrafik şartlara ve sert iklim koşullarına haiz yapısı yüzünden ülkenin coğrafi açıdan en pürüzlü noktalarından biridir. Anakaraya uzak bu suni bariyer, Kuzey Doğu Hindistan vatandaşları ile Hindistan'ın geri kalanı arasında hem fiziksel hem de psikolojik bir boşluk doğurmaktadır. Böylesi bir vaziyet, Hindistan'ın kuzeydoğusunun ülkenin geri kalanıyla uyumunu sağlama konusunda idari sorunları tetiklemektedir.

Siliguri Koridoru'nun isyancılar için güvenli bir sığınak olarak ortaya çıktığına inanılmakta olup bu durum sadece sosyal ve ekonomik kalkınmayı engellemekle kalmayıp aynı zamanda bölgesel siyasi istikrarın altını oymaktadır. Nitekim önce 1952 yılında Nagaland eyaletinde başlayarak hızla Kuzeydoğu'nun diğer eyaletleri Mizoram, Manipur ve Tripura'ya yayılan bir isyan ve şiddet

sarmalı büyüyerek yayılmıştır. 1960'lı yıllara gelindiğinde ise Hindistan-Nepal-Doğu Pakistan (şimdiki Bangladeş) üçlü kavşağında yer alan Naksalbari isimli küçük bir köyde ilk kıvılcımı yakılan ve günümüze değin etkisi süren Naksalit Hareketi'nin doğuşuna tanıklık edilmiştir.

Harita 2: Siliguri Koridoru (Walker, 2021).

1967 Naksalbari İsyanı, Hindistan tarihinde bir kilometre taşı niteliğinde olup ülkenin sosyo-politik manzarasında bir kırılma noktasını temsil etmektedir. Bu olay, Hint toplumunda yaygın olan köklü sosyo-ekonomik eşitsizlikleri ve sınıf mücadelelerini ele almaya çalışan bir ideoloji olan Naksalizm'in doğuşuna işaret etmiştir. Bu bölüm, Naksalbari İsyanı'nın tarihsel bağlamını, nedenlerini ve sonuçlarını inceleyerek kapsamlı bir analiz sunmayı amaçlamaktadır. Bu önemli olayın karmaşık detaylarına inerek, Naksalbari İsyanı'nın Hindistan'ın devrimci manzarası üzerindeki kalıcı etkisine ilişkin fikir verilmesi hedeflenmektedir.

1960'larda Hindistan birçok cephede çeşitli zorluklarla boğuşuyordu. En önemlisi, Hindistan'da açlıktan ölümler yaşanmaktaydı. 1967, hükümetin ABD'den tahıl ithal etmek zorunda kaldığı ciddi bir kıtlık yılıydı (Lovell, 2019: 376). Tarım sektörü, özellikle de kırsal alanlarda, sömürücü toprak ilişkileri, feodal

uygulamalar ve yaygın sosyal eşitsizlik ile damgalanmıştı. Özellikle Naksalbari gibi bölgelerde köylüler ağır sömürü biçimlerine, topraksızlığa ve borçluluğa maruz kalıyordu. Bu baskıcı koşullar hoşnutsuzluk ve direniş için verimli bir ortam yaratarak Naksalbari İsyanı'na zemin hazırlamıştır.

Naksalbari İsyanı'na yol açan temel faktörleri anlamak için, isyanın ortaya çıktığı tarihsel bağlamı incelemek önemlidir. Ağırlıklı olarak tarımsal bir ekonomiye sahip olan Batı Bengal eyaleti, toprak mülkiyetinde keskin eşitsizliklerle karakterize ediliyordu; köylülerin çoğunluğu geçimlerini sağlamak için mücadele ederken birkaç zengin toprak ağası geniş arazileri kontrol ediyordu. Kast ve kabile temelli ayrımcılık Hindistan Anayasası'nda yasaklanmış olsa da, özellikle Naksalitlerin önemli bir desteğe sahip olduğu kırsal bölgelerde toplumsal zihniyete hala kazınmış durumdaydı (Scanlon, 2018: 347). Bu eşitsizlikler, toprak reformlarının başarısızlığı ve feodal uygulamaların devam etmesiyle daha da kötüleşti, sosyal eşitsizlikleri sürdürdü ve kırsal zenginler ile yoksul kitleler arasındaki uçurumu derinleştirdi.

Dahası, Hindistan Komünist Partisi (CPI) içindeki siyasi hizipler köylülerin devrimci isteklerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynadı. Parti içinde, özellikle de silahlı mücadele yanlıları ile barışçıl demokratik yolları savunanlar arasındaki bölünmeler, köylüler arasında büyüyen hoşnutsuzluk ateşini körükledi. Marksist-Leninist-Maoist¹ ilkelerin ideolojik etkileri de ezilenlerin ve dışlananların isteklerinin şekillenmesinde önemli bir ekten oldu.

Bu çerçevede, Mayıs 1967'de Naksalbari İsyanı patlak verdi. İsyanın ilk tetikleyicisi 10 Dalit ve kabile ortakçısının toprak ağaları tarafından öldürülmesi olmuş, bu da köylüler arasında öfke ve direnişin patlak vermesine yol açmıştır. Naksalbari'deki ayaklanma sırasında aralarında 28 polis memurunun da bulunduğu 139 kişi hayatını kaybetmiştir (Marwah, 2009: 98). Naksalbari İsyanı,

¹ Genellikle MLM ideolojisi olarak adlandırılan Marksist-Leninist-Maoist ideoloji, üç etkili komünist düşünürün fikirlerini birleştiren politik ve teorik bir çerçevedir: Karl Marx, Vladimir Lenin ve Mao Zedong. Mao Zedong tarafından yorumlandığı ve genişletildiği şekliyle, Marksist ve Leninist ilkelerin bir gelişimini ve sentezini temsil eder. Marksist-Leninist-Maoist ideoloji, köylülüğün devrimci rolüne ve disiplinli bir öncü parti ihtiyacına güçlü bir vurgu yaparak, Marksizm ve Leninizm'in ilkelerini ağırlıklı olarak tarım toplumlarına sahip ülkeler bağlamında uygulamaya çalışır. MLM ideolojisi, dünyadaki çeşitli komünist hareketlerde ve isyanlarda etkili olmuştur. Bununla birlikte, belirli tarihsel, kültürel ve bölgesel bağlamlara bağlı olarak ideolojinin farklı yorumlarının ve varyasyonlarının bulunabileceğini not etmek önemlidir.

daha önceki barışçıl protesto ve ajitasyonlardan önemli ölçüde farklı olarak, devrimci mücadeleye doğru bir geçişi simgeleyen daha radikal ve silahlı bir kalkışma şeklinde ortaya çıkmıştır.

Naksalbari İsyanı ve ardından Naksalizm'in ortaya çıkışı Hint toplumu ve siyaseti üzerinde derin bir etki yaratmıştır. Ülke genelinde, özellikle de kırsal ve kabile bölgelerinde, toprak reformu, sosyal adalet ve marjinalleştirilmiş toplulukların güçlendirilmesi konularını ele almayı amaçlayan bir devrimci hareket dalgasını tetiklemiştir. Naksalit hareketi sosyo-ekonomik eşitsizlikler, sınıf mücadeleleri ve değişimin gerçekleştirilmesinde silahlı devrimin rolü üzerine yoğun tartışmalara yol açmıştır. Naksalbari İsyanı, Hindistan'daki devrimci hareketlerin dinamiklerini ve Naksalizm'in Hint toplumu ve siyaseti üzerindeki kalıcı etkisini anlamada önemli bir dönüm noktasını teşkil etmektedir.

4. 2. Tarihsel Arka Plan

1967'deki Naksalbari İsyanı'nın taşıdığı önemi tam olarak idrak edebilmek için 1960'larda Hindistan'ın sosyo-ekonomik ve siyasi iklimini şekillendiren tarihsel arka planı incelemek gerekir. Bağımsızlık sonrası dönemde Hindistan, sosyo-ekonomik eşitsizlikleri, kıtlık ve toprakla ilgili sorunları ele almak gibi zorlu bir görevle karşı karşıya kalmıştır. 1965 ve 1966 yıllarındaki muson kuraklığı, tahıl üretiminde yıllık %19 oranında bir düşüşe yol açmıştı (D. Metcalf & R. Metcalf, 2018: 248). Dönemin başbakanı Bayan İndra Gandhi'ydi ve iktidarında yaşanan kıtlık tehlikesi önemli bir sorun olarak öne çıkıyordu.

Hindistan ekonomisinin belkemiğini oluşturan tarım sektörü, toprak mülkiyetindeki derin eşitsizlikler ve sömürücü toprak ilişkileri ile karakterize ediliyordu. Bu eşitsizlik özellikle birkaç zengin toprak ağasının geniş tarım arazileri üzerinde muazzam bir güce ve kontrole sahip olduğu Batı Bengal gibi eyaletlerde öne çıkarken, köylülerin çoğunluğu geçimlerini sağlamak için küçük bir toprak parçasını bile güvence altına almakta zorlanıyordu.

Toprağı yeniden dağıtmayı ve tarımsal kaynakların eşitsiz dağılımını düzeltmeyi amaçlayan toprak reformları, bağımsız Hindistan'ın ilk yıllarında

önemli bir gündem haline geldi. Ancak, toprak reformu politikalarının uygulanması önemli engellerle karşılaşmış, bu da sınırlı başarı ve kırsal nüfus arasında kalıcı topraksızlıkla sonuçlanmıştır. Toprak reformlarının başarısızlığı, topraksız ve marjinalleştirilmiş köylüler arasındaki mevcut şikayetleri ve hayal kırıklıklarını daha da arttırmıştır.

Tarımsal sorunlara ek olarak, dönemin daha geniş siyasi manzarası da Naksalbari İsyanı'nın gidişatını şekillendirmede önemli bir rol oynadı. Batı Bengal'de güçlü bir varlığı olan Hindistan Komünist Partisi (CPI) iç bölünmelere ve ideolojik çatışmalara tanık oldu. Bu bölünmeler büyük ölçüde silahlı mücadele mi yoksa barışçıl yollarla siyasi değişim arayışı mı sorusu etrafında yoğunlaşıyordu. Marksizm-Leninizm ve Maoizm'in ideolojik etkileri, parti içindeki çeşitli grupların ve daha geniş devrimci grupların isteklerini uygulamaya koymasında katalizör işlevi görmüştür.

Bu sosyo-politik manzara içinde, Batı Bengal'in Darjeeling bölgesinde küçük bir köy olan Naksalbari, Hindistan kırsalında hüküm süren daha büyük tarımsal mücadelelerin ve sınıf gerilimlerinin bir mikrokozmosu haline geldi. Naksalbari'deki köylülerin koşullarına aşırı sömürü, bağlı işçilik ve baskıcı toprak ilişkileri damgasını vuruyordu. Bu sosyo-ekonomik faktörler, Marksist-Leninist-Maoist ilkelerin ideolojik etkileriyle birleşerek, sonunda Naksalbari İsyanı ile doruğa ulaşan devrimci coşku için verimli bir zemin sağladı.

Özetle, Naksalbari İsyanı'na giden tarihsel arka plan, tarımsal meseleler, sınıf mücadeleleri ve siyasi dinamiklerin karmaşık bir etkileşimini ortaya koymaktadır. Toprak reformlarının başarısızlığı, toprakların birkaç toprak ağasının elinde toplanması ve komünist hareket içindeki bölünmeler, dönemin değişken sosyo-politik iklimine katkıda bulunmuştur. Baskıcı toprak ilişkileri ve marjinalleştirilmiş köylü nüfusuyla Naksalbari, mülksüzlerin devrimci özlemleri için bir odak noktası olarak ortaya çıktı. Bu tarihsel arka planı anlamak, Naksalbari İsyanı'nın patlak vermesine ve ardından Naksalizm'in doğmasına yol açan temel faktörleri kavramak için elzemdir.

4. 3. Naksalbari'de Köylü Ayaklanması

1967'deki Naksalbari İsyanı temel olarak bölgedeki mülksüzleştirilmiş köylülerin dışa vuran şikayet ve hoşnutsuzları tarafından yönlendirilmiştir. Naksalbari'deki köylü hareketi, uzun süredir devam eden tarımsal sorunların, baskıcı toprak ilişkilerinin ve o dönemde Hindistan kırsalını rahatsız eden sosyo-ekonomik eşitsizliklerin doruk noktasıydı.

Naksalbari bölgesindeki sosyo-ekonomik koşulların net bir resmine vakıf olmak aslında, yaşanan çatışma, huzursuzluk ve kargaşayı doğru bir şekilde betimlemek için gereklidir. Her şeyden önce köylülerin büyük çoğunluğu alt kastlara mensup kabilelerden müteşekkildir. Hindistan kast sisteminin Dalitlere (dokunulmazlar), etnik azınlıklara ve kadınlara karşı ayrımcılığı, en yoksulların sefaletini daha da derinleştirmiştir. (Lovell, 2019: 376). Genel hatlarıyla çiftçiler, çay plantasyonlarında çalışan emekçiler, ormancılar ve madenciler bölgenin mesleki örüntüsünü oluşturmaktadır. Kırsal manzarayı ortaya koyan önemli noktalardan biri hiç şüphesiz çiftçilerin hemen hemen büyük bir kısmının sürdükleri arazilerin sahibi olmamalarıdır. Toprak ağaları ve onların temsilcileri tarafından sömürülen bu insanlar sözleşmeli olarak çalıştırılıyordu ve çoğu durumda tarlalardaki çalışmaları karşılığında hükümetin belirlediği ücreti bile alamıyorlardı (Chakrabarty, 2015:175). Aracılık esasına göre ekim yapan bu köylüler, bölgedeki sorunun temeline işaret etmektedir.

Emeklerinin karşılığını alamadığına ve jotedarlar tarafından sömürüldüğüne inanan topraksız köylü ile toprak zengini feodal sınıf arasında gerilim yaşanmaktaydı. Bölgede, jotedarların güçleriyle toprağa aç kisanların (çiftçiler) ve ortakçıların güçlerinin karşı karşıya geldiği asırlık tarımsal anlaşmazlıklar vardı (Singh, 2019: 5). Hassas sinir uçları üzerinde patlamaya hazır bir volkan gibi bekleyen bu problem, nihayetinde komünist ajitatörlerin öncülüğünde farklı bir yön ve ulvi bir amaca evrilerek tüm Hindistan'da bir köylü devrimi gerçekleştirerek yeni bir halk ve ülke inşasına dair kapsamlı revizyonist bir çağrıya dönüşmüştür. Naksalbari hareketine katılan köylülerin acil ve ilk talebi bazı ekonomik taleplerin yerine getirilmesi olsa da bu hareket, siyasi iktidarın nihai olarak ele geçirilmesi için uzun menzilli bir mücadeleye yol açmış ve bu

mücadele, hizip içi çekişmelere ve devletin terörle mücadele operasyonlarına rağmen sadece varlığını sürdürmekle kalmamış, aynı zamanda genişlemiştir (Chakrabarty, 2015: 175).

Naksalist devrimciler, devlet otoritelerinden sık sık ayrımcılığa ve yozlaşmaya maruz kalan Adivasilerin yanı sıra, yoksul ve hüsrana uğramış köylü sınıfından takipçilerini kolayca bulmayı başardılar. Ayrıca, Naksal ideolojisinin cazibesine kapılan şehirli genç işsizler ve öğrenciler, ona muazzam bir seferberlik ve güç veren harekete katıldılar. Hareketin ideoloğu Charu Mazumdar öğrencileri, öğrenimlerini bırakıp kırsal alanda silahlı mücadele yoluyla kurtarılmış bölgeler kurmak amacıyla köylere gitmeye ve “hem köylülerin arasında devrimci politikayı yaymak, hem de onlardan bir şeyler öğrenmek için” yoksulların hayatını paylaşmaya çağırdı (Banerci, 2003: 164). Kalküta’daki Naksalit isyanı sırasında gelişen, derinlere yerleşmiş, tabandan siyasi eylemin tahayyüllerini ulus ötesi siyasete bağlayan özellikle zengin bir Maoist görsel kültür vardı (Laikwan, 2020: 45). Şimdi “aşırı devrimciler” rolünde rütbesi yükselmiş kent gençliği, kent duvarlarını katranla yazılmış sloganlarla badana ediyordu: “Kurtuluşumuz silahlı tarım mücadelesinden geçer”, “70’ler kurtuluş yılları olacak”, “Kahrolsun sömürgeci eğitim sistemi” (Banerci, 2003: 165). Bu doğrultuda, Naksalit Hareketi’nin ayak seslerinin giderek daha fazla hissedildiğini gözler önüne seren çeşitli bildiriler yayınlanarak köylüler isyana teşvik edilmiştir. Nitekim 1966 Kisan Kongresi’nde açıklanan bildiride yapılan mücadele çağrısı dikkat çekicidir;

- Köyün tüm meselelerinde köy komitelerinin otoritesini tesis etmek,
- Jotedarların (toprak ağası) ve kırsal gericilerin direnişini ezmek için örgütlenmek ve silahlanmak,
- Jotedarların toprak mülkiyeti ve tekeli kırarak ve köylü komiteleri aracılığıyla toprağı yeniden dağıtmak (Sanyal, 1968: 33).

Naksalit hareketinin toplumsal tabanı ezici bir çoğunlukla topraksız küçük köylülerden ve daha az ölçüde orta köylülerden oluşmaktaydı. Kast açısından hareketin tabanı alt ve ara kastlardan müteşekkilen bu durum, hem Hindu hem de Müslüman topluluklar için geçerlidir.

Çoğunlukla Dalit (dokunulmazlar) ve kabile topluluklarının (Adivasiler) yaşadığı bir köy olan Naksalbari, aşırı sömürü ve mahrumiyete tanıklık etmiştir. Bu topluluklar, devlet programlarından pek fazla yararlanamıyordu ve ormanların kesilmesi, hidroelektrik santralleri ve madencilik yüzünden toprakları erozyona uğruyordu (D. Metcalf & R. Metcalf, 2018: 267). Naksalbari'deki köylüler bağlı işçiliğe, borçlanmaya, toprak ve kredi gibi üretken kaynaklara erişim eksikliğine maruz kaldı. Toprağın birkaç toprak ağasının elinde toplanması sosyo-ekonomik eşitsizlikleri daha da arttırmış, köylülerin çoğunluğunu topraksız ve marjinal bırakmıştır. Bu baskıcı koşullar, köylüler arasında mobilizasyon ve direniş için verimli bir imkan sağlamıştır.

Gazeteci M. Suchitra, "The Wire India" adına 1967 yılında Batı Bengal'de polisle yaşanan silahlı çatışmaların ilk katılımcılarından ve Naksalit lider Kanu Sanyal'ın yakın arkadaşlarından biri olan görgü tanığı Shanti Munda'nın hatıralarını şöyle aktarmaktadır;

"Hiç toprağımız yoktu. Ya çay tarlalarında ücretli işçiydik ya da jotedarların (toprak ağaları) ortakçılarydık. Aslında Naksalbari mücadelesi ilk olarak çay plantasyonlarıyla bağlantılı olarak başladı. Hükümet 1954 yılında 25 dönümlük bir arazi tavanı getiren bir yasa çıkardıktan sonra bile çay plantasyonu sahiplerinin dönümlerce arazisi vardı. Arazi sahipleri bu yasadan hiç rahatsız olmadılar. Ellerindeki fazla araziye el konulmasını ve topraksızlar arasında dağıtılmasını talep ettik. Ortakçıların durumu da son derece acınacak haldeydi. Jotedarlar arazi, öküz, tohum ve gübre sağlardı. İşgücünü biz temin ederdik. Ürünün yarısı jotedara giderdi. Evlerinde düğün ya da başka bir kutlama ya da etkinlik olduğunda biz de payımıza düşeni vermek zorundaydık. Her şey için vergi ödemek zorundaydık, atlarının ve fillerinin bakımı için bile.

Kısaca söylemek gerekirse, hasat bittiğinde onların ambarları dolardı ve biz ise açlıktan ölürdük. Geçinebilmek için çok yüksek faizle borç para almak zorundaydık. Bunu asla geri ödeyemeyeceğimiz için sonsuza kadar onlar için çalışmaya devam etmek zorunda kalıyorduk. Çocuklar da dahil olmak üzere ailedeki herkes çalışırdı. Bazıları bu işkenceye dayanamayıp kaçıyordu. Ama ağanın adamları onları bulur ve geri getirirlerdi. Şiddetli bir şekilde dövülür ve tekrar çalıştırılırlardı (Suchitra, 2017)."

Toprak reformu talebi Naksalbari'deki köylü hareketinde merkezi bir konu haline gelmişti. Köylüler, baskıcı toprak ağalarının pençesinden kurtulmayı ve geçimlerini güvence altına almayı amaçlayarak adil ve eşit bir toprak dağılımı için can atıyordu. Toprağın yeniden dağıtılması ve feodal uygulamaların kaldırılması, köklü sosyo-ekonomik eşitsizliklerin giderilmesi ve marjinalleştirilmiş köylülüğün güçlendirilmesi yönünde atılacak önemli adımlar olarak görülüyordu.

Bölgede aktif olan Komünist Parti fraksiyonları köylülerin istek ve mücadelelerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynadı. Charu Mazumdar liderliğindeki Hindistan Komünist Partisi (Marksist-Leninist) [CPI(ML)], silahlı mücadele ihtiyacını ve devrimci harekette köylülüğün önceliğini vurgulayarak radikal bir yaklaşımı savundu. Mazumdar'ın Maoizm'den etkilenen ideolojik çerçevesi, Naksalbari'de kendi yaşamlarında ve toplumun genelinde devrimci bir dönüşüm isteyen mülksüzleştirilmiş köylülerin özlemleriyle örtüşüyordu.

Naksalbari'deki köylü hareketi giderek artan hoşnutsuzluk ve değişim arzusuyla ivme kazandı. Köylüler baskıcı toprak ilişkilerine meydan okumak ve toprak reformu talep etmek için protestolar, gösteriler ve direniş eylemleri düzenledi. Hareket, sosyal adalet ve eşitlik mücadelesinden ilham alan öğrenciler, aydınlar ve kentliler de dahil olmak üzere toplumun diğer kesimlerinden de destek aldı.

Dahası Naksalbari'deki köylü hareketi, mevcut sosyo-ekonomik ve siyasi düzeni yıkmayı amaçlayan daha geniş bir devrimci harekete dönüştü. Naksalit hareketinin yoksullaştırılmış, sömürülmüş ve marjinalleştirilmiş köylüler, kabileler ve Dalitler arasındaki popülaritesi, devletin bağımsızlıktan bu yana vaat ettiği ama gerçekte asla yerine getirmediği şeyleri onlara sunabilmesi gerçeğinden kaynaklanmaktaydı (Ahuja & Ganguly, 2007: 270). Bu minvalde toprak reformu ve adalet talepleri, kapsamlı bir toplumsal dönüşüm gündemini kapsayacak şekilde genişlemiştir. Naksalbari'deki mücadele, Hindistan genelinde marjinalleştirilmiş ve mülksüzleştirilmiş kesimlerin özlemlerini dindirecek bir yol sunarak ülkenin diğer bölgelerindeki benzer devrimci hareketlerin yükselen sesi olmuştur.

4. 4. Naksalbari İsyanı: Detaylı Bir Analiz

1967'deki Naksalbari İsyanı, köylü direnişinin patlak vermesinde katalizör görevi gören trajik bir olayla ateşlenmiştir. Bu bölümde Naksalbari'de isyan ateşini yakan olay, yani ortakçıların toprak ağaları tarafından öldürülmesi incelenmektedir. Bu olay sadece köylülerin karşı karşıya kaldığı köklü baskı ve sömürüyü gözler önüne sermekle kalmamış, aynı zamanda adalet ve kurtuluş için mücadele etme kararlılıklarını da harekete geçirmiştir.

Mayıs 1967'de Dalit ve aşiret bireylerinden oluşan bir grup ortakçı, Naksalbari'de zengin toprak ağalarına ait arazileri işliyordu. Köylüler ve toprak ağaları arasındaki gerginlik uzun süredir devam etmekteydi. Sömürü uygulamaları, ödenmeyen borçlar ve köylülerin toprak reformu taleplerinin artması bu gerginliği körüklemekteydi. Adil ücret ve nesiller boyu ekip biçtikleri toprakları işleme hakkı talep eden ortakçıların öldürülmesi bardağı taşıran son damla oldu.

Korkunç olay tüm köye ve ötesine şok dalgaları göndererek adalet arayışı için kararlı bir azim uyandırdı. Ortakçıların öldürülmesi, baskıcı toprak ilişkilerinin ve toprak ağalarının sahip olduğu acımasız gücün apaçık gerçekliğini gözler önüne serdi. Bu olay, topraksız köylüler için bir dönüm noktası oldu ve hakim sosyo-ekonomik düzene karşı bir isyan ve direniş ateşi yaktı.

Ortakçıların öldürülmesine verilen tepki ani ve hızlıydı. Maoist ideolojiden etkilenen radikal aktivistlerin başını çektiği köylüler, baskıcı toprak ağalarıyla yüzleşmek ve devletin otoritesine meydan okumak için harekete geçti ve örgütlendi. Maoist tarım devrimi stratejisini ve gerilla mücadelesi taktiklerini benimseyen köylüler, yerel toprak ağalarına karşı silahlı bir ayaklanmaya önderlik ettiler (Banerjee, 2018: 115). Bu olay toprak reformu, sosyal adalet ve feodal sömürünün pençesinden kurtuluş için verilen daha geniş çaplı mücadelenin güçlü bir sembolü oldu.

Naksalbari'deki isyan, geleneksel protesto biçimlerinden uzaklaşarak ve mevcut iktidar yapılarına meydan okumanın bir aracı olarak silahlı mücadeleyi benimseyerek radikal bir hal aldı. Köylüler ilkel silahlarla donandılar ve toprak ağalarından toprakları ele geçirmeye, kendi aralarında yeniden dağıtmaya ve

Üretim araçları üzerindeki kontrollerini iddia etmeye başladılar. Naksalbari köylülerinin bu yaklaşımı, Hindistan'da önceki tarım hareketlerinden önemli bir ayrışmaya işaret ediyordu.

Devletin Naksalbari İşyanı'na yanıtı direnişi bastırmak için polis güçlerini ve paramiliter birlikleri konuşlandırarak büyük bir karşı ayaklanma operasyonu başlatmak olmuştur. Bununla birlikte, milyonlarca aşiret ve köylüyü uygun bir tazminat ödemededen topraklarından eden devletin hatalı kalkınma politikaları, yoksulların devlete karşı hissettikleri yabancılaşma hissini artırmaktan ve onları Naksal hareketinin saflarına itmekten başka bir işe yaramamıştır (Ahuja & Ganguly, 2007: 270). Devlet güçleri ve Naksalbari isyancıları arasındaki silahlı çatışmalar neticesinde her iki tarafta da kayıplara yaşanmıştır. Naksalbari İşyanı, sonunda devletin g tarafından bastırılmış olsa da, etkisi Hindistan genelinde yankı bulmuş ve farklı bölgelerde Naksalizm'in yayılmasını sağlamıştır. Naksalbari'deki ortakların öldürülmesi, mülksüzleştirilmiş ve marjinalleştirilmiş olanlar için bir devrim çığlığı işlevi görmüş, köylülerin kötü durumunu gözler önüne sermiş ve Hindistan kırsalında hüküm süren köklü sosyal eşitsizlikleri ve baskıcı toprak ilişkilerini açığa çıkarmıştır.

1967'deki Naksalbari İşyanı, mevcut iktidar yapılarına meydan okumanın bir aracı olarak silahlı mücadeleyi benimseyen devrimci hareketin yaklaşımında önemli bir değişime tanıklık etmiştir. Naksalbari İşyanı, Naksalbari'deki köylülerin baskıcı toprak ağalarıyla yüzleşmek ve devletin otoritesine meydan okumak için silahlı mücadeleye başvurmasıyla geleneksel protesto ve direniş biçimlerinden bir sapmaya işaret ediyordu. İsyancılar yay, ok ve orak gibi ilkel silahlarla silahlanarak üretim araçları üzerindeki kontrollerini geri alma ve kendi eylemliliklerini ortaya koyma kararlılıklarını sembolize ettiler.

Naksalbari'deki silahlı mücadele sadece bir şiddet eylemi değildi; hakim sosyo-ekonomik koşullara ve yerleşik iktidar yapılarına karşı stratejik bir yanıtı. İsyancılar, sömürücü toprak ilişkilerini sürdüren toprak ağaları, tefeciler ve yozlaşmış memurlar da dahil olmak üzere feodal baskının sembollerini hedef almıştır. Eylemlerinin amacı mevcut toplumsal düzeni yıkmak, toprak ve kaynakları daha adil bir şekilde yeniden dağıtmaktı.

Dolayısıyla artık Naksalizm olarak bilinen devrimci hareket, silahlı mücadeleyi gündeminin ön sıralarına yerleştirdi ve bunu devrimci dönüşümü başarmanın birincil aracı olarak gördü. Silahlı mücadele, devlet aygıtıyla doğrudan karşı karşıya gelmenin ve egemen sınıf çıkarlarına meydan okumanın bir yolu olarak görülüyordu.

Silahlı mücadele ülkenin diğer bölgelerine pıtrak gibi sıçradıkça, Naksalit gruplar kendi yerel bağamlarına göre çeşitli strateji ve taktikler benimsedi. Gerilla savaşı, devletin otoritesini zayıflatmak ve mevcut sosyal düzeni bozmak için vur-kaç saldırıları ve pusular Naksalit gruplar tarafından kullanılan yaygın birer taktik haline geldi. İsyancılar, alternatif yönetim yapılarının ve sosyo-ekonomik sistemlerin geliştirilebileceği, kendi kontrolleri altında olan kurtarılmış bölgeler kurmaya çalıştılar. Zaman zaman eyaletlerde, yetersiz eğitimli yerel milislerden destek alan polisin yoğun çabalarına rağmen, kendilerine Maocu ya da Naksalit diyen isyancılar, on yılın sonuna gelindiğinde, ülkede vilayetlerin dörtte birinde zemin kazandı, üstelik kanlı mücadele halini alan çatışmaların uzlaşmayla sona ermesi beklentileri düşüktü (D. Metcalf & R. Metcalf, 2018: 267). Silahlı eylemler, yoğun çatışmalar, devlet baskısı ve can kayıpları ile karakterize edilen uzun süreli ve şiddetli bir mücadele haline gelmiştir. Bu durum, en nihayetinde Naksalitler'in bir terör örgütü olarak tanınmasına sebebiyet vermiştir.

5. NAKSALİZM'İN KURUCU ÖNDERİ CHARU MAZUMDAR: HAYATI VE İDEOLOJİSİ

Charu Mazumdar (1918-1972) Hintli bir komünist devrimci ve Naksalit hareketinin kurucusudur. Batı Bengal eyaletinin Siliguri şehrinde doğmuş ve yine aynı eyaletin başkenti Kalküta'da hayata gözlerini yummuştur. 1967 yılında Batı Bengal'deki Naksalbari köyünde bir grup komünist devrimciye liderlik etmiş ve burada devlete karşı silahlı bir ayaklanma başlatmıştır. Bu olay, Hindistan'da silahlı mücadele yoluyla hükümeti devirmeyi ve sosyalist bir devlet kurmayı amaçlayan Naksalit hareketinin doğmasına yol açmıştır. 54 yıllık ömründe ortaya attığı fikirleri, kaleme aldığı makaleleri, ideolojik saikleri ve devrimci idealleri

bağlamında Hindistan siyasal yaşamı üzerinde kalıcı bir etkiye sahip olmuştur. Bu bölümde Charu Mazumdar'ın hayatı ve düşünceleri ele alınarak Naksalit hareketinin ideolojik kodları analiz edilmeye çalışılacaktır.

5. 1. Bir Kızıl Hint: Charu Mazumdar'ın Hayatı

Charu Mazumdar 1 Ekim 1918'de o zamanlar İngiliz sömürge yönetiminde Bengal olarak bilinen Batı Bengal eyaletine bağlı Siliguri şehrinde dünyaya gelmiştir. Doğduğu sırada Bengal'de siyasi atmosfer Rabindranath Tagore, Surendranath Banerjee ve Aurobindo Ghosh gibi önde gelen Hint milliyetçisi liderlerin aktif olarak yer aldığı büyüyen Hint Ulusal Hareketi ile karakterize ediliyordu. Hindistan Ulusal Kongresi Bengal'de güçlü bir varlık göstererek özyönetimi ve İngiliz yönetiminden bağımsızlığı savunuyordu.

Ekonomik açıdan ise Bengal'in yapısı ağırlıklı olarak tarımsaldı ve jüt ekimi ile çay plantasyonlarına odaklanmıştı. Jüt endüstrisi önemli bir ticari ürün olarak ekonomide hayati bir rol oynuyordu. Endüstriyel gelişme sınırlıydı ve esas olarak Kalküta çevresinde yoğunlaşmıştı. Jüt fabrikaları, tekstil fabrikaları ve kömür madenciliği gibi endüstriler ortaya çıkmıştı, ancak bunlar büyük ölçüde İngiliz çıkarları tarafından kontrol ediliyordu. Bununla birlikte, başta köylüler ve işçiler olmak üzere kitlelerin kötü koşullar, sömürücü toprak kiralari, düşük ücretler ve servetin eşitsiz dağılımı ile karşı karşıya kalmasıyla ekonomik eşitsizlikler belirgindi.

Sosyolojik açıdan ise Bengal, "Bengal Rönesansı" (Racine, 2003) olarak bilinen kültürel bir aydınlanma yaşıyordu. Sanat, edebiyat, müzik ve entelektüel düşüncenin yeniden canlanması bu döneme damgasını vurmuştu. Rabindranath Tagore, Kazi Nazrul Islam ve Sarat Chandra Chattopadhyay gibi ünlü isimler bu kültürel uyanışa önemli katkılarda bulunmuştur. Bölge, Kalküta Üniversitesi de dahil olmak üzere çeşitli eğitim kurumlarının faaliyete geçmesiyle eğitim alanında da ilerlemelere sahne olmuştur.

Mazumdar, orta sınıf Bengalli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldiğinde Bengal'de genel atmosfer bu şekildedeydi. Babası Hemendra Mazumdar bir avukat,

annesi Bijay Rani Mazumdar ise bir ev kadınıydı. Orta sınıf Bengalli entelijansiyaya mensup ailesi toprak sahibiydi. Mazumdar, eğitime değer verilen ve siyasetle iç içe bir ortamda büyüdü. Ancak Mao gibi uzun boylu ve güçlü kuvvetli bir asker değil, kısa boylu bir kitap tutkunu olarak yetişmişti (Lovell, 2019: 373). Bir rivayete göre öğrenciyken şarap, afyon ve marihuana bağımlısı olunca sağlığını kalıcı olarak yitirmiştir (Mukhopadhyay, 2007: 175).

İlk eğitimini Siliguri’de tamamladı ve daha sonra yüksek öğrenim için Kalküta’daki İskoç Kilisesi Koleji’ne devam etmiştir. Burada ilk kez siyasetle tanışmış ve siyasi bilincini geliştirmeye başlamıştır. Mazumdar’ın İskoç Kilisesi Koleji’nde geçirdiği süre onu çeşitli sol ideolojiler ve sosyalist fikirlerle tanıştırmıştır. Karl Marx, Vladimir Lenin ve Mao Zedong gibi Marksist düşünürlerin yazılarından etkilenmiştir. Bu isimler siyasi inançlarının ve devrimci ideolojisinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Üniversite yıllarında siyasi faaliyetlere katılmış ve Hindistan Komünist Partisi’ne (CPI) üye olmuştur. Yirmi yaşlarında üniversiteyi bıraktıktan sonra Komünizm’e yönelmiş ve sonraki yirmi beş yılını Hindistan devletine karşı kırsal direnişi örgütleyerek geçirmiştir (Lovell, 2019: 373). Parti saflarında hızla yükseldi ve Batı Bengal’de parti örgütleyicisi olarak görev yaptı. Ancak partinin yeterince devrimci olmadığına inandığı politikalarından ve liderliğinden memnun kalmadı. Nihayetinde kendi yolunu çizmeye karar verdi. Böylece Hindistan tarihinde Maoist devrimci bir önder olarak öne çıktı.

5. 2. Hindistan’ın Mao’su

Hindistan Maoizmi’nin çalkantılı seyrini, hem taraftarları hem de aleyhtarları tarafından “Hindistan’ın Mao’su” olarak adlandırılan en büyük lideri ve teorisyeni Charu Mazumdar’a dikkatle bakmadan anlamak mümkün değildir (Lovell, 2019: 373). 1967 yılında Charu Mazumdar, Hindistan’da silahlı bir devrim başlatmak amacıyla Maoist esintili bir komünist parti olan Hindistan Komünist Partisi ’ni kurdu. Mazumdar, gerek geçmişi, gerekse fiziği itibariyle Komünist ayaklanmanın sert ve yıpratıcı koşullarına pek uygun biri değildi (Lovell, 2019:

373). Oldukça zayıf ve sıska bir bünyeye sahip olan Charu'nun kalp yetmezliği vardı. 1960'ların sonunda iki kalp krizi geçirmişti (Lovell, 2019: 374). 1952 yılında kendisi gibi devrimci Lila Sengupta ile evlenmiş, iki kız bir erkek çocukları olmuştur. Mazumdar gerilla savaşı yoluyla Hindistan hükümetinin devrilmesini savunuyordu ve köylülerle işçilerin mevcut sosyo-ekonomik yapıya karşı ayaklanmaları için harekete geçirilmesi gerektiğine inanmıştı. 1960'larda Charu Mazumdar hayatını komünizme adanmıştı ancak bunun kendisine ve ailesine getirdiği maddi zorlukları ve yoksulluğu umursamıyordu (Lovell, 2019: 373).

Charu Mazumdar'ın özel yaşamına dair oğlu Abhijit Mazumdar kendisiyle yapılan bir röportajda şunları nakletmektedir: *"Ablam Mao'yu yüksek sesle okurdu, sanki bize ders veriyormuş gibi... sanki bir büyüünün etkisi altındaymış gibi... Aynı zamanda, babam çok iyi okurdu. İngiliz ve dünya edebiyatının, popüler romanların, ekonomi ve politikanın tutkulu bir okuyucusuydu. Agatha Christie'yi çok beğenirdi ve seyahat ederken okurdu. ...Ben-Hur'dan Sophia Loren'e kadar İngiliz ve Hollywood filmlerini de çok severdi. Çok açık fikirliydi. ...Babam şiddet yanlısı bir adam değildi (Mazumdar, 2016)."*

Mazumdar'ın "Mazumdarizm" ya da "Charuizm" olarak bilinen ideolojisi, bir köylü devriminin gerçekleştirilmesi ve Marksizm-Leninizm-Maoizm ilkelerine dayalı yeni bir devletin kurulması çağrısında bulunuyordu. Hindistan'daki birincil devrimci güç olarak köylülüğün rolünü vurguladı ve takipçilerini silahlı mücadele için harekete geçirmeye çağırdı.

Mazumdar'ın liderliğinde CPI(ML), adını 1967'de önemli bir köylü ayaklanmasının gerçekleştiği Batı Bengal'deki Naksalbari köyünden alan Naksalit hareketini başlattı. Hareket Hindistan'ın çeşitli eyaletlerinde hızla yayıldı ve Hint devletinin otoritesine meydan okuyarak kurtarılmış bölgeler yaratmayı amaçladı.

Buna mukabil Mazumdar'ın devrimci faaliyetleri 1970 yılında tutuklanmasına yol açtı. Çeşitli hapisanelerde gözaltında kaldı ve burada devrimci fikirlerini yazmaya ve dile getirmeye devam etti. Polis tarafından yakalandıktan sonra 1972 yılında hapisanede öldüğünde arkasında yayılmaya ve büyümeye devam eden radikal bir sol örgüt mirası bıraktı. Mazumdar'ın son

anlarına dair sol fraksiyonların sıkça kullandığı anlatı onun Hindistan'ın radikal siyasetinde sahip olduğu konumu anlamak açısından önemlidir.

“Akşamın geç saatleriydi. Cansız bir beden, Kalküta'daki Tıp Koleji'nden Keoratala krematoryumuna büyük bir gizlilik içinde, silahlı polisler tarafından tam güvenlik önlemleri altında götürülüyordu. Şehirde sokağa çıkma yasağı uygulanmış gibi görünüyordu. Yollar boşaltılmıştı. Polis yolların her iki tarafına dizilmişti. Uzun bir bekleyişin ardından cenaze krematoryuma getirildi. Orada da paramiliter güçler ve silahlı polisler etrafta konuşlanmıştı. Bir ailenin kederli dört üyesi - bir kadın, iki kız ve bir erkek - polis kordonunun içinde tek başlarına duruyordu. Bir polis bir meşale uzattı ve çocuktan babasının ateşini yakmasını istedi.

Ve böylece gecenin karanlığında devrimci lider Charu Mazumdar'ın naaşı alevlere teslim edildi. O, Naksalbari ve Hindistan Komünist Partisi'nin (Marksist-Leninist) siyasi ve ideolojik mimarıydı. Sıradan insanlar arasında büyük saygı gören bu adam, müesses nizamın gözünde tehlikeli bir düşmandı (Suchitra, 2017).”

Naksalit hareketinin lideri ve Mazumdarizm'in savunucusu Charu Mazumdar, Çin Halk Cumhuriyeti'nin devrimci lideri ve kurucu babası Mao Zedong'u idol olarak görüyordu. Mazumdar, Mao'nun devrimci teorilerinden ve Çin Komünist Devrimi sırasındaki liderliğinden ilham almıştır.

“Demokratik halk devriminin tek yolu, proleter önderlik altında tarım devrimi yoluyla kırsal alanlarda devrimci üsler inşa etmek ve daha sonra bu devrimci üsleri genişleterek kent merkezlerini kuşatmak; köylü gerilla güçleri arasından halk kurtuluş güçlerini örgütlemek ve kentleri ele geçirerek devrimi zafere götürmek, yani Başkan Mao tarafından formüle edilen halk savaşı taktiklerini uygulamaya koymaktır. Hindistan'ın kurtuluşu için tek doğru Marksist-Leninist çizgi budur (Mazumdar, 1967).”

Charu Mazumdar, Mao Zedong'un stratejik vizyonuna çeşitli nedenlerden dolayı hayrandı. Her şeyden önce Mao Zedong'un liderliği, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla sonuçlanan Çin Komünist Devrimi'nin başarısında çok önemli bir rol oynamıştır. Mao'nun uyguladığı uzun süreli halk savaşı ve gerilla savaşı gibi devrimci taktikler, daha donanımlı Milliyetçi güçlerin üstesinden gelmede etkili olmuştur.

Diğer yandan Mao'nun stratejik vizyonu köylülüğün devrimdeki rolüne güçlü bir vurgu yapıyordu: *"Devrim bir ayaklanmadır, bir sınıfın başka bir sınıfı devirme eylemidir, bir şiddet hareketidir. Bir köylü devrimi ise, köylülüğün feodal toprak sahiplerinin iktidarını yıktığı bir devrimdir. Köylülerin en büyük zora başvurmada, toprak sahiplerinin binlerce yıldır süregelen ve derin kökleri olan hakimiyetini yıkmaları olanaksızdır. Köy bölgelerinde ciddi bir devrimci atılıma ihtiyaç vardır; çünkü ancak böyle bir adım, milyonlarca insanı harekete geçirip, onları büyük bir güç haline getirebilir (Tse-tung, 1989: 38)."* Mao, kırsal nüfusun, özellikle de topraksız ve yoksul köylülerin potansiyel gücünün farkına varmış ve onları devrimci bir güç olarak harekete geçirmiştir. Bu, Mazumdar'ın tarım sorununa ve Hindistan bağlamında köylülüğün önemine odaklanmasıyla örtüşüyordu.

Mao Zedong'un Sovyet revizyonizmine yönelik eleştirileri ve devrimci sınıf mücadelesine dönüş çağrısı Mazumdar'a cazip gelmiştir. Mao, Sovyetler Birliği'nin Nikita Kruşçev liderliğinde gerçek komünizm yolundan saptığını savunmuş ve daha radikal ve devrimci bir yaklaşımı savunmuştur. Mao'nun egemen sınıfa karşı uzun soluklu bir mücadeleyi vurgulayan uzun süreli halk savaşı teorisi, Mazumdar üzerinde derin bir etki yaratmıştır. Bu strateji, devleti kuşatma ve nihayetinde devirme hedefiyle kırsal bölgelerden başlayıp kademeli olarak şehir merkezlerine doğru genişleyen adım adım bir yaklaşım gerektiriyordu.

Mazumdar'ın Mao'nun stratejik vizyonuna duyduğu hayranlık, onun devrimci ilke ve taktiklerinin Hindistan devrimine uygulanabileceği, başarılı bir silahlı mücadeleye ve sosyalist bir toplumun kurulmasına giden bir yol sunabileceği inancından kaynaklanıyordu. Mazumdar, Mao'nun stratejik vizyonuna, özellikle de devrimde köylülüğün, gerilla savaşının ve üs bölgelerinin kurulmasının rolünü vurgulayan uzun süreli halk savaşı teorisine bağlıydı.

Mazumdar, Mao'yu yol gösterici bir önder olarak görmüş ve onun ilke ve stratejilerini Hindistan bağlamına uygulamaya ve uyarlamaya çalışmıştır. Mazumdar, Mao'nun öğretilerini Hindistan'daki devrimciler için değerli bir rehber olarak görmüştür. Mazumdar'ın Mao'yu idolleştirirken, Mazumdarizm çerçevesinde kendi yorumlarını ve stratejilerini de geliştirdiğini belirtmek gerekir.

Maoist ilkeleri Hindistan devrimci hareketinin karşılaştığı özel koşullara ve zorluklara uyacak şekilde revize etmiş ve sonuçta Mazumdarizm veya Charuizm olarak bilinen kendine özgü ideoloji ortaya çıkmıştır.

5. 3. Mazumdarizm

Charu Mazumdar, sosyalist devrim ilkelerine ve sınıfsız bir toplumun kurulmasına inanan Marksist-Leninist-Maoist bir devrimciydi. Marx, Engels, Lenin ve özellikle Mao Zedong'un öğretilerinden etkilenmişti. Stratejisi Maoist gönüllülük ve devrimin mesihi olarak Mao'ya yarı-dinsel bir adanmışlıkla yoğrulmuştu (Lovell, 2019: 375). Charu Mazumdar, Hindistan devletinin toprak ağaları, kapitalistler ve burjuvaziden oluşan yönetici bir elit tarafından kontrol edildiğine inanıyordu. Hindistan devrimini işçi sınıfı ile yönetici elit arasındaki bir mücadele olarak görüyordu. İdeolojisi, Hindistan'da devrimci değişimi gerçekleştirmenin tek yolu olarak gördüğü silahlı mücadele ilkesine dayanıyordu.

Charu Mazumdar, köylülerin ve topraksız işçilerin Hindistan'daki devrimin başarısının anahtarı olduğuna inanıyordu. Köylülüğü devrimci bir sınıf olarak görüyor ve egemen sınıf ile toprak ağalarını devirip sosyalist bir devlet kurma potansiyeline sahip olduklarını vurguluyordu. Nitekim bu noktada Mao'nun fikirlerinden etkilenmişti: *"Köylülerin örgütlerini kurar kurmaz yaptıkları ilk iş, toprak sahibi sınıfın, özellikle de yerel zorbalarla mütegalibenin siyasi saygınlığını ve gücünü altüst etmek, yani köy toplumunda toprak sahipliğine son verip köylü hakimiyetini kurmaktır. Bu son derece ciddi ve kritik bir mücadeledir; ikinci dönemde, yani devrimci eylem döneminde verilen mücadelenin odak noktasını oluşturur. Bu mücadelede zafer kazanmadan, kira ve faizleri azaltmak, toprakları ve diğer üretim araçlarını ele geçirmek vb. için verilen iktisadi mücadelede zafer kazanmak olanaksızdır (Tse-Tung, 1989: 47)."* Sonuçta devrimin öncüsü olarak hizmet edeceğine inandığı bir silahlı köylü milis gücünün oluşturulması çağrısında bulunmuştu.

Charu Mazumdar'ın ideolojisi, bürokratik ve reformist olarak gördüğü ana akım Hint komünizmini derinden eleştiriyordu. Durgunlaştığına ve devrimci coşkusu kaybettğine inandığı ana akım komünist hareketten devrimci bir

kopuşu temsil ediyordu. Genel olarak Charu Mazumdar'ın ideolojisi Marksist-Leninist devrim, kitlesel imha, silahlı direniş ve Hindistan devrimci mücadelesinde kırsal köylü yoksulların önceliği ilkeleri etrafında şekilleniyordu.

Charu Mazumdar, Marksizm-Leninizm'in "Mazumdarizm" ya da "Charuizm" olarak bilinen radikal bir yorumunu geliştirmiştir. Sınıfsız bir topluma ulaşmanın ve Hindistan'da "yarı-sömürge, yarı-feodal" olarak gördüğü egemen yapıyı yıkmamanın yolu olarak silahlı devrim ve uzun süreli halk savaşı ihtiyacını vurguladı. 1960'lı yılların sonlarında Charu Mazumdar o zamanın gevşek ve ekseriyetle üst kastlardan kişilerin önderliğindeki komünist hareketinden bir kopuş için gerekli teorik zemin -bugün bunlar Tarihi Sekiz Belge adıyla bilinmektedir- var ederek siyasal bilinç kuşanmış yeni ve silahlı bir hareketi başlatmıştı (Myrdal, 2013: 33). Başta "Tarihi Sekiz Belge" olmak üzere yazıları ve konuşmaları devrimci vizyonunun ana hatlarını çiziyor, devlete ve burjuvaziye karşı silahlı köylü ayaklanmasını teşvik ediyordu.

Charu Mazumdar, devrimci değişimi gerçekleştirmek ve komünist bir toplum kurmak için birincil araç olarak silahlı mücadeleyi savundu. Köylülerin, özellikle de topraksız ve yoksul köylülerin, devlet, toprak ağaları ve kapitalist elitler başta olmak üzere "sınıf düşmanlarına" karşı silahlı direnişin ön saflarında yer alması gerektiğini savundu. Ortaya attığı fikirler kırsal alanlarda silahlı mücadeleye katılan ve ülkenin çeşitli yerlerinde "kurtarılmış bölgeler" kuran birçok genç aktivisti, köylüyü, işçiye ve öğrenciyi safına çekmişti.

Charu Mazumdar daha büyük bir devrimin merkezi bir bileşeni olarak tarım devriminin önemini vurguladı; *"Hindistan Devrimi'nin ana temeli tarım devrimidir. Dolayısıyla, siyasi propaganda kampanyasının ana sloganı tarım devrimini başarılı kılmak olacaktır (Mazumdar, 1966)."* Toprakların toprak ağalarının elinden alınarak topraksız ve yoksul köylüler arasında yeniden dağıtılmasını savundu. Toprak reformu talebi ve feodal baskıya karşı mücadele Naksalit hareketinin gündeminin kilit unsurları haline geldi.

Charu Mazumdar'ın fikirleri ve eylemleri Hindistan'daki Naksalit hareketi ve sol siyaset üzerinde derin bir etki yarattı. Silahlı mücadeleye yaklaşımı eleştirilere maruz kalmış ve ölümünden sonra hareket farklı fraksiyonlara

bölünmüş olsa da, ideolojisi Hindistan'daki Maoist ve devrimci hareketleri etkilemeye devam etmektedir.

Mazumdarizm, Hindistan'daki Naksalit hareketinin önde gelen liderlerinden Charu Mazumdar tarafından geliştirilen radikal komünist ideolojiyi ifade eder. Bu ideoloji 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında Marksizm ve Leninizm'in silahlı devrim ve tarım devrimine odaklanan farklı bir yorumu olarak ortaya çıkmıştır. Mazumdarizm, devrimci değişimi başarmak ve sınıfsız bir toplum kurmak için birincil araç olarak silahlı mücadeleye güçlü bir vurgu yapar. Devlete, egemen burjuvaziye ve algılanan diğer sınıf düşmanlarına karşı şiddet ve gerilla savaşının kullanılmasını savunur.

Mao Zedong'un uzun süreli halk savaşı teorilerinden esinlenen Mazumdarizm, silahlı devrimi köylülerin ve toplumun diğer ezilen kesimlerinin seferber edilmesini içeren uzun ve yorucu bir süreç olarak görür. Mazumdar'a göre köylü hareketinin sınıfsal bir analizi yapılmalı, yoksul ve topraksız köylülerin önderliğini tesis etmek için köylüye hiçbir temel sorununun bu gerici hükümetin herhangi bir yasasının yardımıyla çözülemeyeceği açık bir dille anlatılmalıdır (Mazumdar, 1965). Kırsal alanlarda özellikle de önemli bir köylü nüfusuna sahip bölgelerin silahlı mücadelenin üssü olması gerektiğini savunur.

Mazumdarizm köylülüğü, özellikle de topraksız ve yoksul köylüleri devrimci mücadelenin ön saflarına yerleştirir. Tarım sorununun daha büyük devrimin merkezinde yer aldığına inanır ve toprağın toprak ağalarından alınarak topraksız ve yoksul köylüler arasında yeniden dağıtılması çağrısında bulunur. Mazumdarizm, Hindistan Komünist Partisi (Marksist) ve Hindistan Komünist Partisi'ni (CPI) devrimci Marksizm-Leninizm'den saptığı için eleştirir. Parlamenter yolu reddeder ve toplumsal dönüşümü sağlamak için daha radikal ve militan bir yaklaşımı savunur. Mazumdarizm'de silahlı mücadele, devrimci değişimi başarmak ve sınıfsız bir toplum kurmak için birincil araç olarak kabul edilir.

5. 4. Mazumdarizm'de Silahlı Mücadelenin Önceliği

Mazumdarizm, devrimci hedeflere ulaşmanın temel yöntemi olarak silahlı mücadeleye güçlü bir vurgu yapar. Parlamenter siyaset gibi barışçıl yolların köklü bir değişim yaratmada etkisiz olduğunu savunur. Mazumdar'a göre, devlet ve burjuvazi de dahil olmak üzere mevcut egemen sınıf barışçıl yöntemlerle değil, ancak silahlı direniş yoluyla devrilebilir. Bu sebeple Naksalitler, Mao Zedong'un uzun süreli ve sürekli bir silahlı mücadelenin önemini vurgulayan uzun süreli halk savaşı teorisini uygulamaya koymuştur.

Uzun süreli halk savaşı, devrimi kademeli olarak genişletmek ve kent merkezlerini kuşatmak için kırsal bölgelerdeki kitlelerin, özellikle de köylülüğün harekete geçirilmesini ve örgütlenmesini içerir. Strateji gerilla savaşına, vur-kaç taktiklerine ve direniş üsleri olarak kurtarılmış bölgelerin kurulmasına odaklanır.

Bu strateji içerisinde anahtar rol oynayan grup köylülerdir ve Mazumdar kırsal kesimin silahlı mücadeleye katılımına büyük önem vermiştir. Taraftarlarına bu konuda şöyle seslenmiştir;

"Halkın önünde cesur bir sesle konuşmalıyız. Bakın, yoksul, geri kalmış Çin, on altı yıl içinde sosyalist yapının yardımıyla ekonomisini nasıl güçlü ve sağlam hale getirdi. Öbür taraftan, on yedi yıl içinde Hindistan'ı emperyalist sömürünün oyun alanına çeviren bu hain hükümeti ifşa etmeliyiz. Onlar tüm Hint halkını yabancılara dilencilik yapan bir ulusa dönüştürmüştür. Gelin yoldaşlar, tüm emekçi halk, tarım devrimi programı temelinde, işçi sınıfının önderliğinde bu hükümete karşı silahlı mücadeleye hazırlansın. Bunun yanı sıra, köylü isyanları yoluyla özgürleştirilmiş köylü bölgeleri inşa ederek Yeni Demokratik Hindistan'ın temellerini atalım (Mazumdar, 1965)."

Köylülüğü, özellikle de topraksız ve yoksul köylüleri, kitlesel mobilizasyon potansiyellerini kullanarak toprak ağaları ve baskıcı sistemle doğrudan karşı karşıya gelmeleri nedeniyle devrimci bir güç olarak görmüştür. Nitekim yazılarında bu konuya değinmektedir; *"Ancak biz demokratik halk devrimi programını benimsedik ve bu devrimin görevi köylülerin yararına toprak reformu yapmaktır. Köylülerin çıkarları doğrultusunda toprak reformu ancak feodal sınıfların kırsal bölgeler üzerindeki hakimiyetine son verebildiğimiz zaman mümkündür. Bunun için de feodal sınıfların elinden toprağı alıp topraksız ve yoksul köylüler arasında dağıtmak zorundayız (Mazumdar, 1966)."* Mazumdar, silahlı ayaklanma, toprağın yeniden dağıtımı,

feodal sistemlerin ve sömürünün ortadan kaldırılması için mücadele de dahil olmak üzere köylülüğün mağduriyetlerini gidermeyi amaçlamaktadır.

Mazumdarizm kırsal bölgelerde “kurtarılmış bölgeler” kurulmasını ve genişletilmesini savunur. Bu bölgeler devrimciler için kale görevi görür ve kitleleri örgütlemek, eğitmek ve harekete geçirmek için güvenli bir sığınak sağlar. Nihai amaç, devrimin etkisini bu üs bölgelerinden daha geniş bölgeleri kapsayacak şekilde kademeli olarak genişletmektir.

Mazumdarizm, kamuoyunun şekillendirilmesinde ve devrime destek toplanmasında silahlı propagandanın rolünü kabul eder. Baskı ya da sömürü sembollerine saldırılar gibi silahlı direniş eylemleri, kitleleri bir araya getirmenin ve devrim davası hakkında farkındalık yaratmanın yolları olarak görülür. Silahlı mücadele, köylüleri ideolojik açıdan etkilemeyi ve onları devrime katılmaları için harekete geçirmeyi amaçlar. Mazumdar bu konuyu şu şekilde açıklamaktadır;

“Hindistan’ın her eyaletinde köylüler bugün huzursuzluk içindedir, Komünistler onlara bu yolu göstermelidir. Bu yol silahlı mücadele siyaseti ve silah toplama kampanyasıdır. Bu tek ve biricik kurtuluş yolunu kararlılıkla savunmalıyız. Çin’in büyük kültür devrimi her türlü bencilliğe, grup zihniyetine, revizyonizme, burjuvazinin takiyeciliğine, burjuva ideolojisine methiyeler düzmeye karşı savaş ilan etmiştir - bu devrimin parlayan ateşi Hindistan’a da ulaşmıştır. Bu devrimin çağrısı şudur: "Her türlü fedakârlığı kararlılıkla yapmaya hazır olun, yoldaki engelleri birer birer kaldırın, zafer bizim olacaktır." Emperyalizmin görünümü ne kadar korkunç olursa olsun, revizyonizmin kurduğu tuzak ne kadar çirkin olursa olsun, gerici güçlerin günleri sayılıdır, Marksizm-Leninizm-Mao Tsetung düşüncesinin aydınlık güneşi tüm karanlığı silip süpürecektir (Mazumdar, 1966).”

Silahlı mücadele Mazumdarizm’in temel ilkelerinden biri olsa da, şiddeti onaylaması, silahlı direnişin uygulanması ve sürdürülmesi ile ilgili zorluklar nedeniyle eleştirilere maruz kaldığını belirtmek önemlidir. Hindistan Komünit Partisi (Maoist) uzun süreli bir tartışma ve özeleştiri sürecinin sonrasında -Charu Mazumdar’ın önemli devrimci rolünü kesinlikle göz ardı etmeksizin- bu hattın birleşik cephe ve uzun süreli savaş teorisi ile uyuşmadığına karar kılmıştır (Myrdal, 2013: 37). Mazumdar’ın ideolojisinden etkilenen Naksalit hareketi, silahlı

mücadeleye ilişkin farklı yorum ve stratejilerle çeşitli fraksiyonlara ayrılmış ve zaman içinde evrim geçirmiştir.

Mazumdarizm, Çin devriminin deneyimlerinden ve Mao Zedong'un liderliğinden ders çıkarılması gerektiğini savunur. Çin Devrimi başlangıcından itibaren (ya da en azından 1930'lardan itibaren) yoksul ve ortadirek köylülükle sağlam bir ittifakı temin eden farklı temeller üzerinde gelişmişti (Amin, 2013: 18). 1949'da kazandıkları zaferden sonra, Çinli komünistler, eski toprak sahiplerini, "yerel despotları ve kötü ağaları" moral olarak çökertmek için köylerin her yerinde seremoniler düzenleyerek, binyıllardır hiçe sayılan en ehemmiyetsiz Çinli köylüye dünyanın "temelden değiştiğini" ve artık ülkenin gerçek efendisi kabul edildiğini anlatmışlardır (Badiou, 2020: 62). Komünist partiler Hindistan'ı "feodal" ya da "yarı-feodal" bir toplum olarak kabul etmekte, ancak köylülüğü temel devrimci güç olarak ele alma konusunda Mao'yu takip etmektedir (Banaji, 2010: 131). Bu minvalde Mazumdarizm de Hindistan'ı yarı-sömürge ve yarı-feodal bir ülke olarak görür ve mevcut egemen sınıfı devirmek ve sosyalist bir toplum kurmak için bir köylü devrimine ihtiyaç olduğuna inanır. Köylülükle birlikte kent proletaryasının devrime öncülük etmesi gerektiğini belirtir. Mazumdar, yazılarında ve konuşmalarında dile getirdiği fikirleri, silahlı mücadeleyi, tarım devrimini ve mevcut sosyo-politik düzenin yıkılmasını savunan devrimci bir çerçeve sunmuştur.

Şurası bir gerçek ki, Charu Mazumdar'ın liderlik tarzı ve karizması kendisine sadık bir takipçi kitlesi toplamayı başarmıştır. 1970 yılında Kalküta'daki CPI (ML) kongresinde, hareketin değişmez lideri Charu Mazumdar resmen genel sekreter seçilmiş ve böylece tartışmasız "Naksalit Gurusu" olmuştur (Kujur 2008, 3). Tutkulu konuşmaları, tavizsiz duruşu ve silahlı devrime olan sarsılmaz bağlılığı birçok dışlanmış, marjinalleştirilmiş köylüye harekete katılmaları için ilham vermiştir. Radikal fikirleri ve uzlaşmaz yaklaşımı ona Naksalit saflarında önemli bir konum kazandırmıştır. Mazumdar'ın silahlı mücadeleye ve uzun süreli halk savaşına yaptığı vurgu, toplumsal değişim için daha militan bir yaklaşım arayanlar arasında yankı bulmuştur. Maoist gerilla savaşı ilkelerine dayanan stratejik vizyonu, devlete ve hakim sosyo-ekonomik düzene meydan okumak için

silahlı devrimin gerekli olduğuna inananlara güçlü bir şekilde hitap etmiştir. Fikirleri ve eylemleri hareketin gidişatı üzerinde derin bir etki yaratmış, yönünü etkilemiş ve Hindistan'ın farklı bölgelerindeki Naksalit gruplarının izlediği stratejileri şekillendirmiştir.

Mazumdar'ın en sansasyonel teorik yaklaşımlarından biri, devrimci güçlerin toprak ağalarını, kapitalistleri ve diğer algılanan sınıf düşmanlarını fiziksel olarak ortadan kaldırması gerektiğini vurgulayan "sınıf düşmanlarının yok edilmesi/infaz edilmesi" kavramıydı. İlk etapta nispi başarılar elde eden bu "infaz hattı" uzun vadede ciddi yenilgilere yol açtı ve parti içinde ve dışında bu hatta eleştiriler yükseltilmeye başlandı zira Çin Komünist Partisi önderleri, Charu Mazumdar'ın *"düşmanın kanıyla elini yıkamaya hazır olmayan kendisine devrimci diyemez"* sözünü işittikleri vakit dehşete düşmüşlerdi (Myrdal, 2013: 37).

Parlamenter sistemden radikal bir kopuşu savundu ve seçimlere katılma fikrini reddederek bunu sömürücü sistemi sürdürmenin bir aracı olarak gördü. Nitekim Mazumdar'ın ideolojisi silahlı mücadeleye, kırsal devrime ve uzun süreli bir gerilla savaşı yoluyla demokratik bir halk devletinin kurulmasına güçlü bir vurgu yapıyordu. Kırsal köylülüğün, özellikle de topraksız ve yoksul köylülerin devrimin belkemiğini oluşturacağına ve silahlı mücadelenin sosyalist bir toplumun ortaya çıkması için gerekli koşulları yaratacağına inanıyordu. Naksalbari İsyanı'nın mirası Mazumdar için ölümsüz bir devrim ateşiydi ve bu durumu şöyle dillendirmiştir;

"Naksalbari yaşıyor ve yaşayacak. Bunun nedeni yenilmez Marksizm-Leninizm-Mao Tsetung düşüncesine dayanmasıdır. İlerlerken pek çok engelle, pek çok güçlkle, pek çok ihanetle karşılaşacağımızı ve pek çok gerileme yaşayacağımızı biliyoruz. Ancak Naksalbari ölmeyecektir çünkü Başkan Mao'nun fikirlerinin aydınlık güneşi bir nimet gibi üzerine doğmuştur. Naksalbari'ye büyük Çin'in silahlı kuvvetlerinin yoldaşları selamlarını gönderdiğinde, o ölümsüz çağrının önemini hissediyoruz, "Dünyanın İşçileri, Birleşin!" Birlik hissine bağlanıyoruz ve tüm coğrafyalarda dostlarımız olduğuna dair inancımız daha güçlü ve sağlam hale geliyor. Naksalbari ölmedi ve asla ölmeyecek (Mazumdar, 1971)."

Mazumdar'ın ideolojisinin Naksalit hareketi ve Hindistan'daki sol siyaset üzerinde radikal bir etkisi olsa da fikirlerinin ve yöntemlerinin oldukça tartışmalı olduğunu belirtmek gerekir. Sonuçta Naksalit hareketi ciddi bir devlet tepkisiyle karşılaştı ve terör örgütü olarak tanımlandı. Silahlı mücadelesi, güçlendirmeye çalıştığı köylüler ve yoksul topluluklar da dahil olmak üzere önemli şiddet olaylarına ve can kayıplarına yol açmıştır. Charu Mazumdar'ın mirası ölümünün ardından ortaya attığı fikirlerle taraftarlarınca ölümsüzleştirilirken devlet tarafından Naksalit terörünün kurucu lideri olarak tanımlanmaktadır.

Naksalizm olarak bilinen Hint Maoizmi, Hindistan'ın sosyo-politik manzarası üzerinde silinmez bir iz bırakmıştır. Charu Mazumdar liderliğinde Maoizm ilkelerinden ilham alan ve Mao Zedong'un teorilerinden damıtılan hareket, ülkenin siyasi söylemini derinden şekillendirmiş ve mevcut sosyo-ekonomik gerçeklere meydan okumuştur. Hindistan'daki Maoizm geçmişle hem bir süreklilik hem de bir kopuştur: sürekliliktir çünkü köylüleri ve işçileri harekete geçirmeye çalışan geçmişteki Marksist-Leninist hareketlerin unsurlarına sahiptir; aynı zamanda Maoizm olarak ifade edilen tipik bir tarım toplumu bağlamında Marksizm ve Leninizm'in "revizyonist" yorumundan faydalanan yaklaşımı nedeniyle geçmişten bir kopuştur (Chakrabarty, 2015: 178). Sınıf mücadelesi, tarım devrimi, Adivasi hakları ve egemen kalkınma paradigmalarının eleştirisine yaptığı vurgu ile Hint Maoizmi kapsamlı tartışmalara yol açmış ve güç dinamikleri ile sosyal adalet anlayışını yeniden tanımlamıştır. Bu bölüm, Hint Maoizmi'nin çok yönlü ideolojik etkilerini araştırmakta, siyasi anlatıları şekillendirmedeki ve Hindistan'daki sosyo-ekonomik eşitsizlikleri ele almadaki dönüştürücü etkisine mercek tutmaktadır.

Hint Maoizmi'nin özünde sınıf mücadelesi ve sömürücü sistemlerin parçalanması için şiddetli bir çağrı yatmaktadır. Her şeyden önce, Maoistler büyük ölçüde geçimlik tarıma dayanan marjinalleşmiş, kırsal topluluklarda varlık göstermektedir. (Kennedy & King, 2009). Hareket, kırsal yoksulların, marjinal toplulukların ve kabile nüfusunun kötü durumunu vurgulayarak, kapitalist ve toprak ağası sınıflar tarafından sürdürülen derin eşitsizlikleri ortaya çıkarmıştır. Genel olarak Maoizm, Hindistan'ın çağdaş kalkınma yörüngesi için kritik hale

gelen Hint toplumunun periferik kesimlerinin ihmal edilmiş sesini dile getirmeye çalışan politik-ideolojik bir düzlem olarak tanımlanabilir (Chakrabarty, 2015: 165). Hint Maoizmi, ideolojik çerçevesi aracılığıyla, sosyo-ekonomik hiyerarşilerin yeniden değerlendirilmesini zorlayarak ve adil kaynak dağılımı ve toplumsal dönüşüm tartışmalarını teşvik ederek, hâkim güç yapılarına şiddetli bir şekilde meydan okumuştur.

Hindistan'daki Maoist ideoloji, sosyo-ekonomik eşitsizlikleri ele almanın bir yolu olarak tarım devrimine ve toprak reformlarına güçlü bir vurgu yapmaktadır. Hareket, toprak mülkiyetinin radikal bir şekilde yeniden yapılandırılmasını savunmakta ve toprağın tarihsel olarak birkaç ayrıcalıklı birey ve/veya grubun elinde toplanmasını düzeltmeyi amaçlamaktadır. Hindistan'daki Maoist hareket, köylülüğün toprağa yabancılaşması; bir yanda ezilen yerli halk ve ezilen kastlar ile diğer yanda baskıcı üst kast/sınıf feodal çıkar çevreleri arasındaki kopuş; kent yoksullarının sosyo-kültürel bağlarından koparılması gibi ülkenin geri kalmış bölgelerine yayılan derin bir yabancılaşma duygusunu dile getirmektedir (Banarjee, 2018: 113). Nitekim Hindistan Maoizmi, marjinalleştirilmiş çiftçilerin karşılaştığı mücadelelere ışık tutarak ve tarımsal kaynakların yeniden dağıtımını teşvik ederek, tarım reformları, kırsal kalkınma ve toprağın adil dağıtımını ile ilgili söylemlerin yeniden şekillendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Hint Maoizmi aynı zamanda Adivasi haklarının savunucusu ve kabilelerin güçlendirilmesinin öncüsü olarak ortaya çıkmıştır. Hareket, yerli toplulukların yaşadığı sömürü ve yerinden edilmeye dikkat çekerek, sosyo-politik çerçevede marjinalleştirilmiş durumlarını yoğun bir şekilde vurgulamıştır. Bu nedenle, Hindistan devletinin tarihsel başarısızlığı, "60 yıllık siyasi bağımsızlıktan en az kazanmış ve en çok kaybetmiş" olan kabile nüfusunu Maoistlere katılmaya zorladığı ileri sürülmektedir (Guha, 2009: 179). Kabilelerin yaşadığı sorunlara odaklanan Hint Maoizmi, Adivasi hakları, temsili ve farklı kültürel kimliklerinin korunması ile ilgili politikaları ve tartışmaları etkilemiştir. Hareket, bu toplulukların karşılaştığı mücadeleleri ön plana çıkararak, yerli hakları söyleminin şekillenmesini sağlamış ve tarihsel adaletsizliklere meydan okumuştur.

Dahası, Hint Maoizmi hâkim kalkınma paradigmalarına sert bir eleştiri getirmiş, kontrolsüz sanayileşme ve altyapı projelerinin marjinalleştirilmiş topluluklar üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymuştur. Zorla yerinden edilme, çevresel bozulma ve kaynakların sömürülmesi gibi konularda endişelerini dile getiren hareket, kalkınma politikalarının ve bunların sonuçlarının eleştirel bir şekilde incelenmesini zorunlu kılmıştır.

Hint Maoizmi'nin ideolojik etkileri teorik çerçevelerin ve siyasi söylemin ötesine uzanmaktadır. Hareketin mobilizasyon ve taban aktivizmine yaptığı vurgunun marjinalleştirilmiş topluluklar üzerinde somut etkileri olmuştur. Kırsal kesimdeki yoksulları, kabile nüfusunu ve diğer ötekileştirilmiş grupları örgütleyip güçlendiren Hint Maoizmi, bu grupların seslerinin duyulması ve mağduriyetlerinin giderilmesi için bir platform sağlamıştır. Maoizm, devlet güdümlü Sovyet planlı ekonomik kalkınma modelinin yarattığı coşkuya rağmen yoksullaşmaya devam eden toplumun çeper kesimlerinin sosyo-ekonomik sıkıntılarına yönelik bağlamsal bir yanıttır (Chakrabarty, 2015: 178). Dolayısıyla toprak hakları, kaynak dağıtımı ve sosyal refah programları gibi alanlarda yerel iyileştirmelere yol açarak mevcut güç yapılarına meydan okumuş ve marjinalleştirilenler arasında bir eylemlilik duygusunu teşvik etmiştir.

Hindistan Maoizmi'nin ideolojik yankısı ülkedeki sol siyaset üzerindeki etkisinde de görülebilir. Hareketin devrimci taktikleri, ideolojik ilkeleri ve örgütsel stratejileri çeşitli sol eğilimli siyasi parti ve örgütleri dönüştürmüş ve şekillendirmiştir. Hindistan Maoizmi tarafından yayılan fikirler Hindistan Komünist Partisi'nin (Maoist) stratejilerini, manifestolarını ve politika gündemlerini şekillendirmiştir.

Hint Maoizmi'nin önemli ideolojik etkilerinden biri, Hint toplumunda altta yatan sosyo-ekonomik çelişkilere ve eşitsizliklere ışık tutma kabiliyeti olmuştur. Hareket, ülkede süregelen sistemik adaletsizlikleri ve yapısal şiddeti ifşa ederek, sistemik değişim ihtiyacı konusunda farkındalık yaratmış ve tartışmalara yol açmıştır. Yoksulluk nedeniyle acı çekenler için Maoizm, olumsuz sonuçlarına rağmen devlet gücüne karşı bir saldırı başlatmaları için onlara ilham veren güçlendirici bir ideolojidir (Chakrabarty, 2015: 182). Hint Maoizmi'nin ideolojik

ilkeleri, gelir eşitsizlikleri, kast temelli ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, temel kaynak ve hizmetlere erişim gibi konular üzerinde eleştirel düşüncelere kapı aralamıştır.

Naksalitler ile ilişkilendirilen silahlı mücadele eleştiri ve zorluklarla karşılaşmış olmasına rağmen hareketin ideolojik etkileri göz ardı edilemez. Bugün çoğu Naksalit grubunun Çin ve iktidardaki komünist partisiyle mesafeli bir ilişkisi olsa da Maoizm hala ideolojilerinin merkezinde yer almakta ve uzun süreli halk savaşını temel karakter olarak benimsemektedir (Mohanty, 2006: 3166). Sınıf mücadelesi, toprak reformları, Adivasi hakları ve kalkınma eleştirilerine yapılan vurgu, sosyo-ekonomik meselelerin ve yapısal değişikliklere duyulan ihtiyacın daha geniş bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmuştur. Hint Maoizmi siyasi söylemin sınırlarını zorlayarak Hindistan toplumundaki yerleşik güç dinamikleri ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerle hesaplaşmaya zorlamıştır. Hareket akademik tartışmaları, politika formülasyonlarını ve taban hareketlerini şekillendirmeye devam etmekte, toplumsal dönüşüme dair radikal bir bakış açısı sunmakta ve Hindistan siyasetinin ve sosyal adalet hareketlerinin yörüngesini etkilemektedir.

Sonuç olarak, Hint Maoizmi'nin ideolojik yapısı Hint toplumu, siyaseti ve akademik camiası üzerinde derin bir iz bırakmıştır. Kabile halkının karşılaştığı, kökleri kast sistemine dayanan ve müteakip emperyalist ve kapitalist koşullar tarafından pekiştirilen birçok toplumsal eşitsizlik biçimi, Maoizm'in bu yabancı ülkede kolayca kabul edilmesini kolaylaştırmıştır (Laikwan, 2020: 41). Hareketin sınıf mücadelesi, tarım devrimi, Adivasi hakları, kalkınma paradigmaları, taban mobilizasyonu ve sol siyasete yaptığı vurgu Hindistan'daki güç dinamikleri, sosyal adalet ve eşitlik anlayışını yeniden şekillendirmiştir. Hindistan Maoizmi, süregelen sistemik eşitsizliklere ve adaletsizliklere mercek tutarak eleştirel düşünceleri teşvik etmiş, tartışmaları alevlendirmiş ve yapısal değişiklikler talep etmiştir.

Maoizm siyasi anlatıları şekillendirmede, politika tartışmalarını etkilemede ve ötekileştirilmiş toplulukların durumuna dikkat çekmede önemli bir rol oynamıştır. Hindistan nüfusunun büyük çoğunluğunun içinde bulunduğu endişe verici sosyo-ekonomik koşullar göz önüne alındığında, mücadele eden kitlelere

hayatta kalma haklarını savunan güçlü bir ses sağladığı için Maoizm'in kök salmasının muhtemel olduğunu söylemek abartı olmayacaktır (Chakrabarty 2015: 177). Bu nedenle, Hint Maoizmi'nin ideolojik etkilerini kabul etmek ve incelemek, ülkenin sosyo-politik manzarasını kapsamlı bir şekilde anlamak için çok önemlidir.

Maoizm, muhtemelen sadece ideolojik olarak güçlendirici değil, aynı zamanda sömürüden arınmış bir toplum tasavvurunda anlamlı bir konsept olduğu için milyonlarca yoksul ve ezilen kitleyi kendine çekmeye devam etmektedir (Chakrabarty, 2015: 179). Bu noktada, akademisyenler, politika yapımcılar ve aktivistler hareketin fikirlerini, taktiklerini ve etkilerini eleştirel bir gözle inceleyerek tarihsel bağlamını ve günümüz Hindistan'ıyla ilişkisini daha iyi kavramalıdır. Hindistan Maoizmi ile ilişkilendirilen silahlı mücadele eleştirilere maruz kalsa da hareketin taban bulmasına zemin hazırlayan sosyo-ekonomik eşitsizlikler, marjinalleştirilmiş toplulukların durumu ve toprak sorunu konularında radikal bir rol oynadığını kabul etmek önemlidir. Hindistan için eşitsizliğin temel nedenlerini ele alarak, tarihsel adaletsizlikleri gidererek ve kapsayıcı kalkınmayı teşvik ederek, Hint Maoizmi'nin radikal bir şekilde beslendiği şikayetleri ve özlemleri karşılayabilecek barışçıl ve sürdürülebilir çözümler bulma potansiyeli vardır.

6. ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ'NİN NAKSALİZM'E YAKLAŞIMI

Çin Komünist Partisi'nin Hindistan'da Maoizm'den esinlenen devrimci bir hareket olan Naksalizm'e yaklaşımı önemli bir jeopolitik ve stratejik ilgi konusudur. 1960'ların sonlarında sosyo-ekonomik eşitsizliklere ve sınıfsal sömürüye karşı silahlı bir mücadele olarak ortaya çıkan Naksalizm, ideolojik ilhamını Çin devriminin yol gösterici ilkesi olan Maoizm'den almaktadır. Naksalizm ve Çin Komünist Partisi (ÇKP) arasındaki bu tarihsel ve ideolojik bağlantı, Çin yönetiminin harekete yönelik tutumu ve bunun Çin ve Hindistan

arasındaki ikili ilişkiler üzerindeki yansımaları hakkında önemli sorular ortaya çıkarmaktadır.

Naksalit hareketi Hindistan'ın Batı Bengal eyaletindeki Naksalbari Köyü'nde kök salmış ve hızla diğer bölgelere yayılarak Hindistan devletine ciddi bir meydan okuma oluşturmuştur. Hareketin silahlı mücadeleyi ve uzun süreli bir halk savaşı yoluyla komünist bir toplumun kurulmasını vurgulayan ideolojisi Maoist ilkelerle çarpıcı bir benzerlik taşımaktadır. Bu ideolojik yakınlık göz önüne alındığında, ÇKP'nin Naksalizm'e yaklaşımını ve zaman içinde değişen bakış açısını incelemek çok önemlidir.

Tarihsel bağlam ÇKP'nin Naksalizm ile ilişkisini anlamada hayati bir rol oynamaktadır. ÇKP ilk yıllarında Naksalizmi emperyalizm ve kapitalizme karşı küresel mücadelede potansiyel bir müttefik olarak algılayarak gazete ve radyo yayınlarında isyanı desteklediğini alenen ifade etmiştir. Ortaya çıkışından sonraki beş hafta içinde People's Daily Gazetesi, Naksalbari Ayaklanmasını "Hindistan Üzerinde Kopan Bahar Fırtınası" olarak selamlamış; Pekin Radyosu ise "devrimin öncüsü" ve "Maoist stratejinin Hindistan devrimine uygulanmasındaki doğruluğun kanıtı" olarak nitelendirmiştir (Lovell, 2019: 381-82). Çin, Naksalit liderlere ideolojik rehberlik, maddi yardım ve sığınak sağlamıştır. Ancak 1962'deki Çin-Hindistan sınır çatışmasının ve Çin'in daha sonra ekonomik kalkınma ve uluslararası angajmana yönelmesinin ardından Naksalizm'e verdiği destek önemli değişikliklere uğramıştır. Politikadaki bu değişim, devrimci özelemleri jeopolitik istikrar ve ekonomik çıkarlarla dengeleyen daha pragmatik bir yaklaşımı gözler önüne sermektedir.

Maoizm ve Naksalizm arasındaki ideolojik yakınlık, diğer ülkelerin iç işlerine karışmama yönündeki resmi duruşuna rağmen Çin'in bu harekete bakış açısını şekillendirmektedir. Buna ek olarak, Çin'in ekonomik çıkarları, artan ticari ilişkileri ve Hindistan ile olan toprak anlaşmazlıkları da Naksalizm konusundaki tutumunu etkilemektedir. Bu bölüm hem ideolojik faktörleri hem de Çin ve Hindistan arasındaki ikili ilişkileri inceleyerek ÇKP'nin Naksalizm'e yaklaşımının kapsamlı bir analizini sunmayı amaçlamaktadır.

6. 1. Naksalizm'e Destek Dönemi

1960'lar ve 1970'ler boyunca Çin Komünist Partisi (ÇKP) Naksalizm'i emperyalizm ve kapitalizme karşı küresel mücadelede potansiyel bir müttefik olarak görerek desteklediğini ifade etmiştir. Çin'in Naksalizm'i desteklemesi tarihsel bağlantılar, ideolojik yakınlık ve jeopolitik kaygılar gibi çeşitli faktörlere dayanıyordu.

İlk olarak, ÇKP ve Naksalizm arasındaki tarihsel bağlantılar, Çin'in harekete verdiği erken destekte önemli bir rol oynamıştır. Hem Hindistan hem de Çin komünist devrimleri Marksist-Leninist-Maoist ideolojiden derinden etkilenmiş, devrimci hedeflere ulaşmak için silahlı mücadele ve kitlesel seferberliğin gerekliliğini vurgulamıştır. Milliyetçilere karşı kazandığı askeri zaferlerden sonra ÇKP'nin etrafını saran prestij ışıltısını hafife almak mümkün değildir (Lovell, 2019: 371). Bu ortak devrimci miras ve Mao Zedong yönetimindeki Çin devriminin başarısı, bir ideolojik dayanışma duygusu yaratmış ve Çin desteğinin temelini oluşturmuştur. Peking Review gazetesi sürekli olarak harekete ve kurucusu Charu Mazumdar'ın liderliğine övgüler yağdıran birçok sayfa yayınlamıştır (Singh, 2008: 12).

İkinci olarak, Maoizm ve Naksalizm arasındaki ideolojik yakınlık Çin'in harekete verdiği desteği daha da perçinlemiştir. Köylülüğün güçlendirilmesini, kırsal devrimi ve uzun süreli halk savaşını savunan Maoist ilkeler Naksalit hareketinin hedef ve taktikleriyle örtüşüyordu. Çin, Naksalizm'i Hindistan'da, Hint toplumunun sosyalist çizgide radikal bir dönüşümüne öncülük edebilecek gerçek bir Marksist-Leninist-Maoist hareket olarak görmüştür.

Öte yandan dönemin jeopolitik kaygıları da Çin'in Naksalizm'i desteklemesinde etkili olmuştur. Soğuk Savaş'ın arka planında Çin, dünyanın farklı bölgelerindeki devrimci hareketleri destekleyerek ABD ve Sovyetler Birliği'nin hakimiyetine meydan okumaya çalışmıştır. Çin, Naksalizm'e destek vererek emperyalizme ve kapitalizme karşı devrimci bir ittifak kurmayı, böylece kendi nüfuzunu genişletmeyi ve rakiplerinin nüfuzuna karşı koymayı hedeflemiştir.

Çin'in Naksalizm'e verdiği destek ideolojik rehberlik, maddi yardım ve hatta Naksalit liderlere sığınak sağlamayı da içeriyordu. Ancak Çin'in Naksalizm'i desteklemesinin stratejik hesapları ve sınırlamaları olduğunu da belirtmek gerekir. 1962'deki Çin-Hindistan sınır çatışması Çin'in Hindistan ile ilişkilerinde bir dönüm noktası olmuş ve Naksalizm'e verdiği desteğin yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Çin 1970'lerin sonlarında ekonomik kalkınma ve uluslararası angajmana daha fazla odaklandıkça, yurtdışındaki devrimci hareketlere verdiği destek daha ılımlı ve pragmatik hale gelmiştir.

Özetle, Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e verdiği ilk destek tarihsel bağlantılar, ideolojik yakınlık ve jeopolitik kaygılardan etkilenmiştir. Paylaşılan devrimci miras, ideolojik yakınlık ve stratejik hesaplar Çin'in Naksalit hareketini kuruluş yıllarında desteklemesine katkıda bulunmuştur. Ancak daha sonra değişen jeopolitik dinamikler ve Çin'in farklılaşan öncelikleri, devrimci hareketlere verilen desteği istikrar ve ekonomik çıkarlarla dengeleyen daha nüanslı bir yaklaşıma yol açmıştır.

Maoizm ve Naksalizm arasındaki ideolojik yakınlık, Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) Naksalit hareketine yaklaşımını şekillendiren önemli bir faktör olmuştur. Hem Maoizm hem de Naksalizm, Marksist-Leninist ideolojiye dayanmakta ve toplumsal dönüşümü sağlamak ve komünist bir toplum kurmak için silahlı mücadele, kitlesel seferberlik ve tarım devrimine duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

ÇKP, Maoizm ve Naksalizm arasındaki ideolojik bağlantıyı kabul etmekte ve Naksalizm'i Maoist ilkelerin bir dalı olarak görmektedir. Bu tanım, Çin'in Naksalit hareketine bakış açısını şekillendirmekte ve Çin liderliğinin zaman zaman destek veya sempati ifadeleri için bir temel oluşturmaktadır. ÇKP resmi olarak diğer ülkelerin iç işlerine karışmama politikasına bağlı olsa da, Maoizm ve Naksalizm arasındaki ideolojik yakınlık belirli bir düzeyde ideolojik akrabalık ve anlayış yaratmaktadır.

Dahası, Mao Zedong yönetimindeki Çin devriminin tarihsel mirası ve Çin toplumunu dönüştürmedeki başarısı, Maoist ideolojinin Çin'in Naksalizm'e yaklaşımı üzerindeki etkisini daha da güçlendirmektedir. Maoist devrimci

düşünce ve Çin yanlısı söylemler, Hindistan'ın süregelen ve kalıcı sosyal eşitsizliklerine bir eleştiri olarak ortaya çıkarak ve Çin'i bir Üçüncü Dünya ülkesinden Batı'ya meydan okuyan bir ülkeye dönüşmüş başarılı bir Komünist ülke örneği olarak göstererek Hintli entelijansiya arasında ilgi görmeye devam etmektedir (Thakur, 2020: 520-21). Nitekim ÇKP, Maoizm'i toplumsal değişim ve eşitlik sağlayabilecek devrimci bir güç olarak görmekte ve bu nedenle Naksalizm'i Hindistan'daki benzer dönüşümler için potansiyel bir araç olarak tanımlamaktadır. Bu ideolojik perspektif Naksalit davasına bir dereceye kadar sempati ve destek duyulmasını sağlamaktadır.

Ancak, Çin'in Naksalizm'e yaklaşımında ideolojik faktörler rol oynarken, bunların pragmatik düşüncelerle yumuşatıldığını belirtmek önemlidir. ÇKP, yurtdışındaki silahlı devrimci hareketlerin desteklenmesinin Çin'in kendi istikrarı, bölgesel ilişkileri ve ekonomik çıkarları üzerinde olumsuz yan etkileri olabileceğinin farkındadır. Sonuç olarak, Maoist ideolojinin etkisi jeopolitik gerçekler ve Çin'in kendi stratejik hedefleri göz önünde bulundurularak dengelenmektedir.

Özetle, Maoizm'in ÇKP üzerindeki ideolojik etkisi onun Naksalizm'e yaklaşımını şekillendirmektedir. Maoizm ve Naksalizm'in ortak kökleri ve ilkeleri ideolojik bir akrabalık duygusu yaratarak zaman zaman destek veya sempati ifadelerine yol açmaktadır. Çin devriminin tarihsel mirası bu etkiyi daha da güçlendirmektedir. Ancak istikrar, bölgesel dinamikler ve Çin'in kendi stratejik çıkarları ile ilgili pragmatik düşünceler ÇKP'nin Naksalizm'e verdiği desteğin boyutunu sınırlandırmaktadır.

6. 2. Çin Politikası'nda Değişim

Çin Komünist Partisi (ÇKP), 1962'deki Çin-Hindistan sınır çatışması sonrasında ekonomik kalkınma ve uluslararası angajmana odaklanmasının ardından Naksalizm'e yönelik politikasında önemli değişimler yaşamıştır. Bu değişimler, devrimci hareketlere verilen desteği jeopolitik istikrar ve Çin'in kendi

ekonomik çıkarları ile dengelemeye çalışan daha pragmatik bir yaklaşımı yansıtmıştır.

Çin ve Hindistan arasında 1962 yılında yaşanan sınır çatışması ikili ilişkileri germiş ve Çin'in 1967'de ortaya çıkan Naksalizm'e verdiği destek üzerinde derin bir etki yaratmıştır. Çatışma, Çin'in Hindistan'a ve iç işlerine yönelik tutumunun yeniden değerlendirilmesine neden olmuştur. Öte yandan Naksalit liderlerinin başta Charu Mazumdar olmak üzere açıklamaları ve politik tutumları uluslararası ilişkiler bağlamında Çin yönetimini tedirgin etmiştir. Charu Mazumdar'ın *"Ellerini sınıf düşmanının kanıyla kızıla boyamamış birine komünist denemez!"* sözüne dayanan imha politikasına sinirlenen Chou Enlai'nin Hindistan komünist liderliğinden bu tür gizli suikastlar için kampanyayı geri çekmesini istediği bildirildi (Chakrabarty 2015: 172). Ayrıca, *"Çin'in başkanı bizim başkanımızdır!"* sloganı, hareketin yabancı bir güç tarafından kontrol edildiği ve yönlendirildiği anlamına geldiği için Çin liderliğini önemli ölçüde rahatsız etti ve bu da *"özsaygısı olan ve ulusal kimliğinden gurur duyan her mantıklı insanı"* yabancılaştıracağı muhakkaktı (Chakrabarty 2015: 172). Bu nedenle gerilimi daha da tırmandırmaktan kaçınmak ve kendi önceliklerine odaklanmak için Çin, Naksalizm'e verdiği açık desteği kademeli olarak azaltmıştır. Politikadaki bu değişim, Çin'in Naksalit hareketiyle olan ilişkisinde bir dönüm noktası olmuştur.

Nitekim 1970'lerin sonlarında Çin'in ekonomik kalkınmaya ve uluslararası toplumla entegrasyona odaklanması, dış politikasına daha pragmatik bir yaklaşım getirmiştir. ÇKP ekonomik büyümenin öneminin farkına varmış ve devrimci retorik yerine istikrar ve işbirliğine öncelik vermeye çalışmıştır. Çin ekonomisini açtıkça ve ekonomik reformları sürdürdükçe, Hindistan da dahil olmak üzere komşu ülkelerle dostane ilişkiler sürdürmeye daha fazla önem vermiştir.

Çin'in Naksalizm'e yönelik politikasındaki pragmatik değişim aynı zamanda bölgesel istikrar ve Çin'in kendi ekonomik çıkarları ile de ilişkilendirilebilir. ÇKP, Naksalizm'i Hindistan'da potansiyel bir istikrarsızlık kaynağı olarak görmüş ve bunun Çin'e sınır olan bölgelerde yayılma etkileri olabileceğini düşünmüştür. Çin, önemli kalkınma yatırımları olan yükselen bir küresel güç olarak, ekonomik büyümesine elverişli istikrarlı bir bölgesel ortamı

korumaya çalışmaktadır. En nihayetinde, ÇKP Naksalizm'e verdiği destekte daha temkinli davranarak devrimci isteklerini bölgedeki istikrar ihtiyacı ile dengelemiştir.

Sonuç olarak, Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e yönelik politikası, Çin-Hindistan sınır çatışmasına ve Çin'in değişen iç ve uluslararası önceliklerine yanıt olarak önemli değişimler geçirmiştir. Çatışma ikili ilişkileri germiş ve Çin'in Naksalizm'e verdiği desteğin yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Buna ek olarak, Çin'in ekonomik kalkınma ve bölgesel istikrara odaklanması pragmatik yaklaşımını etkilemiş ve devrimci hareketlere verdiği açık desteği yumuşatmıştır. Çin politikasındaki bu değişimler devrimci özlemler, istikrar kaygıları ve ülkenin kendi ekonomik çıkarları arasında bir dengeleme siyasetini ortaya koymuştur.

Çin'in Naksalizm ile ilgili temel endişesi hem Hindistan içinde hem de daha geniş bölgede istikrarsızlık yaratma potansiyelinden kaynaklanmaktadır. ÇKP, Naksalizm'i Hindistan'da sosyal düzeni, yönetimi ve ekonomik kalkınmayı bozabilecek, potansiyel olarak iç çatışmalara ve sosyal huzursuzluğa yol açabilecek bir hareket olarak algılamaktadır. Komşu bir ülke ve bölgede önemli bir oyuncu olan Çin'in kendi ekonomik ve güvenlik kaygılarını korumak için çevresinde istikrarı sürdürmekte ciddi çıkarı vardır.

ÇKP ayrıca Naksalizm'in etkisinin Hindistan sınırlarının ötesine uzanabileceğinin de farkındadır. Hareketin etkisi ve faaliyetleri Hindistan içindeki belirli bölgelerle sınırlı kalmamakta, Çin'e komşu bölgeler de dahil olmak üzere komşu devletlere (örneğin Nepal) de yayılmaktadır. Bu yayılma etkisi Naksalizm'in Çin ve Hindistan tarafından paylaşılan sınır bölgelerini etkileme potansiyeli konusunda endişelere yol açmaktadır. ÇKP, Çin'in kendi güvenliği ve toprak bütünlüğü üzerinde doğrudan etkileri olabileceği için bu sınır bölgelerinde herhangi bir istikrarsızlaştırıcı etkiye karşı temkinlidir.

Bu endişeler göz önüne alındığında Çin, Naksalizm'e karşı ihtiyatlı bir yaklaşım benimsemekte ve harekete açık destek vermekten kaçınmaktadır. Bunun yerine ÇKP Hindistan'da istikrarın, diyalogun ve iç çatışmaların barışçıl yollarla çözülmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım Çin'in bölgesel istikrara ve kendi stratejik çıkarlarına ilişkin pragmatik düşüncelerini yansıtmakta olup,

Hindistan hükümeti ile dostane ilişkilerin sürdürülmesine öncelik vermekte ve gerilimleri arttırabilecek ya da bölgede daha fazla istikrarsızlığa yol açabilecek eylemlerden kaçınmaktadır.

Sonuç olarak, Çin'in istikrarsızlık konusundaki endişeleri Naksalizm'e yaklaşımının önemli bir yönünü oluşturmaktadır. ÇKP, Naksalit hareketinin Hindistan'daki sosyal düzen, yönetim ve ekonomik kalkınma üzerindeki potansiyel yıkıcı etkilerinin farkındadır. Buna ek olarak, Naksalizm'in sınır bölgelerindeki yayılma etkisi Çin için doğrudan güvenlik endişeleri doğurmaktadır. Nihayetinde Çin, Hindistan'da istikrara ve iç çatışmaların barışçıl çözümüne öncelik vererek ihtiyatlı bir tutum benimserken Naksalizm'e açık destek vermekten kaçınmaktadır. İstikrarsızlıkla ilgili endişeler, bölgesel güvenlik ve Çin'in kendi stratejik çıkarlarıyla ilgili daha geniş mülahazalarla birleştğinde, ÇKP'nin Naksalizm'e yönelik dengeli ve temkinli yaklaşımına katkıda bulunmaktadır.

İki taraflı ekonomik çıkarlar, Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e yaklaşımını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Çin'in hızlı ekonomik büyümesi ve küresel bir ekonomik güç merkezi olarak ortaya çıkması, çeşitli pazarlara, kaynaklara ve yatırım fırsatlarına erişimi gerekli kılmıştır. Büyük nüfusu ve büyüyen ekonomisiyle Hindistan, Çin mal ve hizmetleri için çok önemli bir pazar olmasının yanı sıra potansiyel bir yatırım ve doğal kaynak merkezidir.

ÇKP, Hindistan'da Naksalizm'in neden olabileceği herhangi bir istikrarsızlık veya aksaklığın ikili ekonomik ilişkiler üzerinde bozulma yaşatacağının farkındadır. Silahlı mücadele ve altyapıya yönelik saldırılar da dahil olmak üzere Naksalit faaliyetleri ekonomik kalkınmayı engelleyebilir ve etkilenen bölgelerdeki yabancı yatırımları caydırabilir. Çin, Hindistan'ın önemli bir ticaret ortağı ve yatırımcısı olarak, ülkede istikrarlı ve elverişli bir iş ortamının sürdürülmesinde menfaat sahibidir. Naksalizm'in neden olduğu istikrarsızlık tedarik zincirlerini bozabilir, ticari faaliyetleri etkileyebilir ve iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini engelleyen belirsizlikler yaratabilir.

Öte yandan Çin'in iddialı Kuşak ve Yol Girişimi (KYG), ekonomik çıkarları açısından Hindistan'da istikrarın önemini daha da vurgulamaktadır. KYG, Asya

ve ötesinde bağlanabilirliği arttırmayı ve ekonomik entegrasyonu teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Hindistan'ın stratejik konumu ve bir transit merkezi olma potansiyeli onu KYG'nin kritik bir bileşeni haline getirmektedir. Ancak bazı bölgelerde Naksalit faaliyetlerinin yaygınlığı, altyapı projelerinin ve bağlantı girişimlerinin sorunsuz bir şekilde uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak ÇKP, KYG'nin başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlamak ve bölgedeki ekonomik çıkarlarını korumak için Hindistan'da istikrar ve barışçıl kalkınmaya duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Özetle, ekonomik çıkarlar ÇKP'nin Naksalizm'e yaklaşımını güçlü bir şekilde etkilemektedir. Çin'in ekonomik büyümesi ve çeşitli pazarlara ve kaynaklara olan bağımlılığı Hindistan ile istikrarlı ve elverişli ekonomik ilişkiler gerektirmektedir. Hindistan'daki Naksalit faaliyetlerinin neden olduğu potansiyel bozulma ve istikrarsızlık, ticaret, yatırım ve Kuşak ve Yol Girişimi'nin uygulanması da dahil olmak üzere ikili ekonomik işbirliği için doğrudan bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle Çin'in Naksalizm'e yaklaşımı ekonomik çıkarlarına göre şekillenmekte, istikrar, barışçıl kalkınma ve iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini engelleyebilecek eylemlerden kaçınmayı esas almaktadır.

Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e yaklaşımı, Çin ve Hindistan arasındaki sınır anlaşmazlıklarından ve daha geniş jeopolitik dinamiklerden de etkilenmektedir. İki ülke arasında geçmişten gelen toprak anlaşmazlıkları, özellikle de çözülemeyen sınır sorunu, gerginliklere ve zaman zaman çatışmalara zemin hazırlamıştır. Çin ve Hindistan arasındaki sınır anlaşmazlıkları temel olarak iki bölge etrafında dönmektedir: batıda Aksai Chin ve doğuda Arunachal Pradesh.

Batı bölgesinde, Hindistan'ın Jammu ve Keşmir eyaletinin kuzey kesiminde yer alan Aksai Chin toprakları iki ülke arasında çekişme konusu olmuştur. Çin, Hindistan'ın kendi topraklarının bir parçası olarak gördüğü bu bölgeyi kontrol etmektedir. Bu bölgedeki sınır anlaşmazlığı 1962 Çin-Hindistan sınır çatışmasına kadar uzanmakta ve hala çözülememiş olup, net bir sınırı olmayan bir Fiili Kontrol Hattı (LAC) ile soğutulmuştur.

Doğu kesiminde, Hindistan'ın kuzeydoğusunda yer alan Arunachal Pradesh eyaleti bir başka anlaşmazlık alanıdır. Çin tüm bölgenin kendi

topraklarının bir parçası olduğunu iddia etmekte ve bölgeyi “Güney Tibet” olarak adlandırmaktadır. Hindistan ise Arunachal Pradesh üzerindeki egemenliğini ileri sürmektedir. Bu anlaşmazlığın tarihi kökenleri vardır ve iki ülke arasında bir çekişme ve gerilim merkezi olagelmıştır.

Bu sınır anlaşmazlıkları, Çin ve Hindistan arasında zaman zaman gerginliklere, askeri restleşmelere ve çatışmalara yol açmıştır. ÇKP, Naksalizm’e verilen açık desteğin ikili ilişkileri daha da gerginleştirebileceğinin ve bu sınır anlaşmazlıklarının çözümünü zorlaştırabileceğinin farkındadır. Bu nedenle, Hindistan ile diyalog ve müzakereler için elverişli bir ortam sağlamak amacıyla istikrara ve çatışmaların barışçıl çözümüne öncelik vererek Naksalizm’e karşı ihtiyatlı bir yaklaşım benimsemektedir. ÇKP, Naksalizm’e verilen açık desteğin bu anlaşmazlıkları daha da şiddetlendirebileceğinin ve Hindistan ile istikrarlı bir zeminde sürdürmeye çalıştığı ikili ilişkileri zorlayabileceğinin farkındadır.

Çin ve Hindistan tarafından paylaşılan sınır bölgeleri her iki ülke için de stratejik öneme sahiptir. Sadece toprak bütünlüğü ve ulusal güvenlik açısından değil, aynı zamanda özellikle sınır ötesi ticaret, bağlantı yolları ve doğal kaynaklar açısından ekonomik potansiyele sahiptirler. Bazı sınır bölgelerinde Naksalit faaliyetlerinin yaygınlığı, Çin’in bu bölgelerin istikrarı ve güvenliği ile ilgili endişelerini artırmaktadır. ÇKP, iki ülke arasında hassas ve çekişmeli konular olan mevcut sınır anlaşmazlıklarını karmaşıklştırabilecek veya daha da kötüleştirebilecek eylem ve ilişkilerden kaçınmaya çalışmaktadır.

Öte yandan bölgedeki daha geniş jeopolitik dinamikler de Çin’in Naksalizm’e yaklaşımını etkilemektedir. Çin’in küresel bir güç olarak yükselişi ve bölgesel nüfuz arzusu, Hindistan da dahil olmak üzere çeşitli ülkelerin dikkatini ve endişesini çekmiştir. Bölgesel ilişkilerin çok boyutlu yönü göz önüne alındığında Çin, Hindistan’ı potansiyel olarak yabancılaştırabilecek ve daha çatışmacı bir tepkiyi tetikleyebilecek Naksalizm’i açıkça desteklemekten kaçınarak hassas bir dengeyi korumaya çalışmaktadır. ÇKP’nin incelikli yaklaşımı, istikrara, sınır anlaşmazlıklarının barışçıl çözümüne ve bölgedeki kendi stratejik hedeflerini korumak için Hindistan ile dostane ilişkiler geliştirmeye öncelik vermektedir.

Sonuç olarak, Çin ve Hindistan arasındaki sınır anlaşmazlıkları ve daha geniş jeopolitik dinamikler ÇKP'nin Naksalizm'e yaklaşımını şekillendirmektedir. Çözülmemiş sınır sorunlarının hassasiyeti ve paylaşılan sınır bölgelerinin stratejik önemi, Çin'in Naksalit hareketine karşı tutumunda dikkatli olması gerektiğini vurgulamaktadır. ÇKP gerilimi tırmandırabilecek ya da bölgedeki hassas dengeyi bozabilecek eylemleri engellemeye çalışmaktadır. ÇKP istikrara, anlaşmazlıkların barışçıl yollarla çözümüne ve Hindistan ile dostane ilişkilerin sürdürülmesine öncelik vererek kendi stratejik çıkarlarını ve bölgesel hedeflerini korumayı ve zaten karmaşık olan jeopolitik manzarayı daha da sıkıntılı hale getirebilecek politikalardan kaçınmayı amaçlamaktadır.

Nihayetinde, Çin Komünist Partisi'nin Naksalizm'e yaklaşımı tarihsel, ideolojik, ikili ve jeopolitik faktörlerin bir araya gelmesiyle şekillenmiştir. Naksalizm'e verilen ilk destek Çin'in devrimci dayanışmasını ve Maoist ilkelerle paylaşılan ideolojik yakınlığı göstermiştir. Ancak, Çin-Hindistan sınır çatışmasının ardından Çin politikasındaki değişimler ve Çin'in ekonomik kalkınma ve bölgesel istikrara odaklanması, istikrar ihtiyacını, çatışmaların barışçıl çözümünü ve Hindistan ile dostane ilişkileri vurgulayan daha pragmatik bir yaklaşımı beraberinde getirmiştir.

Maoizm'in ÇKP üzerindeki ideolojik etkisi Naksalizm'e karşı bir sempati ve yakınlık duygusu beslemektedir çünkü her iki hareket de silahlı mücadele ve köylü tarım devrimi yoluyla toplumsal dönüşüm hedefini paylaşmaktadır. Ancak ÇKP'nin desteği bölgesel istikrar, Çin'in kendi ekonomik çıkarları ve Naksalit faaliyetlerinin yarattığı istikrarsızlık potansiyeli gibi pragmatik düşüncelerle yumuşatılmaktadır.

İkili ekonomik çıkarlar ÇKP'nin Naksalizm'e yaklaşımını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır çünkü Çin Hindistan ile istikrarlı ekonomik ilişkiler sürdürmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, Çin ve Hindistan arasındaki çözülmemiş sınır anlaşmazlıkları ve daha geniş jeopolitik dinamikler Naksalizm'e karşı temkinli bir yaklaşım gerektirmektedir, zira açık destek gerilimleri arttırabilir ve ikili ilişkileri gerebilir.

Çin küresel bir güç olarak gelişmeye devam ettikçe, Naksalizm'e yaklaşımı da değişen iç ve uluslararası dinamiklere uyum sağlayabilir. Gelecek hakkında kesin tahminlerde bulunmak spekülatif olsa da Hindistan ve Çin arasındaki herhangi bir sorunun Naksalit hareketi üzerindeki potansiyel çıktılarını göz önünde bulundurmak gerekir. Çin-Hindistan ilişkilerine en uzun süre gölge düşüren şeyin Maoizm olduğu inkâr edilemez (Lovell, 2019: 369). Hindistan ve Çin arasındaki gerilimin veya çatışmaların artması durumunda, Naksalit hareketi Çin'in Hindistan'a baskı uygulaması veya istikrarsızlaştırması için stratejik bir kaldıraç veya araç haline gelebilir. Hindistan'da, özellikle de ortak sınıra yakın bölgelerde Naksalit grupların varlığı, Çin'in kendi çıkarlarını ilerletmek için bu grupları istismar etmesi veya gizlice desteklemesi için fırsatlar sunabilir. Çin'in devrimci hareketlere tarihsel desteği ve Maoizm ile ideolojik yakınlığı bu tür hesaplamalar için bir zemin oluşturabilir.

Öte tandan birkaç faktörün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İlk olarak, Çin'in Naksalizm'e yaklaşımı giderek pragmatik bir hal almakta, istikrara, çatışmaların barışçıl çözümüne ve Hindistan ile dostane ilişkilere öncelik vermektedir. Naksalit faaliyetlere doğrudan müdahil olmaya ya da gerilimi tırmandırmaya yol açabilecek her türlü açık destek Çin'in ekonomik çıkarları, bölgesel istikrarı ve diplomatik konumu açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir.

İkinci olarak, Hindistan büyüyen bir bölgesel güçtür ve güvenlik operasyonları, kalkınma girişimleri ve siyasi angajman yoluyla Naksalit sorununu ele almak için önlemler almıştır. Naksalit hareketi Hindistan'ın iç güvenliği için önemli zorluklar teşkil etse de hükümet aktif bir şekilde bu örgütle mücadele ederek zaman içinde gücünü ve şiddetini azaltmıştır.

Son olarak, uluslararası toplum Hindistan-Çin ilişkilerini özellikle sınır anlaşmazlıkları ve bölgesel istikrar açısından yakından izlemektedir. Çin'in Naksalizm'e vereceği herhangi bir açık destek uluslararası kınamalara neden olabilir ve Çin'in küresel itibarını etkileyerek diplomatik izolasyona veya tepkiye yol açabilir.

Genel olarak, Naksalit hareketinin Hindistan ile yaşanan sorunlar bağlamında Çin için potansiyel bir kart olarak görülebileceği düşünülebilirse de

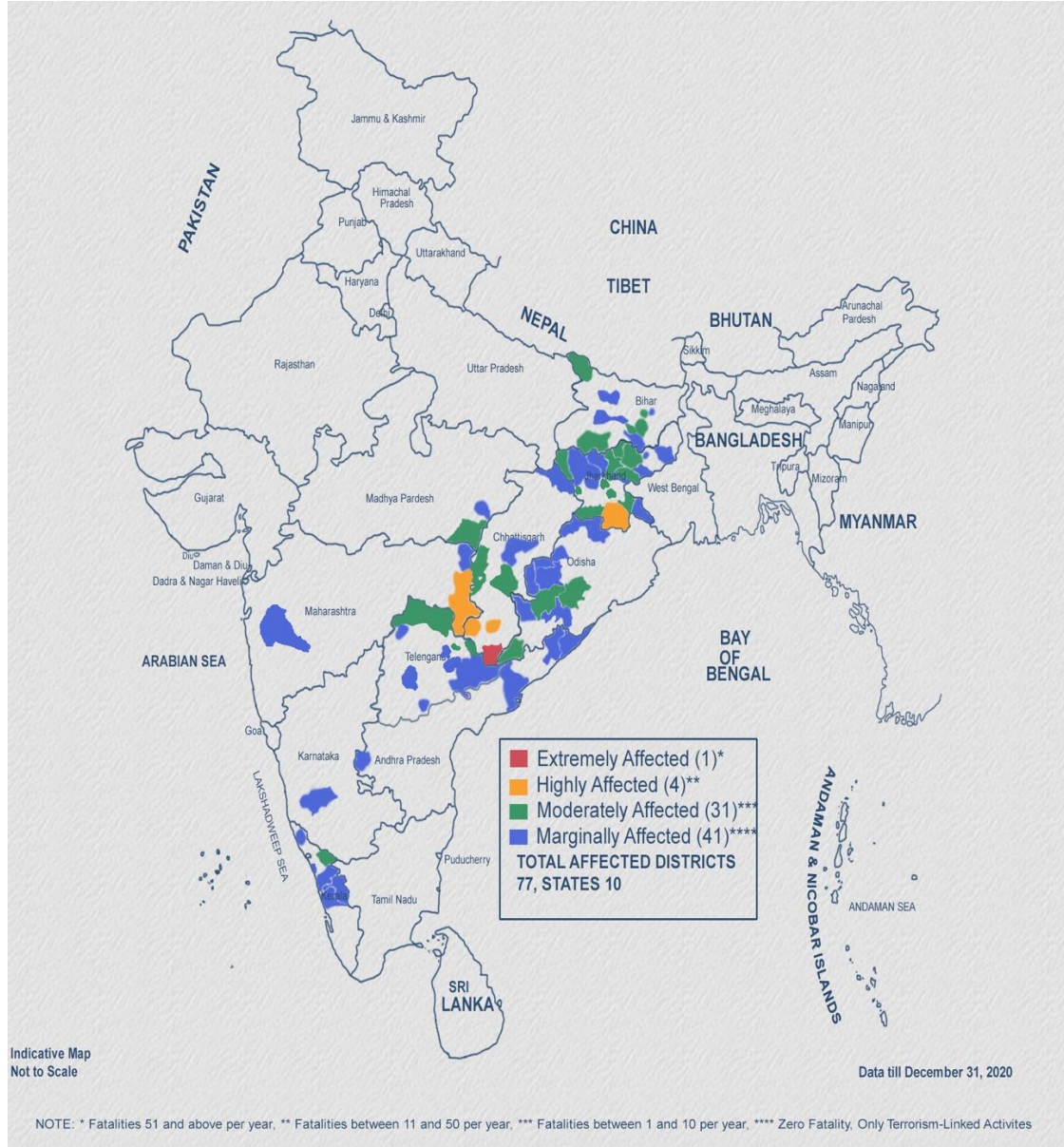
ikili ilişkilerin karşılıklı bağımlılığı, jeopolitik dinamikler ve Çin'in kendi stratejik değerlendirmeleri, belirli bir hareket tarzını tahmin etmeyi zorlaştırmaktadır. Gelecekteki gelişmeleri, oyundaki çok yönlü faktörleri ve bunların ilgili tüm taraflar için potansiyel sonuçlarını kapsamlı bir değerlendirmeye analiz etmek esastır.

7. KIZIL KORİDOR VE NAKSALİT İSYAN

Kızıl Koridor, Hindistan'ın orta ve doğu kesimleri boyunca uzanan ve Naksalit hareketinin güçlü bir varlığa sahip olduğu birden fazla eyaleti kapsayan geniş bir coğrafi alanı ifade etmektedir. "Kızıl Koridor" terimi, Naksalit isyancılarının bu bölgelerde sahip olduğu otorite ve kontrolü vurgulamaktadır. Jharkhand, Chhattisgarh, Odisha, Bihar gibi eyaletlerin yanı sıra Andhra Pradesh ve Telengana'nın bazı bölgelerini kapsayan Kızıl Koridor, Hindistan'da hem güvenlik hem de kalkınma çabaları açısından sürekli bir sorun teşkil etmektedir. Kuzeyde Nepal sınırındaki Bihar eyaletinden güneyde Jharkhand'a, batıda Chhattisgarh, Madhya Pradesh ve Maharashtra'ya, doğuda Odisha'ya ve güneyde Andhra Pradesh ve Tamil Nadu'ya kadar uzanan uzun bir orman ve ova koridorunun kontrolünü ele geçirerek nüfuzlarını Hindistan'ın en az on eyaletinde, yaklaşık 160 bölgeye genişleterek 400.000 km²'lik bir alana yaymışlardır (Banarjee, 2018: 116). Bu azımsanacak bir başarı değildir ve Maoistlerin bu bölgelerde bir taban oluşturmalarına yardımcı olan, mülksüzleştirilenlerin kurtarıcısı imajıdır (Chakrabarty & Kujur, 2010: 187).

Kızıl Koridor, mevcut sosyal ve siyasi düzeni yıkıp komünist bir devlet kurmayı amaçlayarak Hindistan iç güvenliği için sürekli bir sorun teşkil etmektedir. Bu koridorun kökenleri, Naksalit hareketinin dışlanmışlığa, sosyal adaletsizliklere ve eşitsizliklere tepki olarak ortaya çıktığı 1960'ların sonlarına kadar uzanmaktadır. Yıllar geçtikçe, toprak hakları, marjinalleştirilmiş toplulukların sömürülmesi ve ana akım toplumdan yabancılaşıma duygusuyla ilgili şikayetleri istismar eden şiddet dalgası büyümüş ve pek çok eyalette ivme

kazanmıştır. Naksalitler tarafından telefon santrallerine ve tren istasyonlarına birçok saldırının düzenlendiği, polis güçlerine ve devlet yetkililerine yönelik çok sayıda kaçırma ve öldürme olayının gerçekleştiği 1991 yılında şiddetin zirvesine ulaşılmıştır (Singh 2010, 141).

Harita 3: Maoist İsyanı 2020 Çatışma Haritası (South Asia Terrorism Portal, 2020)

Naksalit Kızıl Koridoru'nun etkisi geniş kapsamlı olup etkilenen bölgelerde hem güvenliği hem de kalkınmayı etkilemektedir. Bu bölgelerde faaliyet gösteren güvenlik güçleri, Naksalit saldırıları, pusular ve mayın patlamalarından kaynaklanan sürekli tehditlerle karşı karşıyadır. Hükümet yetkilileri, polis personeli ve altyapı, isyancılar için başlıca hedeflerdir. Bu saldırılar sadece can

kaybı ve altyapı hasarına yol açmakla kalmayıp aynı zamanda korku ve sindirme ortamı yaratarak bölgedeki kalkınma çabalarını engellemektedir.

Naksalit gruplarının varlığı kamu yönetimi için zorlu bir ortam yaratmakta, özel yatırımları caydırmakta ve altyapı projelerinin uygulanmasını engellemektedir. Etkilenen bölgeler halihazırda yüksek yoksulluk seviyeleri, eğitim ve sağlık hizmetlerine sınırlı erişim ve yetersiz ekonomik fırsatlarla boğuşmaktadır. Bu bölgelerdeki devlet destekli kırsal kalkınma programları genellikle toplumun en alt kesimlerine ulaşamamış, bunun yerine toprak ağalığının devam etmesine neden olmuştur (Mohanty 2006, 3166). Dahası, Kızıl Koridor'daki isyan sadece güvenlik ve kalkınma sorunlarını depreştirmekle kalmamış, aynı zamanda Naksalit gruplar tarafından "paralel bir devlet ve/veya yönetim" kurulmuştur. Naksalitler, nüfuzları altındaki bölgelerde Hindistan devletine paralel işleyen bir yönetim sistemi oluşturmaya çalışmışlardır. Bu bölüm, Kızıl Koridor'un kökenlerini, etkisini ve boyutunu ortaya koyarken aynı zamanda Naksalit yönetiminin doğasını ve işleyişini inceleyerek Hindistan yönetim sistemi üzerindeki etkilerine ışık tutmaktadır.

7. 1. Kızıl Koridor'un Ortaya Çıkışı

Kızıl Koridor'un kökenleri 1960'larda Hindistan'ı karakterize eden ideolojik ve siyasi huzursuzluğa kadar uzanmaktadır. Naksalitler Maoist bir devrim gerçekleştirmek ve komünist bir devlet kurmak için silahlı mücadelenin ve kitlelerin, özellikle de kırsal kesimdeki yoksulların ve marjinalleştirilmiş toplulukların harekete geçirilmesinin gerekli olduğuna inanıyordu. Naksalit ideolojisi, Hindistan'ın mevcut sosyal ve siyasal sistemini, köylü, işçi ve kabile topluluklarını sömüren doğası gereği baskıcı bir sistem olarak görüyordu. Hareket, parlamenter sistemi, toprak sahibi elitleri ve kapitalist sistemi eleştirerek toplumun silahlı devrim yoluyla radikal bir şekilde dönüştürülmesini savunuyordu. İdeolojileri toprağın yeniden dağıtılmasını, sınıf ayrımlarının ortadan kaldırılmasını ve köylüler tarafından yönetilen sosyalist bir devletin kurulmasını esas almaktaydı.

Naksalit hareketi, topraksız işçiler, kabile toplulukları ve ezilen kastlar da dahil olmak üzere toplumun hayal kırıklığına uğramış kesimlerinden önemli bir destek almıştır. Maoistler, endüstriyel şirketlerin ve hükümetin toprak gaspına karşı çıkarak bu bölgelerdeki kabile nüfusunun “gerçek kurtarıcısı” haline gelmiştir (Chakrabarty 2015: 165). Ancak aynı zamanda Maoistler, koruyucu rolünü üstlenirken bazı insanlara kendi bölgelerinde kalkınma projeleri yürüten müteahhitlerden zorla para alan; küçük suçluları hatta masum insanları sadece polis muhbiri oldukları şüphesiyle vahşice öldüren; hükümet tarafından işletilen kamu hizmetlerini tahrip eden ve bunları Hindistan devletinin birer temsilcisi olarak kabul edip çalışanlarına saldıran zorbalara görünmektedir (Banarjee, 2018: 130). Bu marjinalleştirilmiş gruplar sosyo-ekonomik eşitsizlikler, sömürü ve ayrımcılıkla karşı karşıyaydı ve Naksalitler destek toplamak ve üye kazanmak için bunlardan etkili bir şekilde yararlanmıştır. Hindistan devleti için “en büyük iç güvenlik tehdidi” olarak nitelendirilen Maoizm’in istikrarlı bir şekilde yayılması, devlet öncülüğündeki planlı kalkınma paradigmasının Hindistan’ın kurucu babalarının yoksulluk, açlık ve yerinden edilmenin olmadığı bir toplum inşa etmedeki ideolojik misyonunu yerine getirmedeki açık başarısızlığının bir göstergesidir (Chakrabarty, 2015: 177-78).

Hareket, toprak hakları sorunlarının, kalkınma projeleri nedeniyle yerinden edilmenin ve temel hizmetlere erişim eksikliğinin yerel halk arasında hoşnutsuzluğu körüklediği orta ve doğu Hindistan’ın kabilelerin hakim olduğu bölgelerinde büyümek için verimli bir zemin bulmuştur. Naksalit hareketi bu bölgelerde ivme kazandı ve Batı Bengal’in ötesinde Bihar, Andhra Pradesh, Odisha, Chhattisgarh ve Jharkhand gibi diğer eyaletlere de yayıldı. Naksalitler, devletin idari mekanizmasının ya tamamen bulunmadığı ya da en iyi ihtimalle ilkel olduğu, ülkenin çoğunlukla kabilelerin egemen olduğu bu geri kalmış bölgelerinde var olan devasa bir kanun ve düzen boşluğunu doldurmuştur (Ahuja & Ganguly, 2007: 265). Bu eyaletler toplu olarak, Naksalit isyancıların varlığı ve etkisiyle karakterize edilen bir paralel devlet/yönetim yapılanmasına sahip Kızıl Koridor adıyla bilinen bölgeyi meydana getirmiştir.

Kızıl Koridor'un genişleyerek paralel bir devlet yapılanması kurması karşısında devlet otoritesi ve güvenlik güçlerinin bölgeye tam manasıyla nüfuz edemediğini belirtmek gerekir. Bu durumun ortaya çıkmasında birkaç faktörün etkisinden söz edilebilir. Birincisi, bölgenin engebeli ve ormanlık arazisi gerilla savaşı için ideal saklanma alanları sağlamış ve güvenlik güçlerinin etkin bir şekilde faaliyet göstermesini zorlaştırmıştır. Ülkenin uzak aşiret bölgelerindeki bu yoğun ormanlık alanlar, polis ve hükümet yetkililerinin ayak basmaktan korktuğu ve devletin yokluğuyla göze çarptığı Naksalitlerin tipik gerilla bölgeleridir (Ahuja & Ganguly, 2007: 264). Adivasilerin ulaşılması güç köyleri yine Naksalitler için güvenli sığınaklar olmuştur (Singh, 2010: 132).

İkincisi, Kızıl Koridor'un kapsadığı bölgelerde sosyo-ekonomik eşitsizlikler, yoksulluk ve kabile topluluklarının sömürülmesi karşısında Naksalitler, özellikle toplumun marjinalleştirilmiş ve ezilen kesimleri arasında destek kazanmak ve üye toplamak için bu şikâyet ve hoşnutsuzluklardan yararlanmıştır. Çok sayıda Hintli ve yabancı şirket, Hindistan'ın en yoksul eyaletlerini oluşturan ve yüksek derecede Naksalit eğilimi gösteren Chattisgarh, Andhra Pradesh, Jharkhand ve Orissa'nın doğal kaynaklar açısından zengin bölgelerinde faaliyet göstermektedir (Kaur, 2010). Böylesine bir mobilizasyonun ortaya çıkmasında Naksalitlerin yerel halkın derinden hissettiği sosyal ve ekonomik buhranları doğru tahlil etmesi önemlidir. Nitekim Bidyut Chakrabarty bu durumu şu şekilde yorumlamaktadır; *"Marksizm, Leninizm ve Mao'nun siyasi düşüncesinden beslenen bu hareketin mevcut cisimleşmiş hali, en azından ideolojik açıdan, kuşkusuz bir süreklilik teşkil etmektedir. Hareketin doğasının bir bölgeden diğerine farklılık göstermesi, yerel sosyo-ekonomik koşulların bu hareketin eklemelenmesinde ne derece kritik olduğunu da göstermektedir. Örneğin, Orissa'nın kabile bölgelerinde Maoizm, orman ürünleri üzerindeki kabile haklarına odaklanarak desteğini pekiştirmektedir. Kabile dışı bölgelerde ise hareket, feodal toprak ilişkilerine meydan okuyarak destek bulmaktadır. Başka bir deyişle Maoizm, gündemini "ezilenler" için belirlerken yaygın sosyo-ekonomik sorunlara adapte olmuştur (Chakrabarty, 2015: 166-67)."*

Üçüncüsü, hareket yaygın tarımsal huzursuzluk ve toprak sahipliği modellerinden duyulan memnuniyetsizlik bağlamında yankı bulmuştur. Köylü ve

kabile ayaklanmaları, neo-liberal projeler nedeniyle yerinden edilme ve devletin sosyo-ekonomik eşitsizlikleri ele almadaki başarısızlığı ile birleşince, Naksalit isyanının gelişmesi için verimli bir zemin hazırlanmıştır. Maoizm'in bu bağlam odaklı eklemlenmesi, olumsuz sonuçlarına rağmen, ezilenlerin belki de en etkili ideolojik sesi olarak yükselişinde kesinlikle kritik bir faktördür (Chakrabarty, 2015: 176).

7. 2. Güvenlik ve Kalkınma Üzerindeki Etkisi

Kızıl Koridor'un yayıldığı bölgelerde güvenlik ve kalkınma üzerinde ciddi etkileri olmuştur. Bu bölgelerde faaliyet gösteren güvenlik güçleri Naksalit saldırıları, pusular ve kara mayını patlamalarından kaynaklanan sürekli tehditlerle karşı karşıyadır. Naksalitler gerilla savaşı taktikleri uygulamakta ve silahlı kadrolardan oluşan bir ağ kurarak güvenlik güçlerinin bunlarla etkili bir şekilde mücadele etmesini zorlaştırmaktadır. Örgütün saldırıları sadece güvenlik personeli ve sivillerin yaşamlarına doğrudan bir tehdit oluşturmakla kalmamış, aynı zamanda bir korku ve sindirme ortamı yaratarak normal yaşamı ve kalkınma faaliyetlerini engellemiştir.

Naksalit isyanının devam etmesi, Kızıl Koridor'daki kalkınma projelerinin ve girişimlerinin uygulanmasını sekteye uğratmıştır. Naksalit gruplarının varlığı kamu yönetimi ve asayiş için zorlu bir ortam yaratmaktadır. Naksal hareketi çoğunlukla parçalanmış gruplar ve sayısız bölünmelerle karakterize edilirken; ulusal ve eyalet düzeyinde birbirini izleyen hükümetler Naksalizm sorunuyla başa çıkmak için hiçbir zaman tek tip bir yaklaşım izleyememiş, bu da Naksal hareketinin büyümesinde belirgin bir etmen olmuştur. (Kujur, 2008: 4). Saldırı ve şiddet korkusu, hükümet yetkililerini görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmekten alıkoymakta, hizmet sunumunu ve idari işlevleri etkilemektedir. Altyapı, enerji ve ulaşım dahil olmak üzere kalkınma projeleri, Naksalit tehditleri ve sabotajları nedeniyle sık sık kesintiye uğramaktadır. Bu durum, ekonomik büyümeyi engellemekte ve bu bölgelerdeki altyapı açığını kapatma çabalarına takoz koymaktadır.

Naksalit isyanı Kızıl Koridor'da özel yatırımları ve endüstriyel kalkınmayı doğrudan engellemektedir. Silahlı grupların varlığı ve istikrarsızlık algısı, işletmeleri bu bölgelerde faaliyet göstermekten caydırmaktadır. Ekonomik fırsatların eksikliği zaten var olan sosyo-ekonomik eşitsizlikleri daha da arttırarak yerel halk arasındaki hoşnutsuzluk ve şikayetleri daha da körüklemektedir. İsyancı gruplar genellikle işletmelerden zorla para almakta ve madencilik, orman kaynaklarının sömürülmesi ve kaçakçılık gibi yasadışı faaliyetlerde bulunarak bölgenin kalkınma potansiyelini daha da baltalamaktadır.

Naksalit isyanının etkisi güvenlik alanıyla sınırlı kalmayıp sosyal ve ekonomik kalkınmaya da uzanmaktadır. Etkilenen bölgeler yüksek yoksulluk seviyelerinden, eğitim ve sağlık hizmetlerine yetersiz erişimden ve sınırlı ekonomik fırsatlardan mustariptir. İsyan, korku ve şiddet ortamını sürekli hale getirerek bu zorlukları daha da arttırmakta ve kalkınma girişimlerinin kök salmasını zorlaştırmaktadır.

Planlama Komisyonu'nun 2007 tarihli bir raporunda bu durum şu şekilde izah edilmektedir: *"Maoizm, Hindistan'ın kabile ağırlıklı, ormanlık ve doğal kaynak zengini eyaletlerinde ivme kazanmıştır çünkü bu eyaletler kaynak zengini olmalarına rağmen yerel halk fakir kalmıştır; orman zenginliği ve madenler neredeyse hiç yerel katma değer yaratılmadan yabancılar tarafından sömürülmüştür. Yönetim yetersiz ve güçsüzdür, ulaşım olanakları zayıftır ve daha uzak bölgelere ancak yürüyerek ulaşılabilir. Eğitim ve sağlık hizmetleri de yok denecek kadar azdır (Times of India, 2007)."* Haliyle böylesi bir vaziyet, yerel topluluklar arasında yabancılaşma ve marjinalleşme hissi yaratarak karar alma süreçlerine ve kalkınma programlarına katılımlarını engellemektedir. Dolayısıyla Maoizm'in öncelikli olarak bir güvenlik sorunu olmadığı, köklerinin yoksulluk ve kalkınma eksikliğinden kaynaklanan baskı ve bunalım duygusuna dayandığı konusunda bir fikir birliği olduğu (Times of India, 2007) devlet tarafından kabul edilmiştir.

7. 3. Paralel Bir Devlet Sistemi: Naksalit Kızıl Koridor

Kızıl Koridor'daki Naksalit İsyanı, güvenlik zafiyetlerini açığa çıkardığı gibi aynı zamanda Naksalit gruplar tarafından paralel bir yönetim kurulmasını içermektedir. Siyasi ve ideolojik faktörlerin önceliği Maoist isyanın açık hedefinden de anlaşılmaktadır: çok partili parlamenter demokrasiye dayalı mevcut yönetimi silahlı bir devrim yoluyla yıkmak ve yerine halk demokrasisi olarak bilinen yeni bir siyasi sistem getirmek (Hachhethu, 2008: 140). Naksalitler, nüfuzları altındaki bölgelerde Hindistan devletine paralel işleyen bir yönetim sistemi oluşturmaya çalışmışlardır. Burada devlet "ortadan kaybolmuş" gibi görülmektedir ve kompakt devrimci bölgede "halkın iktidarını kurmaya çalışan paralel bir otorite" ortaya çıkmıştır (Chakrabarty & Kujur, 2010: 185).

Kızıl Koridor'daki Naksalit yönetimi, açık emir komuta zincirlerine sahip hiyerarşik bir yapı ile karakterize edilmektedir. En tepede politikaların, stratejilerin ve ideolojik yönelimlerin belirlenmesinden sorumlu olan merkez komite yer almaktadır. Merkez komitenin altında, kendi bölgelerindeki yönetimi denetleyen bölgesel komiteler ve yerel komiteler bulunmaktadır. Naksalitler, köylerde temel altyapıyı inşa etmek ve sürdürmekten, aşiretlerin atalarından kalma orman arazileri üzerindeki haklarını geri vermekten, yoksul köylüler arasında toprak dağılımını etkilemekten kanun ve düzeni sağlamaya kadar, ideal olarak devletin sorumluluğunda olması gereken her rolü üstlenmektedir (Ahuja & Ganguly, 2007: 267). Naksalitlerin orman hakları, asgari ücret ve toprak dağıtımı için yürüttükleri kampanyalar, dezavantajlı nüfusun ana kesimleri arasında saygı ve destek görmelerini sağlamıştır (Singh, 2010: 144). Komiteler, vergilendirme, anlaşmazlıkların çözümü, kanunların uygulanması ve sosyal yardım programları da dahil olmak üzere yönetimin çeşitli yönlerini kontrol etmektedirler.

Naksalit yönetimi, Hindistan devletinin eksiklikleri olarak algıladıkları hususları ele alan bir sistem kurmayı amaçlamaktadır. Yönetim boşluğunu hizmet sunarak ve yerel nüfusun ihtiyaçlarını karşılayarak doldurmaya çalışmaktadırlar. Naksalitler, işlevsiz adli ve idari sistemin yarattığı güç boşluğunu doldurmayı başarmıştır (Marwah, 2009: 115). Bir görgü tanığı, köylülerin harekete dönük "doğal eğilimini" açıklarken Maoizm'e olan ilginin ideolojik olmaktan ziyade Naksalit kadroların köylülerin refahına katkıda bulunan faaliyetlerde yer

almasından kaynaklandığını öne sürmektedir (Chakrabarty, 2015: 179-80). Naksalitler, kontrolleri altındaki bölgelerde yaşamın sosyal, ekonomik ve siyasi yönlerini düzenleyen, genellikle Maoist ideolojiye dayanan kendi yasa ve yönetmeliklerini dayatmaktadır. Anlaşmazlıkları çözmek için “halk mahkemeleri” kurmakta, işletmelerden ve bireylerden vergi almakta ve bölgedeki kaynak akışını kontrol etmektedirler.

Naksalit yönetimi ayrıca yerel halkın desteğini ve sadakatini kazanmak için refah programları yürütmekte ve kaynak dağıtmaktadır. Bu programlar, devletin erişiminin sınırlı olduğu bölgelerde sağlık, eğitim ve temel olanakların sağlanmasını içermektedir. *“Maoist liderler üye toplama çalışmaları yürütmek yerine en ücra köyleri dolaşarak insanlarla konuşuyorlar. Hükümetin neredeyse hiç varlık göstermediği bölgelerde Maoist köylülere sulama kanalları inşa etmelerinde yardımcı oluyorlar. Ayrıca köylüleri karşılaştıkları sorunlara karşı eğitiyorlar. Bu bir etki yaratıyor ve bu süreç sayesinde köyün bir parçası haline geliyorlar. Bir köye girdiklerinde, aşırılık yanlıları bölgedeki hırsızlık, hile, vandalizm ve arazi anlaşmazlıkları gibi iç sorunlar için anında adalet sunarak köylüleri kendilerine yaklaştırıyor. Bu aşamada köylüler onlara karşı bir güven geliştiriyor ve Maoistleri polisten korumaya hazır hale geliyorlar (Times of India, 2008).”* Bu minvalde Naksalitler kendilerini toplumun marjinalleştirilmiş ve ezilmiş kesimlerinin koruyucusu olarak göstermeyi amaçlamakta ve daha eşitlikçi ve adil bir sistem vaat etmektedir.

Ayrıca, paralel yönetim sistemi bölgedeki kalkınma çabalarını zorlaştırmaktadır. Kalkınma projeleri uygulamak ve hizmet sunmak isteyen devlet kurumları, STK’lar ve özel yatırımcılar için engeller yaratmaktadır. Naksalitler genellikle kalkınma girişimlerini kendi kontrollerine yönelik bir tehdit olarak görmekte, bu da altyapıya yönelik saldırılara ve kalkınma faaliyetlerine katılan işçilerin hedef alınmasına yol açmaktadır.

Paralel bir yönetimin kurulması, güvenlik güçleriyle çatışmayı kaçınılmaz hale getirdiğinden bir şiddet döngüsünü de sürekli kılmaktadır. Bu durum bölgedeki güvensizlik ve istikrarsızlığı daha da arttırarak barış, kalkınma ve yerel halkın uzun vadeli refah beklentilerini sekteye uğratmaktadır.

Sonuç olarak, Hindistan'daki Naksalit Kızıl Koridoru, hâkim olduğu bölgelerde güvenlik ve kalkınma üzerinde derin bir etki yaratmıştır. İsyan, güvenlik personeli ve sivillerin yaşamlarına yönelik tehditler oluşturmakta, can kayıplarına neden olmakta, kalkınma programlarını akamete uğratmakta ve altyapı hasarına yol açmaktadır. Devletin kurum ve temsilcilerini engellemekte, otoriteyi ve kamu idaresini zayıflatmakta ve özel yatırımları caydırmaktadır. Ayrıca, isyan sosyo-ekonomik eşitsizlikleri sürdürmekte, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlamakta ve yerel topluluklar arasında bir korku ve yabancılaşma ortamı doğurmaktadır. Bu zorlukların ele alınması, güvenlik operasyonları, sosyo-ekonomik kalkınma girişimleri ve altta yatan mağduriyetlerin giderilmesine yönelik çabaları birleştiren kapsamlı bir yaklaşım gerektirmektedir. Hindistan ancak bu tür önlemlerle Naksalit isyanına etkili bir şekilde karşı koyabilir ve Kızıl Koridor'da barış, istikrar ve kapsayıcı kalkınmanın önünü açabilir.

8. HİNDİSTAN'IN NAKSALİT TERÖRLE MÜCADELESİ

Maoist isyan olarak da bilinen Naksalit hareketi, on yıllardır Hindistan hükümeti için önemli bir iç güvenlik sorunu teşkil etmektedir. Bu silahlı isyana karşı koymak ve hareketi besleyen sosyo-ekonomik sorunları ele almak için Hindistan hükümeti çeşitli stratejiler ve tedbirler uygulamıştır. 1960'ların sonlarında ortaya çıkan hareket, ilhamını Maoist ideolojiden almakta ve Hindistan'daki mevcut sosyal ve siyasi düzeni yıkmayı amaçlamaktadır.

Öncelikle çeşitli eyaletlerdeki kırsal ve kabile bölgelerinde aktif olan Naksalitler, güvenlik güçlerini, hükümet yetkililerini ve altyapıyı hedef alan silahlı saldırılar gerçekleştirmiştir. Devletin temel hizmetleri en çok ihtiyacı olanlara ulaştırmadaki başarısızlığından beslenen Maoistler, Hindistan'ın yakın siyasi tarihinde kendilerine bir alan yaratmıştır (Chakrabarty, 2015: 183). Bu noktada, Naksalitler sosyo-ekonomik eşitsizlikler, toprak hakları sorunları, marjinal toplulukların sömürülmesi ve ana akım topluma yabancılaşma duygusundan beslenmektedir.

Hindistan hükümeti Naksalit tehdidine karşılık olarak güvenlik operasyonları, kalkınma girişimleri, rehabilitasyon programları, istihbarat paylaşımı girişimleri ve toplumsal katılım çabalarını kapsayan çeşitli stratejiler ve tedbirler uygulamaya koymuştur. Teslim olma ve rehabilitasyon programı için revize edilen yönergeler de isyancıları ikna etmede başarılı olmuştur (Ahlawat, 2018: 259). Bu tedbirler hem acil güvenlik kaygılarını hem de isyana katkıda bulunan nedenleri ele almayı amaçlamakta olup nihai hedef barışı yeniden tesis etmek, kapsayıcı kalkınmayı teşvik etmek ve etkilenen bölgelerdeki sosyo-ekonomik mağduriyetleri gidermektir.

Hindistan hükümeti Naksalit sorununu kapsamlı ve çok boyutlu bir yaklaşımla çözme kararlılığını sürdürmektedir. Uygulanan strateji ve tedbirler, salt güvenlik odaklı müdahalenin yetersiz olduğunun ve hareketi besleyen sosyo-ekonomik eşitsizliklerin ve mağduriyetlerin ele alınmasının hayati önem taşıdığının kabul edildiğini yansıtmaktadır. Hükümet, Naksalit kadrolarını etkisiz hale getirmek için güvenlik operasyonlarını, marjinalleşmiş toplulukları kalkındırmak için kalkınma girişimlerini, eski isyancılara yeni bir yol sağlamak için rehabilitasyon programlarını, saldırıları önlemek için istihbarat paylaşımını ve katılım ile kapsayıcılığı teşvik etmek için yerel halkı otoritesi altında birleştirerek, isyanın temel nedenlerini ele almakla uzun vadeli barış ve sürdürülebilir kalkınmanın yolunu açmayı amaçlamaktadır.

Naksalit hareketi, kalıcı bir değişim sağlamak ve tüm vatandaşların gelişebileceği bir toplumsal yapı için hükümet erki, bölge halkı ve diğer paydaşlar arasında sürekli çaba, koordinasyon ve diyalog gerektiren karmaşık ve gelişen bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu bölüm, Hindistan hükümetinin Naksalitelere karşı mücadelesinde benimsediği güvenlik operasyonları, kalkınma girişimleri gibi yönetişimi iyileştirme çabaları dahil olmak üzere temel politik yaklaşımları incelemektedir.

8. 1. Güvenlik Operasyonları

Hindistan hükümetinin Naksalit hareketiyle mücadele etmek için kullandığı başlıca stratejilerden biri güvenlik operasyonlarıdır. Hükümet, merkezi

paramiliter güçler ve eyalet polisi de dahil olmak üzere çok sayıda güvenlik gücünü etkilenen bölgelere konuşlandırmıştır. Bu güçler Naksalit kadrolarını hedef almak, ağlarını dağıtmak ve faaliyetlerini sekteye uğratmak için arama ve imha görevleri, alan hakimiyeti ve istihbarat odaklı baskınlar gibi kontrgerilla operasyonları yürütmektedir. Naksalbari İsyanı'nın ilk yıllarından itibaren devlet, terörle mücadele stratejisinde güvenlik güçlerine başvurmuştur. Yaklaşan bir tehditle karşı karşıya kalan hükümet, Hindistan Ordusu, Merkezi Yedek Polis Gücü (CRPF) ve eyalet polisi tarafından ortaklaşa yürütülen "Steeplechase Operasyonu" ile 45 gün içinde (1 Temmuz-15 Ağustos 1971) isyanı etkisiz hale getirmiştir (Ahlawat, 2018: 255).

Yıllar	Vaka Sayısı	Sivil Ölü Sayısı	Askeri Ölü Sayısı	Terörist Ölü Sayısı	Toplam Ölü Sayısı
1999	1246	502	96	261	859
2000	1179	452	98	254	804
2001	1208	439	125	182	746
2002	1465	382	100	141	623
2003	1597	410	105	216	731
2004	1533	466	100	87	653
2005	1608	524	153	225	902
2006	1509	521	157	274	952
2007	1565	460	236	141	837
2008	1591	490	231	199	920
2009	2258	591	317	220	1128
2010	2213	720	285	172	1177
2011	1760	469	142	99	710
2012	1415	301	114	74	489
2013	1136	282	115	100	497
2014	1091	222	88	63	373
2015	1089	171	58	89	318
2016	1048	213	65	222	500
2017	908	188	75	136	399
2018	833	173	67	225	465
2019	670	150	52	145	347
TOPLAM	28922	8126	2779	3525	14430

Tablo 1: Naksalit Terörü Kaynaklı Ölüm 1999-2019. (South Asia Terrorism Portal, 2019)

Naksalit'ten etkilenen eyaletler, Naksal sorunuyla etkin bir şekilde başa çıkabilmek için özel güvenlik ve istihbarat yapıları kurmak ya da bunları düzenlemek üzere gerekli adımları atmışlardır (Ministry of Home Affairs, 2007: 24). Merkezi Yedek Polis Gücü'nün özel Naksalit karşıtı birimi (COBRA) gibi uzmanlaşmış birimler, hükümetin zorlu arazilerdeki operasyonel kabiliyetlerini arttırmak için yeni strateji kapsamında oluşturulmuştur. Bu stratejiyi uygulamak için, Maoistlerin eylemlerini doğası gereği terörist olarak değerlendiren merkezi hükümet, Naksalitelere karşı hedef odaklı operasyonlar düzenlemiştir (Ahlawat, 2018: 258). Aralarında Kasım 2009'da 50,000'den fazla askerle "topyekûn saldırı" amaçlı Yeşil Av Operasyonu'nun da bulunduğu çeşitli askeri hareketler başlatmıştır. (Sethi, 2013).

Yıllar	Naksalit Terörle İlişkili Olay Sayısı
2000	212
2001	483
2002	495
2003	707
2004	378
2005	902
2006	584
2007	814
2008	660
2009	1165
2010	1393
2011	1125
2012	991
2013	882
2014	1040
2015	929
2016	1039
2017	940
2018	781
2019	673
2020	557
2021	676
2022	602

2023	299
Toplam	18327

Tablo 2: Naksalit Terörle İlgili Olay Sayısı 2000-2023 (South Asia Terrorism Portal, 2023)

Dolayısıyla devlet, aşırı sol radikalizm peşinde koşanlara karşı iki yönlü bir strateji geliştirmiştir: bir yandan, gerçek sosyo-ekonomik kökleri göz önüne alındığında, Hindistan'ın etkilenen eyaletlerindeki yoksulların koşullarını iyileştirmek için çeşitli programlar benimsenmiştir; diğer yandan da “özel kuvvetler” geliştirerek mücadele kapasitesini artırmaya büyük önem vermiştir (Chakrabarty & Kujur, 2010: 31-32). Bu güvenlik operasyonlarının amacı Naksalit liderliğini etkisiz hale getirmek, silahlı gücünü yok etmek ve isyandan etkilenen bölgelerde kanun ve düzeni yeniden tesis etmektir.

8. 2. Kalkınmaya Yönelik Girişimler

Naksalit hareketinin yoksulluk, az gelişmişlik ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerle karakterize edilen bölgelerde geliştiğinin farkında olan Hindistan hükümeti, ayaklanmaya karşı koyma stratejisinin bir parçası olarak çeşitli kalkınma girişimlerini hayata geçirmiştir. Bu girişimler marjinalleştirilmiş toplulukların mağduriyetlerini gidermeyi, sosyo-ekonomik koşullarını iyileştirmeyi ve böylece Naksalit hareketinin cazibesini zayıflatmayı amaçlamaktadır.

Kalkınma programları altyapı geliştirme, temel hizmetlerin sağlanması, geçim desteği, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi alanları kapsamaktadır. Öncelikler arasında şiddetten etkilenen bölgelerde yerel gençlere istihdam yaratılması ve uzak bölgelerde temel ihtiyaçların düzenli olarak karşılanması için yolların inşa edilmesi yer almıştır (Chakrabarty & Kujur, 2010: 31).

Hükümet, etkilenen bölgelerde yollar, köprüler, okullar, hastaneler ve diğer temel altyapıların inşasına odaklanmıştır. Ayrıca, marjinalleştirilmiş toplulukların

sosyo-ekonomik durumlarını iyileştirmek için krediye erişim, tarımsal destek ve istihdam fırsatlarının artırılması için çaba gösterilmiştir.

8. 3. Şikâyet Giderme ve Yönetişim Reformları

Naksalit propagandasına katkı sunan temel sorunların ele alınmasının önemini kabul eden Hindistan hükümeti, şikâyet giderme mekanizmalarına ve yönetim reformlarına öncelik vermiştir. Anlaşmazlık Giderme Forumları, Özel Kalkınma Planları ve Köy Hesap Verebilirlik Komiteleri gibi girişimler, yerel toplulukların şikayetlerini ele almak ve karar alma süreçlerine katılımlarını sağlamak için platformlar sağlamak üzere kurulmuştur.

Ayrıca, yerel düzeyde yönetim, şeffaflık ve hesap verebilirliğin geliştirilmesi için çaba gösterilmiştir. Yerel seçilmiş organların güçlendirilmesi, refah programlarının düzgün bir şekilde uygulanmasının sağlanması ve adalet sisteminin güçlendirilmesi gibi önlemler alınarak hükümet ile etkilenen topluluklar arasında güven tesis edilmeye çalışılmıştır. Bu yaklaşım, Naksalit hareketi tarafından destek toplamak için sıklıkla istismar edilen yolsuzluk, sömürü ve adalete erişim eksikliği sorunlarını ele almayı amaçlamaktadır.

8. 4. Koordinasyon ve İstihbarat Paylaşımı

Hükümetin Naksalitelere karşı stratejisinin bir diğer önemli yönü de farklı güvenlik kurumları ve eyalet hükümetleri arasında koordinasyon ve istihbarat paylaşımıdır. İçişleri Bakanlığı çabaların koordine edilmesinde, bilgi alışverişinin kolaylaştırılmasında ve stratejik rehberlik sağlanmasında kilit bir rol oynamaktadır. Geliştirilmiş istihbarat paylaşımı Naksalitlerin saklandıkları yerlerin tespit edilmesine, tedarik zincirlerinin bozulmasına ve saldırılarının önlenmesine yardımcı olmaktadır.

Hükümet ayrıca, güvenlik güçlerinin belirli Naksalit kadrolarını ve saklanma yerlerini hedef alırken ikincil zararı en aza indirmek için eyleme geçirilebilir istihbarata dayalı operasyonları da uygulamaktadır. Bu yaklaşım

operasyonel verimliliği artırmayı, güvenlik güçleri ve sivillere yönelik riski azaltmayı ve isyanla mücadele çabalarının etkisini en üst düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır.

8. 5. Etkilenen Eyaletler ve Topluluklarla Ortaklıklar

Yerel ortaklıkların önemini kabul eden hükümet, Naksalit sorununu ele almak için etkilenen eyaletler ve topluluklarla yakın işbirliği yapmıştır. Merkezi ve eyalet polis güçleri arasında ortak operasyonlar düzenlenerek bu güç ve kaynaklardan yararlanılmıştır. Buna ek olarak merkezi hükümet, etkilenen eyaletleri yerel kolluk kuvvetlerini ve ayaklanmaya karşı koyma kabiliyetlerini güçlendirmek için “Chhattisgarh Silahlı Kuvvetleri” ve “Jharkhand Jaguar” gibi özel birimler kurmaya teşvik etmiştir. Sonuç olarak merkezi hükümet, Batı Bengal, Bihar ve Orissa’da en çok etkilenen bölgelerde polis ve ordunun ortak operasyonunu yürürlüğe koyarak artan tehdide tepki göstermiştir (Marwah, 2009: 99).

Ayrıca hükümet, etkilenen toplulukların karar alma sürecine katılımını vurgulamıştır. Toplum polisliği girişimleri, köy savunma komiteleri ve toplum liderliğindeki kalkınma projeleri, güveni artırmak, diyalogu teşvik etmek ve yerel toplulukları güçlendirmek için uygulanmıştır. Merkezi Silahlı Polis Güçleri, toplumda güven inşa etmek ve güvenlik güçlerinin insancıl yüzünü yansıtmak amacıyla çeşitli sivil eylem programlarında çalışmak üzere görevlendirilmiştir (Ahlawat, 2018: 259). Hükümet, topluluklarla ilişki kurarak onların endişelerini gidermeyi, sosyo-ekonomik kalkınma için fırsatlar sağlamayı ve Naksalit hareketine karşı destek toplamayı amaçlamaktadır.

8. 6. Uluslararası İşbirliği ve Destek

Hindistan hükümeti Naksalit hareketine karşı koyma çabalarında uluslararası işbirliği ve destek arayışına girmiştir. Maoistlerin kontrolü altındaki coğrafi alanın (Hindistan’ın yaklaşık üçte biri) arttığına ve terör yayma

taktiklerine tanık olan merkezi hükümet, Haziran 2009'da Hindistan Komünist Partisi (Maoist)'i, 1967 tarihli mevcut Yasadışı Faaliyetleri Önleme Yasası kapsamında tüm alt oluşumlarını ve paravan örgütleriyle birlikte Terör Örgütleri Listesi'ne dahil etmiştir (Ahlawat, 2018: 258). Bu minvalde sınır güvenliğini güçlendirmek ve Naksalit kadrolarının sınır ötesi hareketini önlemek için Nepal ve Butan gibi komşu ülkelerle temaslarda bulunmuştur. Ayrıca Hindistan ikili ve çok taraflı forumlara katılarak deneyimlerini paylaşmış, isyan ve terörizm gibi daha geniş çaplı zorlukların üstesinden gelmek için işbirliğine dayalı çözümler aramıştır.

Sonuçta Hindistan hükümeti Naksalit hareketiyle mücadele etmek ve bu hareketin ortaya çıkış nedenlerini ele almak için çok yönlü ve kapsamlı bir yaklaşım benimsemiştir. Uygulanan strateji ve tedbirler güvenlik operasyonları, sosyal ve ekonomik kalkınma, rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon, istihbarat paylaşımı girişimleri, yasal reformlar ve toplum katılımını kapsamaktadır. Hükümet bu yaklaşımları bir araya getirerek Naksalit hareketini zayıflatmayı, barış ve istikrarı yeniden tesis etmeyi ve etkilenen bölgelerde kapsayıcı kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Hükümetin güvenlik operasyonları Naksalit ağlarını dağıtmaya, liderlerini etkisiz hale getirmeye ve kanun ve düzeni yeniden tesis etmeye odaklanmaktadır. "Kızıl terör" ile mücadele etmenin en iyi yolu, Hindistan'ın küreselleşen dünyada çokça övülen ekonomik büyümesine rağmen periferide kalan bu bölgeler için anlamlı ve uygulanabilir kalkınma paketleri geliştirmektir (Chakrabarty & Kujur, 186). Eş zamanlı olarak, sosyal ve ekonomik kalkınma girişimleri, hareketin cazibesine katkıda bulunan sosyo-ekonomik eşitsizlikleri ve mağduriyetleri gidermeyi hedeflemektedir. Rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon programları eski Naksalit hayatlarını yeniden inşa etmeleri ve ana akım topluma yeniden entegre olmaları için bir fırsat sunmaktadır.

İstihbarat paylaşımı girişimleri ve yasal reformlar hükümetin doğru bilgi toplama, saldırıları önleme ve Naksalit faaliyetlerine karışanları adalete teslim etme kabiliyetini güçlendirmektedir. Toplumsal katılım ve güçlendirme çabaları yerel topluluklar arasında kapsayıcılığı, katılımı ve sahiplenmeyi teşvik ederek

aidiyet duygusunu güçlendirmekte ve Naksalitlere katılmanın cazibesini azaltmaktadır.

Devam eden zorluklara rağmen, Hindistan hükümetinin kapsamlı yaklaşımı Naksalit sorununu güvenlik, kalkınma ve sosyo-politik önlemlerin bir kombinasyonu yoluyla çözme kararlılığını göstermektedir. Hükümet, hem acil güvenlik endişelerini hem de halkın maruz kaldığı sosyo-ekonomik sorunları ele alarak, barışı yeniden tesis etmeye, kapsayıcı büyümeyi sağlamaya ve etkilenen bölgelerde adalet ve refah duygusunu teşvik etmeye çalışmaktadır.

İsyanın boyutu ve şiddeti yıldan yıla değişim gösterse de kalıcı barış ve kalkınmanın sağlanması için sürekli çabalar, farklı paydaşlar arasında koordinasyon ve etkilenen topluluklarla sürekli diyalog şart olacaktır. Dolayısıyla hükümetin Naksal sorunundan etkilenen eyaletlerde/ilçelerde kalkınma programlarının etkili bir şekilde uygulanması için daha kapsamlı bir eylem metodolojisi benimsemesi gerekmektedir (Chakrabarty & Kujur, 2010: 31). Nihayetinde hükümet, kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşımla Naksalit sorununun üstesinden gelmeyi ve tüm vatandaşların barış, refah ve uyum içinde yaşayabileceği bir toplum düzeni kurmayı amaçlamaktadır.

Naksalit isyanının belirli bölgelerdeki etkisini kontrol altına alma konusunda ilerleme kaydedilmekle birlikte zorluklar devam etmektedir. Uzun vadeli başarı elde etmek için sürekli çaba sarf edilmesi, farklı kurumlar ve hükümet kademeleri arasında etkin işbirliği sağlanması ve yerel halkla sürekli temas halinde olunması gerekmektedir. Hindistan hükümeti sosyo-ekonomik eşitsizlikleri ele alarak, yönetimi iyileştirerek ve marjinalleştirilmiş toplulukların anlamlı katılımını sağlayarak Naksalit hareketinin gücünü zayıflatmayı ve etkilenen bölgelerde kalıcı barış ve kalkınma sağlamayı önceliklendirmelidir.

Naksalit hareketi, özellikle toprak dağıtımı ve toprak ağalığı ile ilgili olarak Hindistan kırsalındaki köylülerin sömürülmesine odaklanmaktadır. Dolayısıyla Naksalitler için kırsal kesimdeki köylülerin desteğini ama cebren ama isteyerek kazanmak son derece kritiktir. Naksalitler emperyalizme ve baskıcı olarak algıladıkları mevcut devlet yapılarına karşı çıkmaktadır. Egemen sınıflara meydan okumayı ve onları devirmeyi, yerine yeni bir siyasi düzen kurmayı ve

ötekileştirilmiş toplulukların kendi kaderlerini tayin etmelerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Naksalit hareketi, gerilla taktikleri kullanmakta ve devlet güçlerine karşı silahlı mücadele vermektedir. Terör eylemleriyle devletin otoritesini zayıflatmak ve davalarına dikkat çekmek için genellikle devlet kurumlarını, güvenlik güçlerini, sivil halkı ve altyapıyı hedef almaktadır.

Naksalitler örgütlerinin sürekliliği için köylülüğün önemini farkındadır. Mevcut iktidar yapılarına meydan okumak ve tarım reformu yapmak için yoksulları, topraksız köylüleri ve toplumun marjinalleştirilmiş kesimlerini harekete geçirmenin ve örgütlemenin önemini vurgulamışlardır.

Naksalitler, Mao Zedong'un teori ve ilkelerinden önemli ölçüde ideolojik ilham aldıkları için Maoist olarak tanımlanabilir. Mazumdar, Mao Zedong'un uzun süreli halk savaşı teorisinden beslenmiştir. Kırsal alana ağırlık verilen Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi'nde proletaryanın yerini köylü almaktadır (Gündüz, 2022: 39). Naksalit hareketinin ideolojik temelleri, proletarya ve köylülüğün devrimci potansiyelini vurgulayan Maoist ilkelere dayanmaktadır. Mao Zedong'un "uzun süreli halk savaşı" teorisinden esinlenen Naksalitler, silahlı mücadele ve komünist bir devletin kurulması yoluyla toplumun radikal bir dönüşümünü öngörmektedir. Nitekim Mao, silahlı mücadeleyi devrimin bir zaferi olarak görmektedir ve *"silahlı mücadele olmadan ne proletaryanın ne halkın ne de Komünist partinin Çin'de herhangi bir varlığı olmazdı ve devrimin zafere ulaşması imkânsız olurdu"* demektedir (Tse-Tung, 1973: 292). Gerilla savaşını, kurtarılmış bölgelerin kurulmasını ve devrime doğru adım adım yaklaşımı içeren stratejiler benimsemişler ve halk desteğini inşa etmek için kırsal bölgelere odaklanmışlardır.

Çin lideri Mao Tse-tung'un sıkı bir takipçisi olan Mazumdar, demokratik siyasi çizgiye karşıydı ve Hindistan demokrasisinin burjuva, yarı-feodal ve yarı-sömürge sistemine sahip olduğuna ve demokratik bir siyasi çizgiyi benimsemenin Mao'nun düşüncesine ters düşecek şekilde karşı-devrimci olunacağı anlamına geldiğine inanıyordu (Mazumdar, 1967). Bu minvalde, radikal değişimi esas alan kurtarılmış bölgeler ve özerk yönetim biçimlerinin kurulmasını savunmaktadırlar.

Naksalitler köylüleri, kabile topluluklarını ve marjinal grupları harekete geçirmek için aktif olarak çalışmakta ve genellikle bu toplulukları doğrudan

etkileyen toprak hakları, sömürü ve sosyal eşitsizlikle ilgili konuları vurgulamaktadır. Nihayetinde Naksalitler, toplumun belli bir kesimindeki mağduriyet ve dışlanmayı kullanarak korku ve gerilim atmosferi altında söz konusu sıkıntıları amaçlarına ulaşmak maksadıyla terör eylemlerine dönüştürme yolunu seçmiştir.

Öte yandan Naksalit hareketi, değişen koşullar karşısında uyum sağlama ve evrilme becerisi göstermiştir. Örgüt taktiksel esneklik kapasitesi sergilemiş ve stratejilerini devlet güçleriyle etkili bir şekilde yüzleşecek şekilde uyarlamıştır. Güvenlik güçlerine zarar vermek ve devlet kontrolünü zayıflatmak için gerilla taktiklerini, pusuları ve vur-kaç operasyonlarını kullanmışlardır. Dahası, örgüt terörle mücadele operasyonları karşısında direnç göstermiş, varlığını uzun süre devam ettirmek için sık sık yeniden gruplaşıp yeniden örgütlenmiştir. Kayda değer bir esneklik sergileyen Naksalitler her seferinde yeniden toparlanıp ayağa kalkarak kırk yılı aşkın bir süre içinde faaliyet alanlarını 13 Hint eyaletinde 160 bölgeye kadar kademeli olarak yaymışlardır (Ramana, 2008: 112).

Naksalit hareketi büyük ölçüde Hindistan içindeki iç meselelere odaklanmış olsa dahi küresel devrimci mücadelelerden ilham alarak uluslararası sol hareketlerle bağlantılar kurmuştur. Naksalitlerin siyasi uzantısı Hindistan Komünist Partisi (Maoist), sözde bir “Halk Kurtuluş Gerilla Ordusu” oluşturulduğunu ilan ederek Nepal, Peru, Filipinler, Türkiye’deki “devrimci mücadelelere” destek verdiğini duyurmuştur (Gopal, 2008: 109). Bu bağlantılar Naksalitlerin uluslararası görünürlük kazanmasına, lojistik ve ideolojik destek elde etmesine olanak sağlamıştır.

Kullandıkları şiddetin amacı devletin işleyişini bozmak ve bir istikrarsızlık ortamı yaratarak kendi ideolojik yapılarına göre bir yönetim tesis etmektir. Bu eylemler devletin otoritesini zayıflatmayı, meşruiyetine meydan okumayı, toplumda korku ve panik ortamı yaratmayı ve kendi davalarını ve şikayetlerini öne çıkarabilecek bir tepkiyi kışkırtmayı amaçlamaktadır.

Naksalit hareketi, toprak sahipleri, siyasetçiler ve devletle işbirliği yapan ya da ideolojilerine karşı çıkan kişiler olarak algılanan sivillere yönelik saldırılarda bulunmuştur. Devlet baskısına ya da şiddetine katılmamış olan “diğer tarafın”

sivillerini öldürmek; adil yargılama olmaksızın muhbir oldukları şüphesiyle yerel halkı vurmak; teslim olan Maoistleri artık alternatif bir siyasi yol seçtikleri ve başka bir ideolojiyi benimsedikleri için öldürmek; müteahhitleri, tüccarları ve dışarıdan gelen işçileri haraç almak için kaçırmak ve muhalifleri öldürmek - bunların hepsi Maoistlerin vahşetlerini, aşırılıklarını ve hoşgörüsüzlüklerini göstermek için kullandıkları terör yöntemleridir (Kumar, 2017: 159).

Naksalit hareketinin gerilla taktikleri kullanması, terör örgütü olarak tanımlanmasına katkıda bulunmuştur. Kendi kayıplarını en aza indirirken hedeflerine maksimum zarar vermek için sıklıkla vur-kaç saldırıları, pusular ve bombalamalar kullanmaktadırlar. Bu taktikler, ideolojik motivasyonları ve hedefleriyle birleştiğinde, bu grupların çeşitli hükümetler ve uluslararası kurul

Naksalit hareketi tarafından üstlenilen terörist faaliyetlerin Hindistan'da önemli sonuçları olmuştur. Kullandıkları şiddet can kaybına, yaralanmalara ve eylemlerinden etkilenen topluluklarda yaygın korkuya yol açmıştır. Nihayetinde bu terör eylemlerinin içinde bulundukları çatışmaların daha da askerileşmesi, barışçıl çözüm çabalarının engellenmesi, etkilenen bölgelerin sosyo-ekonomik kalkınma, genel güvenlik ve istikrarı üzerinde olumsuz bir etki yaratması gibi daha geniş sonuçları olmuştur.

9. SONUÇ

Naksalit terörü, Hindistan'ın uzun vadeli kalkınma ve güvenlik hedeflerini etkileyen çetrefilli bir sorundur. Naksalit gruplar asimetrik savaşa girerek devletin otoritesine meydan okumaya, yönetimi bozmaya ve kendi kontrolleri altında kurtarılmış bölgeler kurmaya çalışmaktadır.

Naksalit terörizmin beslenmesine katkıda bulunan önemli bir faktör, toplumun marjinalleştirilmiş kesimleri arasında sosyo-ekonomik şikayetlerin yaygınlığıdır. Hareket ağırlıklı olarak yoksulluk, az gelişmişlik ve yetersiz yönetim ile karakterize edilen bölgelerde faaliyet göstermektedir. Bu koşullar hoşnutsuzluk için verimli bir zemin oluşturarak Naksalit ideolojisinin bireyler ve topluluklar arasında yankı bulmasını kolaylaştırmaktadır.

Naksalit terörizminin sonuçları geniş kapsamlıdır. İlk olarak, özellikle etkilenen bölgelerde Hindistan'ın iç güvenliği için önemli bir tehdit

oluşturmaktadır. Naksalit terörü can kayıplarına, toplulukların yerlerinden edilmesine ve yerel halk arasında korku ve güvensizlik duygusuna yol açmıştır. Bununla birlikte eğitim, sağlık ve altyapı geliştirme gibi temel hizmetlerin kesintiye uğraması, bu bölgelerdeki sosyo-ekonomik ilerlemeyi engellemektedir.

Devletin Naksalit terörizmine tepkisi güvenlik operasyonları, kalkınma girişimleri ve siyasi diyalogu içeren çok yönlü mücadele olmuştur. Ancak bu yaklaşımların etkinliği farklılık göstermiştir ve durum karmaşıklığını korumaktadır. Sık ormanların ve zorlu arazinin yarattığı coğrafi zorluklar Naksalit grupların kökünün tamamen kazınmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, hareketin temelinde yatan sosyo-ekonomik sıkıntıların ele alınması uzun vadeli çabalar gerektirmekte, bu da sorunun çözümünü uzun süreli bir süreç haline getirmektedir.

Şurası bir gerçektir ki, Naksalit terörizminin Hindistan'daki birçok eyalete coğrafi olarak yayılması, hareketin bölgesel farklılıklara uyum sağlama ve bu farklılıklardan yararlanma becerisinin bir göstergesidir. Naksalit gruplar sık ormanlar, tepelik bölgeler ve ücra köylere kadar uzanan çeşitli arazilerde faaliyet göstermektedir. Bu bölgelerde saklanma yerleri oluşturma ve ikmal hatlarını sürdürme becerileri, güvenlik güçlerinin onları tamamen ortadan kaldırmasını zorlaştırmaktadır.

Naksalit terörizm, Hindistan'daki sosyo-politik dinamiklerin daha geniş bir bağlamı içinde faaliyet göstermektedir. Hareket genellikle kast temelli ayrımcılık, kabile ve toprak anlaşmazlıkları, kaynaklara ve fırsatlara yetersiz erişim gibi mevcut fay hatlarını ve şikayetleri istismar etmektedir. Naksalit gruplar önceden var olan bu gerilimlerden faydalanarak destek toplamakta ve mevcut sosyal ve ekonomik yapılar tarafından marjinalize edildiğini düşünen hayal kırıklığına uğramış bireyleri saflarına katmaktadır. Altta yatan bu dinamikleri anlamak, Naksalit terörizminin temel nedenlerini analiz etmek adına oldukça önemlidir.

Maoist doktrinden ilham alan Naksalizm'in ideolojik temelleri, dayanıklılığına ve toplumun belirli kesimlerine hitap etmesine katkıda bulunmaktadır. Maoist ideolojinin sınıf mücadelesi, anti-emperyalizm ve devrimci değişime odaklanması, algılanan eşitsizlikler ve adaletsizlikler nedeniyle hayal

kırıklığına uğramış kişilerde yankı bulmaktadır. Naksalit gruplar daha eşitlikçi ve adil bir toplum vaat eden söylemler kullanarak kendilerini marjinalleşmiş veya ekonomik kalkınmanın faydalarından dışlanmış hisseden bireyleri kendilerine çekmektedir.

Diğer taraftan etkilenen bölgelerin coğrafi özellikleri de Naksalit terörizmin sürdürülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bölgelerin birçoğunun uzak, yoğun ormanlık ve erişilmesi zor olması isyancılara doğal avantajlar sağlamaktadır. Engebeli arazi ve yoğun bitki örtüsü Naksalit gruplara saklanma yerleri ve sığınaklar sunarak güvenlik güçlerinin onları takip etmesini ve etkisiz hale getirmesini zorlaştırmaktadır. Coğrafya aynı zamanda silah, fon ve yeni katılımcılar için stratejik tedarik zincirlerinin kurulmasını kolaylaştırarak hareketin faaliyetlerini sürdürmesini garanti altına almaktadır. Bu coğrafi zorlukların üstesinden gelmek, istihbarat toplama, gözetleme ve güvenlik güçlerinin stratejik konuşlandırılmasına yönelik yenilikçi yaklaşımlar gerektirmektedir.

Naksalit gruplar genellikle devletin varlığının ve yönetişiminin zayıf olduğu bölgelerde gelişmektedir. Bu bölgelerde etkili kolluk kuvvetlerinin yokluğu, adalete sınırlı erişim ve yolsuzluk, isyancı hareketlerin büyümesine elverişli bir ortam yaratmaktadır. Naksalit terör bu kurumsal boşluktan yararlanarak kendi paralel yönetim ve adalet sistemlerini kurmakta, bu da devletin otoritesini daha da zayıflatmaktadır.

İklim değişikliği ve çevresel bozulmanın Naksalit terörizm üzerindeki etkisi dikkat edilmesi gereken yeni bir konudur. Doğal kaynakların sömürülmesi, ormansızlaşma ve çevresel faktörler nedeniyle toplulukların yerlerinden edilmesi, Naksalit ideolojiyi besleyen temel problemlerdir. Ekolojik kaygılar ve terörizm arasındaki karmaşık ilişkinin farkına varılması, daha geniş kapsamlı isyanla mücadele çabalarının bir parçası olarak çevresel bozulmayı ele alan ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden bütüncül yaklaşımları besleyebilir.

Öte yandan Naksalit terörizmin uluslararası boyutları göz ardı edilmemelidir. Naksalit gruplar tarihsel olarak uluslararası sol hareketlerden ve ideolojilerden destek ve ilham almışlardır. Diğer militan gruplarla sınır ötesi

bağlantılar ve işbirlikleri, taktik ve stratejilerin paylaşımı ve ideolojik etkilerin akışı Naksalit hareketin esnekliğine ve uyarlanabilirliğine katkıda bulunmuştur. Bu ulus ötesi bağlantıları analiz etmek, Naksalit terörizmin değişen doğasını anlamak ve etkili karşı önlemler formüle etmek için çok önemlidir.

Dış aktörlerin Naksalit terörizmi üzerindeki etkisi göz ardı edilemez. Uluslararası örgütler, yabancı hükümetler ve devlet dışı aktörler Naksalit gruplara ideolojik, mali ya da silah temini yoluyla destek sağlayabilir. Bu dış bağlantıları analiz etmek ve bozmak, Naksalit terörizmin ulus ötesi boyutlarıyla etkili bir şekilde mücadele etmek ve hareketi sürdüren kaynakların girişini önlemek için hayati önem taşımaktadır.

Naksalit Ayaklanması'nın Hindistan üzerindeki etkileri incelenirken, dikkate alınması gereken önemli bir faktör de Çin ile ilişkileridir. Bu durum, Hindistan'ın iç güvenlik ve stratejik çıkarları için ciddi bir tehdit oluştururken aynı zamanda iki ülke arasındaki ilişkileri de bozma kapasitesine sahiptir. Çin'in Naksalit Ayaklanması ile olan ilişkisi, Hindistan'ın güvenlik ve istikrarını doğrudan ilgilendirmekte ve stratejik bir sorun olarak ele alınmasını gerektirmektedir. Hindistan, Çin ile ilişkilerini güçlendirmek ve bu özel durumu pasifize etmek için karşılıklı bağımlılığa dayanan stratejiler geliştirmelidir. İstihbarat paylaşımı ve sınır güvenliği gibi alanlarda işbirliğini artırmak Naksalit terörünün sınır ötesindeki bağlantılarına ve Çin'in bu soruna olan katkılarına karşı daha etkili bir mücadele yöntemi olabilir.

Çin'in Naksalit Ayaklanması'ndaki özel durumunu değerlendirirken, bu ilişkinin bölgesel ve küresel dinamiklere olan etkisini de göz önünde bulundurmak icap eder. Çin'in küresel güç olarak yükselişi ve buna mukabil Hindistan'ın bölgede kendisi için bir tehdit içermemesi adına etkisini sınırlamak amacıyla Naksalit gruplarını desteklediği iddiaları, bölgedeki dengeyi ve istikrarı ciddi şekilde uçuruma sürükleyebilir. Bu durum, güvenlik açısından hassas olan Güney Asya bölgesindeki diğer ülkeleri de endişelendirebilir ve bölgesel işbirliğini zorlaştırabilir.

Bu bağlamda, Hindistan'ın Çin ile olan ilişkilerini daha geniş bir stratejik perspektifte ele alması gerekmektedir. Hindistan, Naksal terörünün sınır ötesi

boyutlarına karşı koymak için bölgesel ve uluslararası işbirliği ağlarını güçlendirmelidir. Ayrıca, Çin ile ilişkileri daha fazla diyaloga, güven artırıcı önlemlere ve ikili siyasi ve ekonomik anlaşmalara dayandırmak da önemlidir. Böylesi bir politik çerçeve, Naksalizm'in etkilerini sınırlamak ve Çin'in Hindistan'ın iç işleri üzerindeki potansiyel müdahalesini dengelemek için stratejik bir adım olabilir.

Sonuç olarak Naksalizm sorunu, Hindistan'ın karşı karşıya olduğu uzun soluklu bir terör, güvenlik ve kalkınma meselesidir ve çözümü uzun zaman alabilir. Nihayetinde, Naksalit terörü Hindistan için ciddi bir iç güvenlik sorunudur ve Maoist ideolojiden etkilenen köklü sosyo-ekonomik problemlerin bir tezahürüdür.

KAYNAKÇA

Ahlawat, D. (2018). Maoist insurgency in India: grievances, security threats and counter-strategies. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 13(2), 252-266. doi:10.1080/18335330.2018.1478114

Ahuja, P. & Ganguly, R. (2007). The Fire Within: Naxalite Insurgency Violence in India. *Small Wars & Insurgencies*, 18(2), 249-274. DOI: 10.1080/09592310701400861

Amin, S. (2013). What Maoism has Contributed. *The Maoist Movement in India Perspectives and Counterperspectives*. ed. Santosh Paul, Routledge Taylor & Francis e-Library.

Anjum, F. (2022). Avrupalı Seyyahların Gözüyle Bâbürlüler Diyarı. *Derin Tarih Dergisi*, Sayı:20 Özel Sayı / Babürlüler.

Arnold, D. (1982). Islam, the Mappilas and peasant revolt in Malabar. *The Journal of Peasant Studies*, 9(4), 255-265. doi:10.1080/03066158208438181

Badiou, A. (2020). *Petrograd'dan Şanghay'a 20. Yüzyılın İki Devrimi*. (Çev. M. Erşen) İstanbul: VakıfBank Kültür Yayınları.

Banaji, J. (2010). The Ironies of Indian Maoism. *International Socialism: A Quarterly Journal of Socialist Theory* (128), 129-48
The_ironies_of_Indian_Maoism_PDF_version_.pdf (soas.ac.uk)

Banerci, S. (2003). Naksalit Alevleniş veya Dökülen Kan. *Yüzyılın Yaratımlarının ve Başkaldırılarının Ortasında Kalküta 1905-1971*. Der. Jean-Luc Racine, A. Berktaş (çev.), İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Banerjee, S. (2018). Reflection of a One-time Maoist Activist. *Windows Into a Revolution Ethnographies of Maoism in India and Nepal*. ed. Alpa Shah and Judith Pettigrew, Routledge Taylor & Francis e-Library.

Berce, Y. M. (2003). *Modern Avrupa'da Ayaklanmalar ve Devrimler*, M. Cedden (çev.), 1. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

Chakrabarty, B. (2015). *Left Radicalism in India*. Routledge Taylor & Francis e-Library.

Chakrabarty, B. & Kujur, R. K. (2010). *Maoism in India Reincarnation of ultra-left wing extremism in the twenty-first century*. Routledge Taylor & Francis e-Library.

Brahma, J. (2010). Revisiting India's foreign policy: Mapping the Northeast on the foreign policy agenda. In D. Gogoi (Ed.), *Beyond borders: Look East Policy and North East India*. (pp. 13-33). Guwahati: DVS Publishers.

Brown, J. (1974). Gandhi and India's peasants, 1917-22. *The Journal of Peasant Studies*, 1(4), 462-485. doi:10.1080/03066157408437906

Büyükbahçeci, E. (2016). Hint'te Kast Sisteminin İlk İzleri ve Hint Edebiyatındaki Yeri. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 56(2), 238-255.

Chatterjee, N. (2020). Zamīndārs: Lords of the Marches. In *Negotiating Mughal Law: A Family of Landlords across Three Indian Empires*. (pp. 70-112). Cambridge: Cambridge University Press.

Chesneaux, J. vd. (1970). *Asya Tipi Üretim Tarzı*. İrvem Keskinoglu (çev.), İstanbul: Ant Yayınları.

Das, A. N. (1982). Introduction. *The Journal of Peasant Studies*, 9(3), 1-14. doi:10.1080/03066158208438171

Engels, F. (2003). *Köylüler Savaşı*. K. Somer (çev.), Eriş Yayınları.

Ersöz, E. (2007). Manu Kanunnamesi'ne göre Hinduizm. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı.

Gündüz, M. (2022). Soğuk savaş sonrası PKK'nın ideolojik dönüşümü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana bilim Dalı, Konya.

Fisher, M. F. (2020). *Babürlüler Hindistan'da Bir Türk İmparatorluğu*. M. Fatih Çalışır (çev.). İstanbul: Kronik Yayıncılık.

Gopal, S. (2008). *The Naxalite Movement: Impact of External Networking. The Naxal Challenge Causes, Linkages, and Policy Options*. Edited by P. V. Ramana, Observer Research Foundation, Pearson Longman.

Guha, R. (2009). 'Adivasis, Naxalites and Democracy', in Rajesh M. Basrur, *Challenges to Democracy in India*. Oxford University Press, New Delhi, 2009, p. 179.

Gupta, R. D. (1992). Plantation labour in colonial India. *Journal of Peasant Studies*, 19(3-4), 173-198. doi:10.1080/03066159208438492

Habib, I. (1983). The Peasant in Indian History. *Social Scientist*, 11(3), 21-64. <https://doi.org/10.2307/3516915>

Hacchethu, K. (2008). *Maoist Insurgency in Nepal: An Overview*. The Naxal Challenge Causes, Linkages, and Policy Options, Edited by P. V. Ramana, Observer Research Foundation, Pearson Longman.

Haokip, T. (2015). *India's Look East Policy and the Northeast*. New Delhi: SAGE Publications.

Hobsbawm, E. J. (1973). Peasants and politics, *The Journal of Peasant Studies*, 1(1), 3-22. DOI: 10.1080/03066157308437870

Hobsbawm, E. J. (1995). *Sosyal İsyancılar*. N. Doğru (çev.), 2.Baskı, İstanbul: Sarmal Yayınevi.

Joshi, P.C. (2006). *Land Reforms in India: Trends and Perspectives*. Allied Publishers, New Delhi.

Kennedy, J.J. & King, L.P. (2009). "The Sociology of Insurgency in Indigenous Communities: Moral Economy, Class Analysis, Geopolitical and Political Economy Explanations of Naxalism in Chhattisgarh, India", Mimeo, Cambridge University.

Kaur, S. (2010). Towards understanding Naxalism, *Mainstream*, Vol XLVIII, No 12, Retrieved from <https://www.mainstreamweekly.net/article1953.html>

Kortel, S. H. (2013). "Zemindar". TDV İslâm Ansiklopedisi. Retrieved from <https://islamansiklopedisi.org.tr/zemindar>.

Kujur, R. (2008). *Naxal Movement in India: A Profile - IPCS Research Paper*; New Delhi.

Laikwan, P. (2020). Maoist revolutionary subjectivity: the Naxalite movements in India and the convergence between intellectuals and the revolutionary masses. *The Sixties*, 13(1), 36-56. DOI: 10.1080/17541328.2020.1755200

Lovell, J. (2019). *Maoism: A Global History*. The Bodley Head London.

Marwah, V. (2009). *India in Turmoil*. Rupa Publications Private Limited, New Delhi.

Marx, K. (1853, June 2). Marx To Engels In Manchester, 2 June 1853. Marx-Engels Correspondence 1853. Marx Engels Archive, Marxists Internet Archive Library. Retrieved from https://marxists.architexturez.net/archive/marx/works/1853/letters/53_06_02.htm.

Mazumdar, C. (1965). Carry on the Struggle Against Modern Revisionism, Charu Mazumdar Reference Archive, April 2004. Marxists Internet Archive. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/archive/mazumdar/1965/x01/x02.htm>

Mazumdar, C. (1965). What is the Source of the Spontaneous Revolutionary Outburst in India? Charu Mazumdar Reference Archive, April 2004. Marxists Internet Archive. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/archive/mazumdar/1965/04/05.htm>

Mazumdar, C. (1966). Carry Forward the Peasant Struggle by Fighting Revisionism, Charu Mazumdar Reference Archive, April 2004. Marxists Internet Archive. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/archive/mazumdar/1966/x01/x02.htm>

Mazumdar, C. (1966). Long Live the Heroic Peasants in Naxalbari! Liberation, July 1971-January 1972. Marxists Internet Archive. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/archive/mazumdar/1971/07/x01.html>

Mazumdar, C. (1966). Our Tasks in the Present Situation. Charu Mazumdar Reference Archive, April 2004. Marxists Internet Archive. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/archive/mazumdar/1966/01/28.htm>

Mazumdar, C. (1967). It is Time to Build up a Revolutionary Party, Liberation, Selected Works of Charu Mazumdar, Marxists Internet Archive. Retrieved from <https://www.marxists.org/reference/archive/mazumdar/1967/11/x01.html>

McNeill, W. H. (2015). *Dünya Tarihi*. A. Şenel (çev.), 16. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

Ministry of Home Affairs. (2007). Annual Report, 2006–2007, pp. 24–30. Retrieved from <https://www.mha.gov.in/en/documents/annual-reports>

Mishra, A. K. (1979). Evaluation of a Social Class: The Zamindars.. Proceedings of the Indian History Congress, 40, 911–913. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/44142047>

Misra, B. B. (1961). *India: The Indian Middle Classes: Their Growth in Modern Times*. Bombay: Oxford University Press.

Mohanty, M. (2006). Challenges of Revolutionary Violence: The Naxalite Movement in Perspective. Economic and Political Weekly, 41(29), 3163–3168. <http://www.jstor.org/stable/4418463>

Moore, Jr. B. (2003). *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri: Çağdaş Dünyanın Yaratılmasında Soylunun ve Köylünün Rolü*. Ş. Tekeli & A. Şenel (çev.), Ankara: İmge Kitabevi.

Mukhopadhyay, A.K. (2007). *The Naxalites Through the Eyes of the Police: Select Notifications from the Calcutta Police Gazette (1967–1975)*. Kolkata: Dey's Publishing.

Omvedt, G. (1980). Migration in colonial India: The articulation of feudalism and capitalism by the Colonial State. The Journal of Peasant Studies, 7(2), 185–212. doi:10.1080/03066158008438100

Önenli G., M. (2022). PKK Terör Örgütünde Öcalan Kült Liderliği. Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi, 1(2), 254-277. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tradddergi/issue/72257/1165681>

Patnaik, U. (1983). On the Evolution of the Class of Agricultural Labourers in India. Social Scientist, 11(7), 3-24.

Racine, J. (2003). Giriş: Kalküta, Lirik Kazan. *Yüzyılın Yaratımlarının ve Başkaldırıların Ortasında Kalküta 1905-1971*. Der. Jean-Luc Racine, A. Berkday (çev.), İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Ramana, P. V. (2008). *The Maoist Web: An Overview. The Naxal Challenge Causes, Linkages, and Policy Options*. Edited by P. V. Ramana, Observer Research Foundation, Pearson Longman.

Roosa, J. (2001). Passive revolution meets peasant revolution: Indian nationalism and the Telangana revolt. Journal of Peasant Studies, 28(4), 57-94. doi:10.1080/03066150108438783

Saint-Pierre, B. (1956). *Hintli Kulübesi*. A. K. Akyüz (çev.), İstanbul: Hilmi Kitabevi.

Scanlon, E. (2018). Fifty-One Years of Naxalite-Maoist Insurgency in India: Examining the Factors that Have Influenced the Longevity of the Conflict, Asian Journal of Peacebuilding Vol. 6 No. 2. 335-351. doi: 10.18588/201811.00a038

Scott, J. C. (1987). *Weapons of the Weak*. Yale University Press.

Sethi, A. (2013, February 6). Green hunt: the anatomy of an operation. The Hindu. Retrieved from <http://www.thehindu.com/opinion/op-ed/Green-Hunt-the-anatomy-of-an-operation/article16812797.ece>

Singh, P. (2010). *The Naxalite Movement in India*. Rupa Publications India Pvt. Ltd, New Delhi.

Singh, K. P. (2008). *The Trajectory of the Movement. The Naxal Challenge Causes, Linkages, and Policy Options*. Edited by P. V. Ramana, Observer Research Foundation, Pearson Longman.

Skocpol, T. (1982). What Makes Peasants Revolutionary? Comparative Politics, 14(3), 351-375. DOI: 10.2307/421958

Suchitra, M. (2017). Fifty Years On, Naxalbari Veteran Shanti Munda Is Still At War With Injustice. The Wire. Retrieved from <https://thewire.in/history/shanti-munda-naxalbari-anniversary>

Suchitra, M. (2017). Charu And Son: Revisiting The Legacy Of A Revolutionary Father 50 Years After Naxalbari. The Wire. Retrieved from <https://thewire.in/government/naxalbari-abhijit-mazumdar-charu-mazumdar>

Sundarayya, P. (1973). Telangana People's Armed Struggle, 1946-1951. Part One: Historical Setting. Social Scientist, 1(7), 3-19. <https://doi.org/10.2307/3516269>

Tambiah, S. J. (1998). What did Bernier actually say? Profiling the Mughal empire. Contributions to Indian Sociology, 32(2), 361-386.

Times of India. (2007). Road to end Naxal menace? Retrieved from <https://timesofindia.indiatimes.com/india/road-to-end-naxal-menace/articleshow/2391619.cms>

Times of India. (2008). Red menace: Maoist growth a calculated strategy. Retrieved from <https://timesofindia.indiatimes.com/india/red-menace-maoist-growth-a-calculated-strategy/articleshow/3178362.cms>

Thakur, R. (2020). Studying China in India. Monumenta Serica, 68(2), 515-545. doi:10.1080/02549948.2020.1831266

Tharamangalam, J. (1986). Indian peasant uprisings: Myth and reality. The Journal of Peasant Studies, 13:3, 116-134, DOI: 10.1080/03066158608438304

Thorat, A., & Joshi, O. (2020). The Continuing Practice of Untouchability in India Patterns and Mitigating Influences. Economic & Political Weekly, IV(2).

Tripathi, A. K. (2017). Contextualizing Human Security State and Maoist Violence An Analytical Study of Maoist Violence in Dantewada District of Chhattisgarh. Unpublished PhD thesis, Banaras Hindu University, Department of Political Science, Varanasi.

Tse-Tung, M. (1973). *Introducing the Communist*. Selected Works of Mao Tse-Tung, Vol. II, Foreign Language Press, Beijing.

Tse-Tung, M. (1989). *Seçme Eserler I*. Kaynak Yayınları, İstanbul.

Upadhyay, A. (2006). Terrorism in the North-East: Linkages and Implications. *Economic and Political Weekly*, 41(48), 4993–4999. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/4418978>

Vallabhaneni, M. R. (2015). Indian Caste System: Historical and Psychoanalytic Views. *The American Journal of Psychoanalysis*, 75(4), 361–381. doi:10.1057/ajp.2015.42

Wink, A. (2020). *Ekber Şah*. U. Gezen (çev.), 1. Baskı, İstanbul: VakıfBank Kültür Yayınları.

Wolf, E. (2019). *20. Yüzyılda Köylü Savaşları*. C. Somel (çev.), 1. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.